

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

**“Le jadra spet napnimo,
valovam se zročimo ...”
(F. Prešeren, Mornar)**

foto dpd

POGOVOR Drago Jančar

“Pride čas, ko začne časa zmanjkovati”

Ob kulturnem prazniku v branje in razmislek ponujamo intervju s pisateljem Dragom Jančarjem. Našim bralcem ga ni treba posebej predstavljati, zato naj zapišemo le, da je v slovenski javnosti znan po veliko svojih delih, predvsem na gledališkem področju, a tudi po svojih romanih in esejih in da je za svoje delovanje prejel že veliko nagrad, med njimi Prešernovo. Trikrat je bil kresnikov lavreat, počastili pa so ga tudi v drugih evropskih mestih oziroma državah. Zaposlen je pri društvu Slovenska matica kot njen urednik in tajnik.

Poštovani gospod Jančar, začniva pri vaših zadnjih objavah. V preteklem letu sta izšli dve vaši knjigi, in sicer zbirka esejev z naslovom Pisanja in znamenja ter roman Maj, november; oba je objavila založba Modrijan. V esejih obravnavate svoje dojemanje književnosti nekaterih vidnejših literarnih ustvarjalcev, v romanu pa zgodbo mladega Cirila Kraljeviča, ki 'zbo-li' za družbenim povzpetništvom ter na koncu pristane na njenem robu. Kakšna je po vašem vidanju podoba sodobne slovenske družbe?

Nekoliko jo je mogoče prepoznati prav skozi roman Maj, november. Ne rečem, da je moj Ciril Kraljevič tipičen predstavnik mlade generacije, je vsekakor nekoliko poseben že po tem, ker je sanjač in ker resnično teži k nečemu višjemu, h glasbi, k umetnosti, je tudi naiven in sploh dobro ne razume, kar se okrog njega dogaja.

/ str. 16
Primož Sturman

Ob vpisovanju v slovenske šole

Med ponudbo in povpraševanjem

V januarju naše slovenske šole kar tekmujejo v tem, katera bo s svojo ponudbo znala pritegniti starše in otroke, da se bodo odločili za vpis. Šolske ustanove se prilagajajo povpraševanju na tržišču: najbolj zaželeno blago so angleščina, informatika, medijska vzgoja, projekti in izmenja-

ve, pa še izleti, šola v naravi, prosta sobota na višjih šolah. Vzgojna samopostrežba tipa daj - dam. Vzel bom tisto, kar mi je všeč. Morda tisto, kar se zdi najbolj moderno, sodobno. Na srečanjih in dnevih odprtih vrat se morajo učiteljice in učitelji, profesorice in profesorji pošteno potruditi, da slikovito in vabljivo prikažejo prednosti vpisa na svojo šolo. Kot povsod, tudi na tem področju porabniki - imenujmo jih tako - podlegajo reklami, oglaševanju, modam. Neizpodbitno je, da se tudi šola, kot pač sestavni del sodobne družbe, spopada s krizo, ki pa se bo prej ali slej končala. Zdi se, da se starši in mladi pogosto odločajo na osnovi modnih teženj, med katerimi prednjačijo navedeni programi in predmeti, raznovrstne pobude in projekti. Toda za lepimi besedami bi vsaj odrasli morali videti tisto bistveno, tisto, kar je poglavito pri vzgoji in izobrazbi mladega človeka danes. Naučiti ga samostojnosti, zdrave delavnosti, etične drže in ustvarjalnosti v prepričanju, da je sam svoje sreče kovač. Kajti nobena šolska usmeritev, taka ali drugačna, mu ne bo z rožicami postiljala življenjske poti, ki se danes bolj kot kdajkoli prej - dobresedno - odpira na široko v svet. Danes, ko se krčijo delovna mesta v gospodarstvu, prosveti in javnih ustanovah, ko je brezposelnost na višku, ko talentirani in sposobni mladi izobraženci in znanstveniki odhajajo v druga mesta, v tujino, tudi onstran velike luže. Zamejski beg možganov.

Sive celice bi morali kar najbolje izkoristiti že mnogo prej, ko se otroci vpisujejo na višje šole. V čudoviti poplavi ponudb se jim ustvarja prepričanje, da jih po študiju čaka Indija Koromandija, če ne tu doma, pa kje drugje. So take predstave in obeti realni, koristni? Menda ne, saj je dovolj pogledati, koliko naših mladih je brez (trajnejše) zaposlitve ali se je moralo preseliti v Slovenijo ali je odšlo delat, denimo, na Nizozemsko, v London, v Nemčijo.

/ str. 16
Majda Artač Sturman

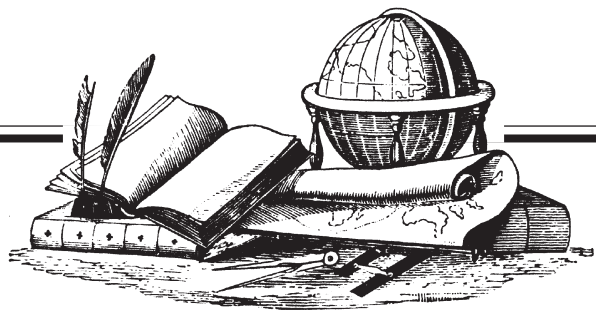
Skupaj zmoremo!

vljudno vabita na osrednjo proslavo
Slovencev v Italiji ob slovenskem kulturnem prazniku

kulturni utrip športa

v nedeljo, 8. februarja 2015, ob 17. uri
v Kulturnem domu v Trstu
Ul. Petronio 4

Logos: Skgz (SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA), svet slovenskih organizacij, ZKB, Zsdi, Zadruga, Rai, slovensko stalno gledališče teatro stabile sloveno

Igor Gabrovec je postavil svetniško vprašanje deželnemu odboru

Težave dvojezičnih okenc

Krajevne javne uprave, ki so uvedle dvojezična okenca za izvajanje določil 8. člena zaščitnega zakona 38/01, so v zadnjih časih v težavah zaradi zamud pri nakazilu državnih sredstev. V nekaterih primerih je zadeva tako huda, da so bile občine ali pokrajine prisiljene zamrzniti delovanje dvojezičnih okenc in zaposleno osebje je moralo ostati doma. Nazadnje se je to zgodilo v občini Naborjet, kjer je prejšnji teden prišlo do prekinitve delovanja dvojezičnega okenca. Dogaja pa se tudi, da se osebe, ki dobi zaposlitev na podlagi sredstev iz zaščitnega zakona za Slovence, zaradi prekinitve pogodbe odseli v druge krajevne uprave. Na

novem delovnem mestu pa se mora ukvarjati z zadolžitvami, ki nimajo nobene vezi z zaščitno zakonodajo za slovensko manjšino. Konkretno gre za sredstva iz let 2012 in 2013, ki jih je deželna komisija že porazdelila, paritetni odbor je dalovoljno mnenje na novembrskem zasedanju, sedaj pa je na vrsti Rim. Zamude gre zelo verjetno pripisati dolgim postopkom za prenovo deželne komisije in paritetnega odbora ter dejstvu, da se rimska vlada sedaj primarno ukvarja z drugačnimi zadevam. Nedopustno pa je, da pri tem trpita slovenska narodna skupnost v FJK in izvajanje zaščitnih določil iz zakona 38/01, ki že tako poteka z za-

mudami in v težavnih okoliščinah. Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec je v zvezi s to zadevo naslovil svetniško vprašanje na deželni odbor oziroma na deželno predsednico Deboro Serracchiani in na deželnega odbornika Giannija Torrentija. V interpelaciji sprašuje, ali je deželni odbor seznanjen s posledicami omenjenega zamujanja in katere posege namerava udejanjiti, da bo v prihodnje zagotovljeno neprekinjeno delovanje dvojezičnih okenc in storitev, ki so s tem povezane, ter da bodo ovrednotene kompetence, ki jih je v tem času pridobilo zaposleno osebje, pa čeprav na podlagi začasnih delovnih pogodb, vezanih na projekte.

Z dialogom do sožitja

Tujci in evropska kultura

V Trzinu pri Gorici je že približno ena tretjina prebivalcev tujcev. Ob letni občinski statistiki zapažamo, da glavnino sestavljajo muslimani. Prav zato so pripravili zanimivo srečanje z naslovom: *Dialog, medsebojno spoštovanje in sožitje*. Po uvodnem pozdravu predstavnikov občinske uprave sta glavno besedo imela duhovnik in imam Kinnani Abbel Majid, ki vodi molitve na sedežu tržiškega muslimanskega združenja Darus Salam. Glavno besedo je imel imam. On je na duhovnikovo vprašanje glede žensk v islamu odgovoril takole: "Na prvem mestu je v islamu družina, ki se ji mora žena posvetiti. Kdo naj skrbi za otroke, če delajo možje in nimamo starih staršev, ki nam bi bili v pomoč? Res je, naše ženske ne poznajo vašega jezika, niso pa zapostavljene, če nosijo naglavne rute. Naše ženske lahko primerjate z vašimi redovnicami, imajo pokrito glavo, kot to določa islam". Seveda se ni nihče dotaknil burk – pokritih obrazov. Celotna razprava je potekala ob problemih s področja so-

ciale, izobrazbe, niso pa se dotaknili problema inkulturacije ali vraščanja v okolje, v katerem živijo, kot se zapaža, da se muslimani zelo radi družijo med seboj, do drugih pa so velikokrat nezaupljivi. Tako

je celotno predavanje potekalo ob obrobni vprašanjih. Katoliški duhovnik, ki je bil prisoten in je večkrat vstopal v debato, pa je na koncu pustil klavrn vtis, kot da o islamu ve bore malo. Dne 15. januarja 2015 je bilo v Zagrebu v Hrvaškem narodnem gle-

dališču srečanje s Slavojem Žižkom. Vodil ga je Srečko Horvat. Dvorana je bila nabito polna in so morali postaviti sedeže celo na oder. Ker pa je bilo med publiko okrog dvajset katoliških teologov, med njimi pa večina z doktoratom, bi o srečanju rad nekaj povedal. Čeprav sem med tistimi, ki ne simpatiziram z Žižkom in njegovimi interpretacijami, bi vseeno

rad povzel nekaj misli s tega večera o islamu. Pogovor je trajal kar dve uri in pol. V njem se je Žižek večkrat vračal k pariškemu dogodkom. Jasno je izrazil, da on brez problema kritizira islam...

/str. 4
Ambrož Kodolja

Ob Prešernovem dnevu 2015

Dne 1. februarja 1945 je bil dan Prešernove smrti, 8. februar, proglašen za slovenski kulturni praznik. Odtlej se Slovenci v mestnih središčih in v manjših krajih, v matični domovini, v zamejstvu in po svetu zbiramo ob največjem in najzlahtnejšem imenu naše poezije. Razmišljamo o nas samih, o naši stvarnosti nekoč in danes ter o tem, kar nas tako ali drugače zaznamuje. Prav gotovo je narod, ki ima tak odnos do kulture, kljub svoji maloštevilnosti, velik narod. Naj v tem kratkem zapisu navedem nekaj verzov iz Prešernove Zdravljice. V drugi kitici pesnik želi, naj Bog čuva našo deželo in ves slovenski svet. V četrti pa želi, naj se "edinost, sreča, sprava" spet vrnejo k nam in naj si "otroci Slave" podajo roke. Besedilo iz Prešernove Zdravljice je uglasbilo okoli 25 slovenskih skladateljev, med njimi Davorin Jenko, Stane Malič in Ubald Vrabec. Predzadnja, to je sedma kitica Prešernove Zdravljice, je postala besedilo slovenske državne himne, in sicer v uglasbitvi skladatelja Stanka Premrla, našega primorskega rojaka.

Njeno besedilo se glasi: "Žive naj vsi narodi, / ki hrepene dočakat" dan, / de koder sonce hodi, / prepri iz sveta bo pregnan, de rojak / prost bo vsak, / ne vrag le sosed bo mejak. LB

Odgovor na sobotno Odprto tribuno Primorskega dnevnika

Kdo se boji kritike

Kritika, bolj ali manj ostra, je nedvomno zoprna za deva, saj posameznika ali organizacijo prikaže v drugačni, včasih neprijetni luči, pokaže na njegove/njene šibkosti, istočasno pa spodbuja preseganje danega stanja. Zato je Fran Levstik verjetno imel prav, ko je vzklikal "Bog živi kritiko". Tudi reakcija na kritiko je zanimiv pojav, saj kaže na domet osebe. Dobri politik se kritike ne boji, rad jo celo spodbuja, predvsem pa nanjo odgovarja z dejstvi, z idejami in jasnimi besedami, ker je prepričan, da le tako lahko utrdi svojo vizijo, svoje izbire in svoje načrte. Skratka, dobri politik se jasnih besed ne boji.

Isto ne velja za nižje profilirane politike, ki se kritikam radi izmikajo, bojijo se resnih soočanj, na politične argumente odgovarjajo z osebnimi ocenami, tudi žalitvami, pri tem pa ne znajo zbrati dovolj poguma, da bi javno imenovali tiste, ki so brez dlak na jeziku povedali svoje mnenje. Celotnega odgovora ne zaupajo listu, ki je kritiko objavil. Raje se javno zgražajo nad besedami, delajo v ozadju, na skrivaj pošiljajo elektronska sporočila, da bi sogovornika blatili, v izvajanjih pa namesto jasnih besed navaajo medle, abstraktne argumente, le da bi zameglili stanje in tako lažje opravičili skromnost doseženih rezultatov. Ni moj namen soditi, v katero kategorijo politikov spada deželni tajnik SKGZ Livio Semolič, ki je na straneh Primorskega dnevnika kritiziral "stopnjevanje besedne agresivnosti" v Novem glasu (ne da bi medija poimensko citiral), samo ker je 22. januarja objavil moj kritični prispevek o nejasni politični liniji SKGZ glede reforme krajevnih uprav, afere Furlanič ter Semoličevega nastopa pred ministrico Gianninijevo. To naj naredijo tisti, ki so mu zaupali

odgovorno vlogo v vodstvu organizacije, ki se sedaj pripravlja na kongres.

Izpostavil bi le naslednja dejstva:

- na politične kritike je Semolič odgovoril z osebnimi žalitvami ("frustriran posameznik in bedak")
- na jasno in ostro vsebinsko kritiko, ki je v ospredje postavila medlo narodnostno politiko, ki jo del SKGZ vodi (v zapisu je precej jasno povedano, da gre za del, ne pa za celoto krovne organizacije), ni znal v vlogi glasnika te krovne organizacije zavrtni očitkov z naštevanjem argumentov, ki bi pokazali na neizpodbitne zasluge SKGZ pri doseganju pomembnih rezultatov za našo narodnostno skupnost, kot je npr. bilo poddržavljenje dvojezične šole v Špetru. Raje se je v stilu politika-birokrata izmaknil stvarnemu odgovoru na tri jasno postavljena vprašanja in se lotil meglenega naštevanja kompliciranih okoliščin političnega dogovarjanja, ki predpostavljajo ohranjanje nekih nejasnih ravnovesij, ki naj bi v danih okoliščinah Slovencem nekaj

prinesli.

• Semolič v svojem zapisu poudarja kulturo dialoga, čeprav ni sposoben podpisati odgovoriti javno niti tako, da bi ga poimensko citiral. Pravzaprav ni bil sposoben imenovati niti Novega glasa, ki si je upal kritični zapis objaviti; očitno gre za zanimivo inačico dialoga, ki se mu pri meni doma pravi monolog. Njegova organizacija pa brez težav širi elektronska sporočila, iz katerih je jasno razbrati, kdo naj bi bil frustriran bedak, avtor zapisa. Tako ravnanje marsikaj pove o tem, kako nekateri pojmujejo iskren dialog, ki ga sicer tudi v vlogi frustriranega bedaka ne zavračam, dovolj, da se o stvarnih problemih manjšine spregovori jasno, mimo retorike, mimo osebnih in specifičnih političnih interesov, ki jih nikakor ne smemo enačiti z interesi manjšine. Jasna politična kritika in dialog, ki temelji na stvarnih argumentih, sta namreč dve plati ene in iste medalje, na kateri mora sloneti iskanje skupnih rešitev za manjšino. Drugih poti sam ne vidim.

Peter Černič

Zakaj Prešernova proslava v Gorici?

Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž, Združenje cerkvenih pevskih zborov in SCGV Emil Komel v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij vabijo v četrtek, 5. februarja 2015, ob 20.30 na proslavo Dneva slovenske kulture "Glasba je izredno bogata govorica", ki bo potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, posvečena pa bo Pavletu Merkuju in Štefanu Mauriju, ki sta nas zapustila v prejšnjem letu. Glede na govorice, ki se v zadnjih dneh širijo, želijo prireditelji pojasniti in poudariti, da dogodek nima nobenega plemičnega ali protestnega namena ob osrednji Prešernovi proslavi, ki bo potekala v nedeljo, 8. februarja, v Kulturnem domu v Trstu. Nasprotno, že sedaj vabijo vse, da se proslave v Trstu udeležijo. Goriška proslava se vključuje v niz številnih proslav ob dnevu slovenske kulture, ki se bodo tudi letos zvrstile v zamejskem prostoru. Pri tem želi ponuditi številnim slovenskim goriškim rojakom, ki iz raznih razlogov ne bodo mogli iti v Trst, da se vseeno lahko udeležijo prireditve ob najpomembnejšem slovenskem kulturnem prazniku. V današnjih časih in ob upoštevanju izzivov, ki se kažejo naši narodni skupnosti v bližnji preteklosti, je bolje ena proslava več kot ena manj. / Organizatorji

Povejmo na glas

Ob krizi nestrpnost in mržnja

Ekonomska kriza, kakršni smo priče v teh časih, nima samo materialnih posledic, o katerih se največkrat govori. Brezposelnost ni eden od pojavov, ki mnoge usodno prizadeva, pa se pri tem vse konča. Zapiranje podjetij, trgovin, še posebno tistih na drobno, gostišč ni le eden od pojavov, ki mnoge prizadeva, pa se pri tem vse konča. Manjša skrb za socialno državo ni eden od pojavov, ki mnoge usodno prizadeva, pa se pri tem vse konča in še bi lahko naštevati. Dejstvo, da je prizadetih ogromno, ima za posledico tisto, kar je slej ko prej dosti hujše od materialnega padca življenja: to je veliko ali celo prepadno poslabšanje medsebojnih človeških odnosov. In veljalo bi se posvetiti prav tem vidikom, ki jih ustvarja kriza zdaj z manjšo in drugič z večjo rušilnostjo. Da se v obdobju kolektivne stiske odnosi med ljudmi poslabšajo, ni kakšna posebna modrost, to je mogoče prepoznati po izkušnji bližnje in daljne zgodovine človeka kjer koli. In ta nespodbudna izkušnja se žal javlja tudi danes. To je nedavno ugotovila strokovno kar dobro podkovana italijanska raziskava, namreč da se je v zadnjih letih zaznavno povečala stopnja vsakršnega sovraštva, mržnje oziroma nestrpnosti z dodatkom, da se ta stopnja ves čas še povečuje. "Zemljevid sovraštva" je najgostejše poseljen na jugu in presenetljivo tudi na severu države ter govori o sovraštvu do žensk, do pribežnikov, do Judov, do ljudi druge barve in do vsakršne različnosti, med katerimi so v prvi vrsti na udaru homoseksualci

in fizično prizadete osebe. Raziskava je zajela okrog dva milijona tweetov in seveda upoštevala zelo veliko drznost izražanja, ki jo omogoča anonimnost, kar pa ne zmanjšuje problematičnosti vsega tistega, kar danes ljudje v resnici mislijo. Izrazoslovje je torej grobo in nedvomno posega v območje kaznivih dejanj, kar pa je najbolj skrb vzbujajoče, sovraštvo do t. i. motečih skupin se izraža na najbolj surovi možni ravni in ta je v žaljenju, zasmehovanju ali preziranjju fizičnih značilnosti oseb z nekakšnim enačenjem človeka z živalskim svetom. Upoštevaajoč podatek, da navedeno sovraštvo ves čas narašča, ker pač tiska krize še vedno traja, bi bilo vsekakor smotno, da bi tovrstno nejevoljo odločno zajezili, ker dolgoročno gledano vodi le v slabo smer. Seveda ni lahko prepričati koga, ki se je znašel na cesti, naj ne vidi v tistih, ki imajo delo, krivce za njegov težki položaj, oziroma naj se ne prepusti boleči zagrenjenosti ter se potem znesne nad svojo partnerko, pribežnika ali osebo z drugačno spolnostjo. Družba s svojimi institucijami bi morala v tej smeri storiti dosti več, ne pa da s prepočasno in mnogokrat moralistično zakonodajo pušča takšne in drugačne različnosti pred vrati ali pa jim celo ne zagotovi osnovnega priznanja in s tem vključitve vase. Če bo šlo tako naprej, bosta nestrpnost in mržnja okužili vse več prostora in polagoma uničili vsakršno možnost znosnega sobivanja.

Janez Povše

Vsedrjavni volilni zakon tik pred odobritvijo

Slovinci ne bomo avtonomno odločali o našem predstavništvu v parlamentu

Na začetku prejšnjega tedna je senat v tretjem branju odobril besedilo za vsedrjavni volilni zakon, ki ga poznamo z nazivom *Italicum*. Zakonsko besedilo mora spet romat v poslansko zbornico, kjer ima vladna koalicija široko večino. Neznanko pa predstavljajo napetosti, ki so nastale v desnosredinskem polu pri izvolitvi novega predsednika republike. Nov volilni zakon je bil za Italijo nujen, ker je ustavno sodišče razsodilo, da je sedanji volilni zakon neustaven. Slovenski narodni skupnosti se je tako ponudila priložnost za izvajanje 26. člena zaščitnega zakona 38/01, ki predvideva olajšano izvolitev slovenskih predstavnikov v poslansko zbornico in senat. *Italicum* je nastavljen, da zagotovi vladno trdnost. To omogoča nagrada 55% poslanskih sedežev za listo, ki v prvem krogu prejme več kot 40% volilnih glasov. V primeru, da nobena od list ne preseže 40% glasov, pa

bo balotaža med prvima dvema listama. Volilni zakon določa tudi 3% vstopni prag za poslansko zbornico, medtem ko za senat ne bo več volitev, saj ga bodo sestavljali deželni izvoljeni upravitelji in bo imel omejene pristojnosti. Poslanci bodo izvoljeni v plurinominalnih okrožjih. Liste, ki se bodo predstavile v teh okrožjih, bodo imele blokirane nosilce liste, za ostale kandidate pa bodo odločale preference. Izjemo predstavljata avtonomni deželi Tridentinska - Južna Tirolska / Südtirol in Dolina Aosta, kjer volilni zakon upošteva prisotnost narodnih manjšin. Gre v bistvu za sistem, ki je veljal do leta 2006 in predvideva uninominalna okrožja: štiri za avtonomno pokrajino Trento, štiri za avtonomno pokrajino Bocen in eno za Dolino Aosta. S tem je bil tudi zadovoljen senator Karl Zeller (SVP), ki je podčrtal, kako to spoštuje mednarodno pogodbo med Avstrijo in Italijo oziroma njen 111. člen.

Volilni zakon pa na drugačen način upošteva prisotnost Slovencev v FJK, saj zakon naši deželi ne omogoča, da bi si sama izvolila svojega predstavnika. Kljub prizadevanjem stranke SSk, ki je s pomočjo parlamentarcev SVP poskušala predlagati primerno določilo, bomo v naši deželi imeli plurinominalna okrožja in vstopni prag bo isti kot na državnih ravni. Predložena sta bila namreč dva popravka, ki bi znižala vstopni prag za slovensko listo v povezavi z vsedrjavno stranko. Vstopni 20% prag bi veljal le v posebnem volilnem okolišču, sestavljenem iz območja, kjer uradno velja vidna dvojezičnost.

Ker ni bilo političnih pogojev za tako rešitev, je senator Zeller umaknil prvi amandma in podčrtal, da se odpira vprašanje protiustavnosti zaradi izključitve Slovencev iz poslanske zbornice. Amandma je osvojilo Gibanje petih zvezd in ga dalo

na glasovanje; tu je bil zavržen. Drugi popravek je senator Zeller v dogovoru z vlado spremenil v resolucijo, ki določa, da mora volilni zakon upoštevati prisotnost Slovencev v FJK. Resolucijo je sprejel vladni podtajnik Luciano Pizzetti. Odobren pa je bil popravek senatorja Russa, ki predvideva, da bo notranje ministrstvo zarisalo v FJK eno volilno okrožje ob upoštevanju prisotnosti Slovencev. V zvezi s tem je deželni tajnik SSk Damijan Terpin v tiskovnem sporočilu izjavil, "da z izglasovanjem amandmaja, ki ga je predložil sen. Francesco Russo, ostajajo možnosti za izvolitev predstavnika slovenske narodne manjšine enake kot doslej. Morebitna izvolitev Slovencev bo torej tudi v prihodnje vezana na voljo vsedrjavnih strank". Avtonomija manjšine je šla še enkrat rakom žvižgat. Svoje predstavnika ne bomo izbirali sami, ampak bo o tem odločala vsedrjavna stran-

ka, po vsej verjetnosti Demokratska stranka. Ostaja tudi vprašanje, ali bo slovenski kandidat postavljen na listo kot nosilec, kar bi mu zagotovilo izvolitev. Nosilci liste so namreč blokirani, ostali kandidati pa so odvisni od osebnih preferenc in odstotka, ki ga prejme lista. V primeru, da bi se predstavilo več slovenskih kandidatov na različnih listah vsedrjavnih strank, pa bi prišlo tudi do razprševanja slovenskih glasov.

Za konec lahko le grenko ugotovimo, da je slovenska manjšina v FJK z vidika političnopravnega predstavništva tista, ki uživa najmanj pravic. V Sloveniji imata italijanska in madžarska manjšina zagotovljeni mesti v Državnem zboru in krajevnih javnih upravah. V Italiji si Nemci in Ladinci v pokrajini Bocen ter Francozi v Dolini Aosta sami izvolijo svoje predstavnike, ker imajo volilna določila, ki so napisana na podlagi njihove prisotnosti na območju. Slovenci pa vseh teh zagotovil nimamo in si svojega oziroma svojih parlamentarcev tudi v prihodnje ne bomo mogli izbirati sami. Po črtanju pokrajin in po prisilnem združevanju občin še en hud udarec avtonomiji slovenske manjšine v FJK.

Julijan Čavdek

Tajnik SSk Damijan Terpin

Izvršni odbor SSO je obravnaval aktualne zadeve V ospredju delovanje članic, volilni zakon in SSG

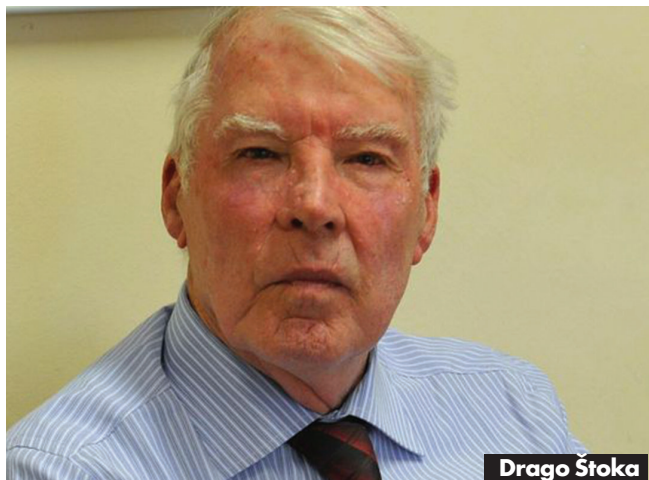
Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je zasedal na redni seji v sredo, 28. januarja 2015, v Trstu. V prvem delu zasedanja so bila na dnevnem redu predsedniška poročila o delovanju krovne organizacije na deželni in pokrajinski ravni. Iz poročil, ki so jih podali deželni predsednik Drago Štoka ter pokrajinski predsedniki Igor Švab za Trst, Walter Bandelj za Goriško in Giorgio Banchig za Videmsko, je bilo ugotovljeno, da imajo organizacije in društva, ki so včlanjene v Svet slovenskih organizacij, zelo bogato dejavnost. Še posebno v božičnem in novoletnem času je bilo v zamejskem prostoru veliko prireditev in dogodkov, po katerih sta prišli do izraza vrednoti krščanstva in slovenstva. In čeprav se morda zdi, da je program izredno natrpan, je po drugi strani to pomemben trenutek, v katerem se narodna, kulturna in duhovna dediščina Slovencev v FJK utemeljuje in prenaša na mlade rodove. Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je obravnaval tudi podelitev zlatega reda Republike Slovenije

deželni predsednici Debora Serracchiani s strani predsednika Boruta Pahorja. Svet slovenskih organizacij meni, da je dogodek vzbudil različna mnenja v slovenski manjšini v Italiji. Ni jasno sicer, kako je bil oblikovan predlog, saj v tem smislu ni bilo predhodnih obvestil oziroma posvetovanj. Predsednik SSO Drago Štoka je izrazil prepričanje, da bi morda bilo bolj umestno, če bi bil zlati red podeljen

novno izpadla možnost, da bi Slovenci v Italiji samostojno izvolili svojega predstavnika. Izvršni odbor SSO je mnenja, da je pri podobnih vprašanjih zelo pomembno stališče Republike Slovenije, ki bi ga morala izoblikovati mimo različnih gledanj znotraj slovenske manjšine v Italiji, v duhu spoštovanja mednarodnih pogodb in ob upoštevanju zaščitne zakonodaje, ki je zagotovljena manjšinam v Sloveniji.

V sklepnem delu je izvršni odbor SSO obravnaval vsebino srečanja v okviru SSG, kjer je bil govor o statutarjih spremembah. Izvršni odbor ostaja mnenja, da mora biti predsednik SSG izraz obeh krovnih organizacij in pri tem so preglasovanja nesprejemljiva. Glede prihodnosti SSG pa se ta osrednja narodna ustanova ob upoštevanju sprememb v družbi, kulturi in umetnosti ne sme odpovedati poslanstvu, ki ga ima pri ohranjanju in razvijanju slovenskega jezika in zavesti. Izvršni odbor je tudi čestital pokrajinskemu predsedniku za Videmsko Giorgiu Banchigu za prejem Gujonove nagrade na tradicionalnem srečanju Slovencev iz videmske pokrajine in Posočja, ki je letos potekalo v Kanalu.

Juč

Drago Štoka

Deželi FJK ob 50-letnici. Podelitev pa je bila v trenutku, ko slovenska manjšina z veliko zaskrbljenostjo spremlja deželni zakon za reformo krajevnih uprav, ki sili občine v povezovanje v večje upravne enote, v katerih ni še znano, kako bo z izvajanjem zaščitnih določil, in omejevanje upravne avtonomije slovenskih občin. Svet slovenskih organizacij je tudi vzel v pretes odobritev vsedrjavnega volilnega zakona v senatu, kjer je po-

Končno izvolitev novega italijanskega predsednika Ustavni sodnik in krščanski demokrat Sergio Mattarella

Sergio Mattarella je v soboto dopoldne postal 12. predsednik Republike Italije. Funkcijo je v polnosti nastopil v torek, 3. februarja, ko je zaprisegel pred parlamentom in z nagovorom nastavljal svoj sedemletni mandat. Izvoljen je bil v četrtem krogu. Izvolitev je bila pričakovana, presenetljivo pa je zanj volilo skoraj dve tretjini vseh t. i. velikih volivcev. Zadostovalo je 505 glasov, prejel pa jih je 665. Novi predsednik Republike Italije je star 73 let, je oče dveh sinov in hčere, ki so se rodili iz poroke s pokojno ženo Mariso Chiazzese. Rojen je na Siciliji, v družini, v kateri so bili člani politično aktivni. Oče Bernardo Mattarella, po poklicu odvetnik, je bil med ustanovitelji Krščanske demokracije na Siciliji. V parlamentu je sedel od leta 1946 do smrti leta 1968 in opravljal več ministrskih funkcij. Pier-santi Mattarella, starejši brat novega predsednika republike, je bil prav tako zelo aktiven v politiki. Leta 1978 je postal predsednik Dežele Sicilije in se postavil po robu mafiji, ki ga je ubila leta 1980, ko se je z družino vozil k sv. maši. Prav ta dogodek je bil odločilen, da se je Sergio Mattarella odločil za vstop v politično delovanje. Predsednik Mattarella je dokončal univerzitetni študij prava na rimski univerzi La Sapienza in leta 1967 začel odvetniški poklic v Palermu. Poučeval pa je tudi na univerzi v Palermu do leta 1983, ko je bil prvič izvoljen v parla-

ment. Po družinski tradiciji je bil član Krščanske demokracije in pripadnik struje, ki je podpirala Alda Mora. Poleg parlamentarne poti je bil istočasno imenovan za komisarja sicil-

ga je zamenjal nov volilni zakon, ki ga je pripravil minister Calderoli.

Po propadu Krščanske demokracije je bil Sergio Mattarella med ustanovitelji stranke Partito Popolare Italiano (1994).

Ko je tajnik PPI postal Rocco Buttiglione, se je Mattarella boril proti usmeritvi stranke na desno in proti sodelovanju s stranko Forza Italia (Naprej Italija). V naslednjih letih je sodeloval pri Marjetici in koaliciji Oljke ter bil med ustanovitelji Demokratske stranke. Istočasno je sodeloval z Romanom Prodiem in z Massimom D'Aleom ter zasedel mesto obrambnega ministra. Leta 2008 je končal svojo parlamentarno kariero ter pričel delovati v pravosodju. Leta 2009 je bil najprej imenovan za člana Predsedniškega sveta za upravno sodstvo ter nato leta 2011 za ustavnega sodnika. Kandidatura Sergia Mattarelle je razvnela precej polemik znotraj desnosredinskih strank Nove desne sredine in Naprej Italija. Eni in drugi so predsednika vlade Renzija obtožili, da ni predhodno usklajal kandidaturo. Njihovo glasovanje pa ni bilo enotno, kar je še povečalo zmedo na desnici. Severna liga in Gibanje petih zvezd nista podprla kandidaturo Sergia Mattarelle.

Juč

Sergio Mattarella

ske KD, da bi se ta osvobodila mafijskih vplivov. Leta 1987 je prvič zasedel ministrsko mesto v vladi predsednika Gorie. Leta 1989 ga je Adreotti imenoval za šolskega ministra in to funkcijo je opravljal do julija 1990, ko je protestno odstopil zaradi odobritve t. i. zakona Mammi' ali Polaroid, ki je omogočil medijsko prevlado televizijskih družb Silviya Berlusconi. Leta 1994 je bil predlagatelj in poročevalec za volilni zakon, ki je na italijansko politično prizorišče uvajal večinski sistem po referendumu iz leta 1993. Zakona se je oprijelo ime Mattarellum in je ostal v veljavi do leta 2005, ko

Skrb vzbujajoča kriza družine (2)

Tradicionalne in zato trdne družine

Zadnjikrat smo s sociologom Robertom Volpijem ugotovili, da je v naši zahodni družbi prišlo do "antropološke mutacije", sredstva za to pa so bila čisto legalne narave, zlasti dve uzakonitvi – uzakonitev ločitve zakonske zveze tudi v tradicio-

stotkov porok cerkvenih". Kot vemo, je bila Italija zahodna dežela, ki je imela največje komunistične in socialistične stranke, pa je bila vendarle še vedno vezana na svoje krščansko izročilo, ki ga je ljudstvo vseeno imelo za dobro in koristno. O tem nam pričajo tudi za-

v cerkev vsaj kolikor toliko redno. Podobno lahko zatrdimo tudi za Slovenijo, da je bilo med komunisti tudi še to tradicionalno razumevanje družine, ki ga ne najdemo danes več pri mnogih katoliških vernikih. Zanimivo bi bilo postaviti zelo konkretna vprašanja

nedeljnikom glede enosti in nerazveznosti zakona, zvestobe zakoncev ter seveda, kaj si mislijo o pomembnosti avtoritet, zlasti v družini, za vzgojo otrok. Kar vidimo, bi nas moralo skrbeti, saj praksa kaže, da te zadeve niso niti cenjene v teoriji, iluzorno je potem, da bi bile še postavljene v prakso. Kdor še tako razmišlja in počne, tudi med katoliškimi verniki, je heroj prve vrste, za družbo danes pa gotovo čudak prve vrste. Ko je veljal koncept "družinske avtoritete", kakor to imenuje Volpi, so bile družine trdne, enotne, povezane, rodovitne, predstavljale pa so tudi varno zavetje za otroke in otroke otrok. Danes je avtoriteta praktično izginila, tudi v Cerkvi. Toda, ali brez jasnih avtoritet sploh še obstajajo tudi druga načela, kot sta v družini zvestoba in nerazveznost? Je lahko družina sploh še trdna in povezana? Kakšna je vzgoja brez avtoritete? Kako je še z opominjanjem in oblikovanjem otrok, zlasti, če bi bilo treba kaj popraviti v njihovem vedenju? Tega ni več, saj je to privedlo do permisivne vzgoje, če temu sploh lahko rečemo vzgoja, sadove tega pa imamo ne le na očeh, temveč nam povzročajo nerešljive uganke in nam nakajajo živčno ter družbeno tkivo.

/se nadaljuje
Andrej Vončina

nalno katoliških deželah, kakršna je tudi Slovenija, potem pa še uzakonitev splava. Kot smo dejali, lahko s Italijo, o kateri pretežno govori toskanski sociolog, povlečemo številne vzporednice. Legalizacija ločitve zakona je napravila velik preobrat v družbeni mentaliteti, tudi v simboličnem smislu, saj se je na glavo obrnila perspektiva, kjer je bila družina vedno v središču, otroci pa so imeli gotovost, da bodo imeli iste starše vse do njihove smrti. "Vse do takrat so v Italiji tako katoličani kot tudi laiki (bolj so tu mišljeni neverujoči kot nekatoličani, op. A. V.) prisegali na takšne vrste zakona, ki je bil močno cerkveno navdahnjen, saj je vse do konca 60. let 20. stoletja bilo kar 98 od-

pisi Giovannina Guareschija, zlasti zgodbe o Don Camillu, kjer so komunistični literarni junaki še vedno vezani na to krščansko izročilo v marsičem. Poglejmo pa še, katera so bila načela, ki so bila značilna za to tradicionalno družino po Volpiju: "Nerazveznost, zvestoba in ubogljivost otrok družinskim avtoritetam, zlasti očetu, to so bile osnove te družine". Zanimivo je tako ugotoviti, kako je bilo v letih šestdeset v Italiji veliko več krščanskega in bibličnega razumevanja družine v pripadnikih "laičnih" strank, kakor ga najdemo danes pri mnogih, ki se štejejo za katoličane – pa ne govorimo le o tistih, ki so katoličani le na papirju, temveč tudi o mnogih, ki morda celo hodijo

Abrahamova in naša vera (2)

Kdor tvega, pridobi

Vere ni brez tveganja. Kjer je vse premišljeno, načrtovano in zamejeno, tam za vero ni prostora. Človek, ki zaupa le sebi in Boga pogojuje s svojimi željami, načrti in predstavami, ni verujoč človek. Takšen človek Boga kvečjemu izsiljuje in si ga tako želi podrediti. Na tak način deluje proti Bogu, bogokletno. Vera s svojim sestavnim delom tveganja človeku sicer povzroča notranjo napetost, posebne vrste negotovost, vendar v njegovo življenjsko izkušnjo vnaša nekaj novega in edinstvenega – vnaša namreč tisto zdravo napetost med nujnim lastnim trudom na eni strani in ponižnostjo pred Gospodarjem življenja in smrti na drugi. Vera je

tista, ki človeka dela uravnoveščenega, tista, ki človeški svet združuje z nebeškim, minljivo in nepopolno z večnim in popolnim. Po Abrahamovem zgledu je mogoče do vere priti s tem, da lastne želje, načrte in predstave ne jemljemo za absolutne,

ampak jih jemljemo kot sredstva, kotčasne postaje, po katerih nas Bog nagovarja in očisti. Presrečanje omenjene napetosti oziroma negotovosti je mogoče le v stanovitnem zaupanju v božjo previdnost. Gre za pot izpolnjevanja božjih zapovedi, pot molitve, evharistije, dobrih del, mrtvičenja in vestnega opravljanja stanovskih dolžnosti. Pot vere kot tveganja in hkrati

zaupanja mora biti vpeta v okoliščine vsakdanjega življenja, iz nje mora veti zavest, da med lastnim življenjem in božjo previdnostjo ni mogoče delati ločnic. Vera resda presega človeško omejenost in jo povezuje z nebesi, a je istočasno nujna

prvina vsakdanjosti, je že vsakdanjost sama, in sicer kot njena sol, kot začimba, ki vsakdanjosti daje okus. Za iskreno verujočega človeka vera ni nekaj posebnega ali izrednega, ampak normalnega. Če iskrena vera predpostavlja zaupanje in tveganje, predpostavlja tudi posamezno osebo kot tako, v vsej svoji celostnosti, brez kakršne koli deljene zvestobe, sumničnega ali "rezervnih načrtov". Vera je iskrena oziroma celostna ali pa je ni! Bog človeka kliče, ker ga želi odrešiti in osrečiti. Odrešitve in osrečitve pa človek ne more doseči, če se pred Bogom zapira. Ni dovolj v Boga verovati, ampak vanj tudi verjeti, mu zaupati. Bog nas ne kliče zato, da bi od nas dobil nekaj, čemur bi se lahko odpovedali, pač pa zato, da bi brez deljene zvestobe pogumno skočili v njegov očetovski objem. Za Psalmistom lahko ponovimo in si zapomnimo naslednje: "Zakaj nad klavno daritvijo nimaš veselja, če bi ti namenil žgalno daritev, bi je ne maral. Moja daritev Bogu je potr duh, potrtega in pobitega srca, o Bog, ne preziraj ... Sedaj boš imel veselje nad daritvami pravičnosti, nad žgalno in celostno daritvijo". (Ps 51,18-19, 21)

SM

Srečanje "ekumenikov" v Kopru

Edinost kristjanov je vrednota

Ekumenik. To je v nekaterih krogih strašna oznaka. Skoraj psovništvo. Med predstavitvijo Evangelijske cerkve Koper-Isola povedal pastor Izet Veladžić. Za njim je zanimiva življenjska pot, saj je v krščanstvo prestopil iz islama. Takrat so ga domači in najbližji označili za izdajalca. Čeprav je etiketa "ekumenik" v nekaterih krogih zmerljivka, ki jo izrekajo nasprotniki ekumenizma, pa Izetu veliko pomeni in je nanjo ponosen. To oznako je sprejel za bistveno označitev samega sebe. Učeno bi rekli, da je žaljivko kot eksogeni etnonim zavestno sprejel za svoje ime, za endogeni etnonim. Zanj "ekumenik" pomeni biti romar k edinosti kristjanov. "Meni in naši skupnosti je edinost kristjanov vrednota prav kakor svetost, kajti šele ob naših bratih iz drugih krščanskih Cerkva, ki so vse po vrsti starejše od moje, smo sčasoma sestavili popolnejšo podobo Kristusove Cerkve in odkrili lepoto evangelija".

Župnija Koper je v sredo, 21. 1. 2015, k sv. maši za edinost kristjanov povabila tudi druge krščanske Cerkve, ki so prisotne v Kopru in njegovi okolici. Somaševanje je vodil koprski škof dr. Jurij Bizjak. Velika stolnica se je kar dobro napolnila; tudi z verniki drugih krščanskih Cerkva. Pri maši je pel stolni zbor. Voditelji drugih krščanskih Cerkva so šli v sprevodu po stolnici in med mašo sedeli v prezbiteriju. Škof Jurij je v homiliji spregovoril o srečanju med Jezusom in Samaritanko pri Jakobovem vodnjaku. Ob koncu sv. maše smo skupaj zmolili molitev za edinost kristjanov. Sledila je kratka predstavitev posameznih Cerkva. Evangelijsko cerkev Koper – Isola, ki pripada Binkoštni cerkvi, sta zastopala pastor Dušan Barišić in že omenjeni upokojeni pastor Izet Veladžić. Izet, ki mu v skupnosti pravijo "stric", je poleg tega, kar je bilo zapisano že v uvodu, povedal, da se njihovi cerkvi pridružujejo priseljenci od vsepovedov. Molitev v njihovi cerkvi zveni v slovenskem, madžarskem, bolgarskem, romunskem, italijanskem, nemškem, slovaškem, češkem, srbskem, kel-

tskem in azerbejdžanskem jeziku. Pri molitvi se jim pridružujejo tudi muslimanke, ki so imele otroke v njihovi komuni za odvisnike v Španiji. Makedonsko pravoslavno Cerkev (Makedonska pravoslavna zaednica vo Republika Slovenija sv. Kliment Ohridski) je zastopal g. Jonče Donev, predsednik Makedonskega pravoslavnega cerkvenega odbora Bogojavljenje-Vodici Koper. Posre-

doval nam je pozdrave evropskega metropolita Makedonske pravoslavne Cerkve, arhijereja Pimna, in njihovega duhovnika (sveštenoereja) Mitka Gazinkovskega. Povedal je, da v Kopru delujejo šele od aprila 2014. Trenutno se srečujejo v Rotundi blaženega Elija, ki jim jo daje v uporabo Župnija Koper, kar pa je začasna rešitev. Izrazil je hvaležnost za to pomoč. V Kopru in okolici je okoli 2.000 Makedoncev pravoslavne vere, v Sloveniji pa okoli 20.000. V Kopru si želijo cerkve, kjer bi se srečevali in bi jo lahko uredili po svojih potrebah. "Za nas bi bilo najboljšo, da bi cerkev imela svoje dvorišče, saj vernikom tako omogočimo zasebnost pri izvajanju naših srečanj". Srbsko pravoslavno Cerkev je zastopal protojerej – stavrofor, gospod Tomo Čirković, ki je znan kot neutrujen obiskovalec družin. Na začetku je na kratko pozdravil, nato pa prebral molitev, v kateri je klical na nas Svetega Duha. G. Tomo, njegova žena ga. Slavica Čirković in ga. Zorka Puzić so nato zapeli pesem: "Znaš li tko te ljubi silno". Predstavniki posameznih Cerkva so simbolično prinesli vsak en vrček vode pred daritveni oltar in jo zlili v eno posodo. Škof Jurij je to vodo blagoslovil in z njo pokropil vse prisotne. Prazne vrčke so voditelji ponesli domov v spomin na ekumensko srečanje v koprski

stolnici. "Kakšen pomen je imelo zlivanje vode v skupno posodo?" je po sv. maši vprašal Davorin Krajcar. Simboli imajo svojo moč in prebujajo vprašanja. Eden izmed odgovorov Davorinu bi lahko bil: "Čeprav je vsak iz svojega vrčka izlil vodo v skupno posodo in so vrčki ostali prazni, smo bili po srečanju vsi bogatejši, saj smo bili deležni "žive vode". Največji simbol in naše največje pričevanje je bila naša skupna molitev in bratsko srečanje.

Po srečanju v stolnici je koprski župnik dr. Primož Krečič navzoče voditelje drugih krščanskih Cerkva in njihove soproge, pa tudi vse prisotne duhovnike koprskih škofij, povabil v župnišče. Ob preprosti postrežbi je pri mizi stekel pogovor, v katerem so nekateri izpo-

vedali svoje življenjske zgodbe. Začutili smo, da smo med seboj povezani in da drug drugega spoštujemo.

Ugotavljali smo, da je ena izmed vezi, ki nas v zadnjem času povezuje, tudi vez krvi oziroma mučeništva. Samo v prvih dneh januarja je bilo zaradi vere umorjenih več tisoč kristjanov. Evropski mediji o tem bolj ali manj molčijo. Moja misel: še bolj kot nasilje islamistov nad kristjani je skrb vzbujajoče to, da tudi v Evropi še zdaleč ne velja načelo enakosti (egalite'). Za to so dokaz tudi predsedniki evropskih držav in vlad, zbrani v prestolnici francoske revolucije. Niti eden izmed njih ni zmogel izjaviti: "Je ne suis pas Charlie" (Ni sem Charlie). To z drugimi besedami pomeni: žaliti predsednika države, zastavo, vojaško uniformo ... je kaznivo dejanje; norčevati se iz Boga in verskih predstavnikov pa je dovoljeno. Priča smo "kolonializmu misli", ki skuša odpraviti versko svobodo, redifinirati družino in odpraviti svetost človeškega življenja od spočetja do naravne smrti. Kako to, da kristjani ob tem za človeštvo usodnem dogajanju pretežno molčimo? Ekumenski dialog bi lahko postoteril tudi v pogovorih o teh vprašanjih, ki zadevajo vsako krščansko Cerkev in vsakega resničnega kristjana.

Bogdan Vidmar

Z 2. strani

Tujci in ...

Dolično pa je, po njegovem mnenju, reči, da to, kar se je dogodilo v Parizu, ni povezano z islamom. Če sta se terorista sklicevala na preroka, ko sta po streljanju prišla iz redakcije tednika Charlie Hebdo, je to dovolj dokazljivo povezano z islamom. Tu je pomembno locirati ta problem in spregovoriti o globalizaciji. Za muslimane so karikature Mohameda nekaj neznosnega. Popolnoma pravilno! (Naša pripomba: "Ko so umetniki v Sloveniji v

naročje Brezjanske Marije naslikali podgano namesto Jezusa, smo slišali razlago, da to spada k svobodi umetniškega ustvarjanja!!!) Priznati pa je treba, da so tudi za nas zahodnjake nekatere stvari neznosne... Poglejte, veliko mojih francoskih prijateljev je reklo, da ne prenesejo pokritih ženskih obrazov muslimank (burke). Ker človek ne vidi obraza... Tu ne gre za različne načine življenja, vsak način življenja je totaliteta, problem je, da je za nas neznosna način življenja drugih in obratno. Za nas na Zahodu ni samo problem življenja, ampak ga dajemo kot nekaj arbitrarnega. Globalizacija prinaša številne probleme, za-

to je treba na vsak način braniti evropsko dediščino..." Med predavanjem se je velikokrat skliceval na krščanstvo in Sv. pismo. Tu pa smo zadeli v evropsko bistvo. K evropski kulturi spada tudi krščanstvo, saj ima Evropa krščanske korenine in je že skrajni čas, da se tega zavedamo vsi. Islam pa v evropsko kulturo prinaša nekaj, kar ni naše. Ko o tem govorimo, vse preveč poslušamo stare oguljene fraze, da smo do tujcev nestrpni. To ni res. Če oni želijo živeti v Evropi, si bodo morali prisvojiti našo kulturo in ne mi njihove. To ni noben razisem, ampak dejstvo, od katerega ne bi smeli Evropejci odstopati.

POGOVOR Metka Šinigoj in Peter Spazzapan

“Tukaj sem, vedno pripravljen služiti!”

Kaj vama pomeni skavtski duh in kakšna je vajina izkušnja v vrstah zamejskih skavtov?

Metka: Skavtski duh mi pomeni predvsem bratstvo, tisto nevidno vez, zaradi katere se vsako, tudi še tako težko nalogo odločiš opraviti z nasmehom na ustnicah in si za to pripravljen žrtvovati svoj čas, ker veš, da bo bližnji to cenil. Pri tem igra pomembno vlogo zaupanje, zaradi katerega se v naši organizaciji dobro počutim. To, da skušamo graditi dobre odnose in prebuditi tudi v najmlajših članih iskrenost, poštenost in dobroto, v današnjem času ni tako samoumevno. Skavtski duh je tisti čudoviti občutek, ko se znajdeš v neznani skupini, katere člani nosijo okrog vratu ruto, in si, ko jim odzdraviš s skavtskim pozdravom, v trenutku na isti valovni dolžini, kot bi se od nekdanj poznal.

Peter: Pri skavtih sem že od zgodnjih otroških let. Preko skavtizma sem spoznal samega sebe in se naučil se soočati z vsem, kar me obdaja: s prijatelji, z naravo, Bogom, družbenopolitičnimi vprašanji. Pri skavtih sem se naučil odgovornosti, pomembnosti odločanja in predvsem pogumnega odločanja.

Ze več let sta bila dejavna voditelja. Katere veje/skupine sta vodila in katere izkušnje so bile najpomembnejše?

Metka: Kot klanovka sem služila najprej eno leto pri veji IV, na Opčinah, v vođu Pand, nato pa poskusila še v veji VV, kjer sem se navdušila, potegnila za sabo še svojega moža in tam ostala tudi po imenovanju vrsto let. Volčiči so se mi dejansko ukoreninili v srce in dušo. Na vsakotedenskih sestankih, prenočevanjih in poletnih taborih sem preko igre, smeja, a tudi napetih trenutkov in jeze spoznala, koliko ti lahko dajo otroci. To je prava življenjska izkušnja: do kakšne mere lahko s skavtsko metodologijo vzgajaš otroke, ki ti jih starši zaupajo, in kako te šele oni izoblikujejo. Letos sem že drugo leto klanovodja, kar je popolno nasprotje vodenja volčičev. Pred sabo imaš skoraj odrasle osebe z izoblikovano voljo, osebnostjo in prioriteta, ki niso vedno enake kot tvoje. Naučiš se, kaj pomeni služenje v pravem pomenu besede, kako lahko tako težave kot vesele trenutke deliš z Njim in kako bližnjega spoznaš na poti z velikim p-jem, na kateri deliš napor in si lajšaš trud s skavtskim petjem. To izkušnjo sem sprejela kot izziv, saj verjamem, da smo orodje v božjih rokah in je dovolj le, da se mu prepustimo in On nas bo vodil po poti, ki jo je izbral za nas.

Peter: Vodil sem volčiče v Gorici. Takrat me je igrivost te veje popolnoma prevzela in mi pomagala ostati razigran in vesel v duhu kljub napetim študijskim letom. Metodologijo volčičev in volkuljic sem globoko vzljubil in sem še zdaj prepričan, da je genialna, perfektna za leta, ko otroka uvajaš v svet odnosov in od-

govornosti do bližnjega. Kasneje, po univerzi, sem vodil tržaški klan. Pri roverjih in popotnicah sem še bolj kot metodologijo imel rad odnose, spremljal osebno rast, pogovore. Rad sem seveda imel čudovite, enkratne potovalne taborne. Pomembnih izkušenj je bilo še in še. Vsaka mi je v danem trenutku pomagala, da sem pridobil nekaj samozavednosti, češ “super, uspelo nam je”.

Kakšno je po vajinem mnenju stanje oz. “zdravje” organizacije (v Go in Ts)?

Metka: Organizacija je splošno gledano v dobrem stanju. Res je, da smo v zadnjih letih priča pomanjkanju novih voditeljev, so pa tisti z večletnimi izkušnjami zelo angažirani. Število članov je že nekaj let enako, kar pomeni, da ne upada in je razveseljivo. Na Goriškem je glede voditeljev precej kritično, saj skušajo na vsak način zakrpati luknje, pa čeprav priskočijo na pomoč zrelejši voditelji. Upamo, da bo kdo iz vrst klanovcev prisluhnul svoji poklicanosti in izbral pot voditelja, kar se pa mora zgoditi na osebni in prostovoljni ravni ne pa kot prisila.

Peter: Nisem črnogled. Vidim precej mladih obrazov in - kar me veseli - precej manj mladih obrazov, ki vztrajajo v skavtskih vrstah tudi po končanem študiju. To je pomembno: leta prinašajo modrost, izkušnje, kredibilnost. Težave so vedno bile, enkrat jih ima en steg, drugič drugi. Sedaj

jih imamo v Gorici. A ljubezen do skavtskega stila je močno usidrana v naši družbi in ne bo minila. Morda bo z leti treba najti odgovore na nove ritme življenja, s katerimi se soočajo mladi voditelji in sploh mladi člani. To bo proces, ki bo trajal precej časa, zgodil se bo - upam - naravno. Pomembno je, da bomo voditelji znali ostati zvesti svojemu poslanstvu - služenju in bo vsak voditelj svojemu članu starejši brat/sestra. Potem bodo tudi odnosi trdnjši.

Kakšni so odnosi med tržaškim in goriškim delom

Peter Spazzapan in Metka Šinigoj

organizacije?

Metka: Še kar dobri. Večkrat na skupnih srečanjih pridejo na dan različna mnenja in razmišljanja, ki sprožijo živahno debato, a konec je vedno pozitiven. Zavedam se, da kot v vsakdanjem življenju naletim na ljudi, ki imajo različno mnenje od mojega, to še ne pomeni, da smo sovražniki. Mnenja sem, da je povsod, še posebej v naši organizaciji, treba najti skupno pot, saj stremimo vsi k istemu cilju - vzgajati mlade v zrele in odgovorne člane, ki bodo, kot narekuje skavtska obljuba, z božjo pomočjo vestno služili Bogu in domovini, pomagali svojemu bližnjemu in izpolnjevali skavtske zakone. Zato je v osnovi celotnega delovanja medsebojna pomoč.

Peter: Izhajamo iz dveh različnih realnosti in izkušenj - Slovenskih goriških skavtov (SGS) in Slovenskih tržaških skavtov (STS). Narejenih je bilo že veliko korakov na poti do enotnosti, a določene zadeve je treba še poenotiti. Med

le-te gotovo spada na primer obred obljube. Ker nas ni veliko, je enotnost nujna.

In kakšni so odnosi z ZSKSS v matični domovini in z italijanskimi brati AGESCI?

Metka: Z obema organizacijama imamo podpisan sporazum in zelo dobro sodelujemo, saj smo

v letih navezali dobre stike tako s posameznimi voditelji kot z deželnim (AGESCI) in državnim (ZSKSS) vodstvom. Naši člani lahko opravijo taborno šolo tako pri eni kot drugi organizaciji, kar je zelo pozitivno in nam nudi širši vpogled v skavtsko delovanje v dveh različnih stvarnostih. Lani se je tržaški klan udeležil vsedravnega srečanja AGESCI Route nazionale, po lučko miru iz Betlehema pa smo se preteklega decembra odpravili na Dunaj s slovensko uradno odpravo ZSKSS, tako da so odnosi res dobri.

Peter: Odnosi so zelo dobri. Prejšnje deželno vodstvo je z obema organizacijama navezalo izredno dobre stike. Dogovori so jasni, predvsem kar se tiče usposabljanja voditeljev, tabornih šol in udeležbe na mednarodnih taborih. V nas vidijo tako italijanski kot slovenski skavti možnost povezave in spoznavanja novih okolij.

Koliko otrok oz. mladih imate po posameznih vejah v dveh pokrajinah?

Metka: Splošna situacija je kar zadovoljliva. Okvirne številke članov na Tržaškem so naslednje: 60 volčičev, 62 izvidnikov, 27 roverjev, 30 voditeljev in pripravnikov. Na Goriškem pa je 15 volčičev, 50 izvidnikov, 25 roverjev in 15 voditeljev in pripravnikov.

Peter: Nimam točnih števil. Najbolj številčna je vedno veja volčičev in volkuljic, število članov pa potem jasno postopoma pada, saj z leti dozori določene odločitve. Na tržaškem Krasu in v Gorici je število članov kar visoko, nekoliko manj članov je v mestu Trst, kjer ostajamo aktivni samo v Škednju.

Za delovanje organizacije je temeljnega pomena zadostno število voditeljev. Koliko jih imate?

Metka: Na Tržaškem jih imamo dovolj, da krijemo potrebe vseh treh vej. Pred leti smo poskusili odpreti nov sedež na Krasu, a se ni obrestovalo in zato smo se odločili, da ostanemo v vaseh, kjer je največ članov - na Krasu so to Opčine, Devin in Nabrežina. Prizadevala smo si, da

bi čim več klanovcev začutilo svoje poslanstvo, dejansko pa vodenje ni vsem pisano na kožo. Določeni posamezniki se imajo v klanu lepo, ker se počutijo dobro sprejeti v angažirani skupini soletnikov, ko nastopi čas odho-

da, pa se večkrat zaplete. Ker smo namreč slovenska mladinska katoliška vzgojna organizacija, ki temelji na določenih vrednotah, verjamem, da za današnjega mladega človeka ni enostavno sprejeti odločitev krščanske vere, slovenstva in demokracije. Je pa res, da kdor začuti v polnosti te vrednote in jih udejanja v vsakdanjem življenju, vztraja dolgo let na skavtski poti in pri tem spodbuja mlajše generacije.

Peter: Včlanjenih voditeljev je kar precej, tako v Trstu kot v Gorici, niso pa vsi aktivni v posameznih enotah. Idealno bi bilo, če bi vsako enoto vodili trije voditelji, vsaj eden od teh z imenovanjem. Takih pogojev nimamo povsod. V Gorici je aktiven samo en voditelj z imenovanjem, nje mu pa pomagajo tako starejši kot mlajši člani. Bistveno v takih pogojih ni, koliko voditeljev vodi enoto, ampak samo to, da nobena voditeljja ne pustimo samega. Če si sam, te lahko vsaka težava spravi na kolena. Če pa si v dveh ali treh, si te težave deliš. Lahko se pogovarjaš o članih, pri merjaš čustva, ideje in občutke. Vodenje ne sme biti zgolj pripravljanje sestankov. Preko vodenja mora vsak voditelj rasti, se razvijati v celostno osebo, dosegati vedno nove in nove cilje.

S kakšnimi mislimi in občutki sta sprejela novo zadolžitve?

Metka: Priznam, da so bili občut-

ki na začetku mešani. Ker pa sem v sedemnajstih letih, odkar sem članica skavtske organizacije, od nje veliko prejela, tako na človeški kot vzgojni ravni, moram sama k temu tudi nekaj doprinesti in se ji oddolžiti. Funkcija deželnega načelnika je vsekar pomembna in zahtevna, zato upam, da bom kos tej zadolžitvi. Glede na to, da imam ob sebi sposobnega voditelja in lepo skupino mladih zagnanih voditeljev, ne dvomim v naše poslanstvo, treba si bo samo zavihati rokave in slediti ciljem.

Peter: Mirno, saj vem, da nisem sam. Predvsem pa vem, da mi je katerokoli služenje znotraj SZSO v zelo veliko veselje. Ostati aktiven skavt mi je zelo pri srcu. Malo zadrege čutim le, ker bom od časa do časa odsoten in moj doprinos ne bo vedno stoodstoten.

Kaj bi nam lahko povedali o novem deželnem vzgojnem načrtu, na podlagi katerega so nastali tudi posamezni vzgojni načrti po stegih?

Metka: Zastavilo si ga je že prejšnje deželno vodstvo. Gre za sklepe deželnega vzgojnega načrta za obdobje 2013-2018, ki

izhajajo iz pogovorov in idej, zbranih na Taboru voditeljev Drzni si - Mafeking 2013. Točneje obravnava štiri točke: prva je vloga in pomen Skupnosti voditeljev, ki je osnovna celica stega in organizacije. Da vsak steg dobro deluje, je potrebno, da deluje dobro Sk. Vo., ki naj bo enotna v načrtih in delovanju. Skrbeti mora za čut poklicanosti k voditeljstvu, doslednost v izbiri odhoda, za stalno izpopolnjevanje na vseh ravneh (duhovni, metodološki, osebnostni, fizični), za skupinsko delo in soočanje med člani posameznih vodstev enot. Naslednja točka govori o vzgoji v narodno pripadnost, saj lahko samo s trdnimi koreninami v slovenstvu poženemo nove veje, ki naj bodo kot mostovi med narodi in mejami, ob katerih živimo. Tretja točka izpostavi krščansko izbiro, saj mora delo v stegih temeljiti na iskanju odgovorov na temeljna življenjska vprašanja in na utrjevanju osebne vere, na molitvi kot vezni niti z Bogom in na branju ter spoznavanju Božje besede. Pri zadnji točki dobimo še konkretne cilje na ravni organizacije, kot so poenotenje sistema rut, poenotenje obredov obljub, izdelava metodoloških in drugih pravilnikov, novo poimenovanje stegov, poenotenje kroja in pregled možne reforme organizacijske strukture za racionalizacijo človeških moči med

deželo in pokrajina. Poenotenje sistema rut in novo poimenovanje stegov sta bila že izpeljana, ostali cilji pa še čakajo na uresničitev.

Peter: Gre za sad štiridnevnega tabora voditeljev leta 2013. Sploh pa gre za ideje, želje in cilje, ki smo si jih zadali v prejšnjem deželnem vodstvu.

Katere bodo smerice vajinega delovanja?

Metka: Prizadevala si bova pripeljati do konca določene načrte, ki so bili zastavljeni v prejšnjem vodstvu, na primer metodološke pravilnike, ob tem pa spodbujati enotnost obeh pokra-

jin, po kateri lahko res konkretno začutimo iskreno bratstvo ali sestrinstvo med skavti iz bližnjega stega. Prejšnja deželna načelnika sta prav temu namenjala veliko časa in truda, kar je obrodilo sadove. Čaka naju temeljito delo, da bova kos najinima predhodnikom. Ob strani imava tudi podporo delavnih članov deželnega vodstva, kar me še posebno spodbuja pri delu. Ne smeva pozabiti na glavno skavtsko geslo: “Tukaj sem, vedno pripravljen služiti”!

Peter: Bistveno je, da deželno vodstvo ljubi organizacijo v celoti, tudi tam, kjer kaj ne gre v redu. Pravzaprav ravno tam. Za dober poseg in za dobro vodenje je potrebno skrbeti za korektno odnose in poznavanje območja. Cilj je ohraniti lepe odnose, utrjevati versko razsežnost, po kateri postane skavtizem res poslanstvo. Želim si, da bi znali stati ob strani vsem, prav vsem voditeljem in priskočiti na pomoč v katerikoli težavi in potrebi. Če bomo znali ohraniti dobro počutje v organizaciji, bomo vabljeni in okolje nas bo sprejelo in cenilo.

IG

Kratke

In memoriam / Ljudmila Šuligoj

V goriški stolni cerkvi smo se 28. januarja poslovili od Ljudmile Šuligoj. Pri pogrebem obredu je sodeloval tudi štandreški dekan Karel Bolčina, ki se je Ljudmili ob koncu žalne maše zahvalil za vse, kar je dobrega storila v svojem življenju. Večji del svojega zemeljskega bivanja je posvetila skrbi za bolne in ostarele in jim nudila vso moralno in materialno pomoč. Na koru stolne cerkve je Mili, kot smo jo imenovali znanci in prijatelji, zapel štandreški cerkveni zbor pod vodstvom Tiziane Zavadlav. Mila se je rodila 29. januarja 1939 na Trnovem. Zaposlila se je v tovarni Anhovo v Desklah. V zrelih letih se je preselila v Gorico. Zelo je bila navezana na Štandrež, kjer je redno zahajala na cerkveni kor in 15 let pela pri Mešanem pevskem zboru Štandrež. Aktivno se je vključila v društveno delo in bila zelo zavzeta pri raznih pobudah. Med leti 1988 - 1991 je bila članica štandreškega dramskega odseka in sodelovala pri štirih celovečernih predstavah. Bila je prijetnega značaja in vesele narave. Imela je veliko in dobro srce in vedno priskočila na pomoč, kjer je bilo treba. Poseben odnos je imela do narave. Rada je hodila v planine in hoja z njo po gozdnatih in travniških površinah je bilo pravo doživetje in dobra šola v naravi. Poznala je večino rastlin, predvsem cvetličnih. Ko je opazila kako rastlino, je z velikim navdušenjem razlagala njene značilnosti, še posebno, če je šlo za rastlino, ki jo lahko uporabljamo v zdravilne namene. Ko je stopila v pokoj, je vse svoje znanje in energije posvetila starejšim osebam, ki jih je obiskovala na domovih in tudi po bolnišnicah. Za vsakogar je imela lepo, prijazno in vzpodbudno besedo. Milo bomo ohranili v trajnem spominu kot lepo in duhovno bogato osebo, ki nam je posredovala marsikatero dobroto svojega plemenitega srca. / DP

KCLB / Poklon skladateljema Pavletu Merkuju in Štefanu Mauriju

Goriške ustanove - Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Svet slovenskih organizacij Gorica - se bodo **V četrtek, 5. februarja 2015, ob 20.30** poklonile dvema pred kratkim preminulima skladateljema iz našega prostora: Pavletu Merkuju in Štefanu Mauriju, ki sta s svojo ustvarjalnostjo izredno obogatila zborovsko in tudi glasbeno področje v našem širšem prostoru. Oba sta bila

večkrat člana naših strokovnih komisij, ki so ocenjevale glasbena in zborovska dela ob razpisih natečajev. Naši zbori večkrat uvrščajo v svoje sporede njihove skladbe, ki so zelo priljubljene tudi pri ljubiteljih zborovskega petja. Na večeru ob dnevu slovenske kulture bodo sodelovali MePZ Hrast iz Doberdoba z zborovodjem Hilarijem Lavrenčičem in F. B. Sedej iz Števerjana z zborovodjo Aleksandro Pertot, ki bosta izvajala njune zborovske skladbe. Slavnostni govornik bo časnikar Andrej Černic. Spored bodo obogatili še sopranistka Nataša Jakopič ob klavirski spremljavi Neve Klanjšček ter flavtist Fabio Devetak in kitaristka Martina Gereon. Recitacije Prešernovih del bo podal Nikolaj Pintar, vezni tekst pa bo prebrala Lucrezia Bogaro. Prireditel bo režirala Metka Sulič. Ljubitelji slovenske besede in glasbe vljudno vabljeni!

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ - GORICA
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

“GLASBA JE IZREDNO BOGATA GOVORICA”

(Pavle Merku')

**Dan slovenske kulture posvečen skladateljema
Pavletu Merkuju in Štefanu Mauriju**

Sodelujejo:

Andrej Černic, nagovor

Nataša Jakopič, sopran / Neva Klanjšček, klavir

Fabio Devetak, flauta / Martina Gereon, kitara

Nikolaj Pintar, recitator / Lucrezia Bogaro, vezni tekst

MePZ Hrast iz Doberdoba / MePZ F.B. Sedej iz Števerjana

režija Metka Sulič

**Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica
Četrtek, 5. februarja 2015, ob 20.30**

Tone Rode, direktor založbe Družina, na srečanju pod lipami

“Ne moreš biti kristjan v družbi, če prej nisi vernik”

Ob mesecu verskega tiska sta Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič povabila na goriško srečanje pod lipami v četrtek, 29. januarja, Toneta Rodeta, direktorja založbe Družina, pesnika in očeta petih otrok. Rodil se je v Argentini leta 1969 staršem, ki so se tja zatekli v valu povojne emigracije, je dejal časnikar Andrej Černic, ki se je pogovarjal z gostom. Slovenstvo in jezik sta Rodetu vedno bila nekaj vsakdanjega. V Argentini so ga zaznamovale pomembne javne osebnosti, intelektualci in duhovniki, ki so v 80. letih bili na višku svoje intelektualne moči in so žlahtno ljubezen do naroda, jezika in kulture predajali rojakom v slovenskih domovih in okrajih. V Sloveniji je bil prvič leta 1986, je še dejal. Zelo zgodaj se je začel ukvarjati s pisanjem in uredništvom. V letih okrog osamosvojitve je navezal več stikov z različnimi mladimi iz zamejstva, zlasti iz Koroske in Tržaške. “Ta izmenjava je rodila tudi pričakovanja in želje po ponovnih spoznavanjih”. Veliko si je dopisoval. V Ljubljani se je približal krogu Nove revije in Tretjega dne: Niko Grafenauer in Jože Snoj sta ga “malce vzela za svojega”; Matija Ogrin pa je bil tisti, ki mu je v določenem trenutku dejal, da mora “zaključiti krog”. Ta misel je v resnici tlela kar nekaj časa. Z ženo Kristino Kremžar, s katero imata “skupne poglede na vrednoto korenin”, sta se pogumno odločila in leta 2009 prišla v Slovenijo. Nadškof Stres je Rodeta spodbudil, naj kandidira za mesto direktorja Družine. Lastniki založbe - šest slovenskih škofij - so bili namreč pri-

Tone Rode in Andrej Černic

pomembni človeške vezi, vzdrževanje mostov med skupnostmi Slovencev po svetu, skupne korenine - v kulturnem, človeškem in duhovnem smislu. “Moramo uresničevati Slovenijo v svetu”!

O domovini

Ob prihodu v Slovenijo je Tone Rode sprva občutil kulturni šok, pa čeprav domovine ni nikdar idealiziral. Tu je pa le imel občutek, da vse sloni na finančah; pogrešal je zastojnost in pripravljenost, da nekaj narediš za skupnost, ne da bi kaj zahteval v zameno. “To, kar si prejemal zastoj, te na neki način formira, te naredi drugačnega”. Ni samoiniciative, “ni nagiba k rado-darnosti, ki ga potrebuje vsak od nas, če hoče biti v polnosti človek”. Nad Slovenijo ob prihodu ni bil “ne razočaran ne prav posebno pozitivno presenečen”. Je pač taka, “z velikimi problemi, s človekom, ki notranje v bistvu ni osvobojen... Je ogromno dobrih ljudi, ki še niso zaznali, da se v tem pozitivnem lahko povezujejo... Večkrat se drobimo, v družbi in tudi v Cerkvi”. Ni smisla za vzajemno, težko je sprožiti sinergije, nagnjeni smo k neenotnosti. “Tkivo, ki je poklicano biti Kristusovo mistično telo in vzor edinosti, je razdrobljeno”. Zato Rode upa v novega nadškofa Zoreta, “da bi mu uspelo okrog skupne mize počasi združevati različne ljudi in poglede na stvari... Da bi postavili nove temelje za naše družbeno udejstvovanje in cerkveno delovanje za prihodnost”.

Svoje življenje doživlja kot poslanstvo. “Ko imaš nekaj, kar moraš narediti, imaš občutek, da bo tvoje delo lahko pomenilo tisti kanček možne spremembe v določenem prostoru. Takrat imajo smisel delo, življenje, stvari, ki jih imaš pred sabo, tudi nekatere nepredvidene”.

O Argentini

V Argentini se gledališka in pevska dejavnost ter prostovoljno šolstvo še naprej razvijajo, izgublja pa se pogovorna slovenščina: če te ni, se v družini ne predaja naprej otrokom. “Bodimo iskreni: mladi govorijo špansko, to je njihov pogovorni jezik”. Zato je nujno, da se pletejo vezi, da bi imeli mladi Slovenci študijske izmenjave, da bi tisti iz matice v Argentini študirali npr. španščino, argentinski pa slovenščino, “to bi bila zanimiva popestritev dogajanja. Treba je ustvariti nove priložnosti”. Za izseljenko skupnost je “navsezadnje naravno, da se v določenem trenutku na neki način integrira v družbo, v kateri živi, in da se določene pose-

**Ne smemo obupati,
25 let ni nič v
razvoju države.
Samo od sebe se pa
nič ne bo zgodilo!**

nosti tudi izgubljaajo”. Zato je toliko bolj pomembno, “da pojmuemo slovenske otoke po svetu kot resnične potenciale s kulturnega in gospodarskega vidika”. Še vedno “imamo pregrade v glavi, teh potencialov ne znamo izkoristiti, še zlasti ne politika in diplomacija. Rezultati bodo, če bomo v to verjeli”.

O gospodarstvu

Glede gospodarstva je Slovenija “še v krču, kot smo še v krču glede naše identitete in zgodovine”. “Še vedno nimamo enotnih zaključkov o naši polpretekli zgodovini, ki bi nas poenotili okrog skupnega programa, ki bi nam dal skupno perspektivo”. Sicer pa “ne smemo obupati, 25 let ni nič v razvoju države! Samo

od sebe se pa nič ne bo zgodilo. Če se bomo povezali med sabo, bo Slovenija imela prihodnost”.

O Družini

Družina je diversificirana družba, sloni na več strateških nogah. Šli so ekspanzivno na trg, saj “Družina mora imeti ne le pastoralno in komunikacijsko vlogo znotraj katoliškega prostora, ampak zaradi teže in velikosti v slovenskem prostoru tudi misijonsko vlogo”. Z novimi publikacijami iščejo različne ciljne skupine, da bi krščanske vrednote skušali posredovati širše v družbi. “Najprej moramo biti učinkoviti in profesionalni, pošteti in korektni. Drugače ne moremo govoriti o idealih”. Vse se začne pri ljudeh. Ključno je ustvarjati dobre timске delovne skupine okrog različnih knjižnih, revijalnih oz. medijskih projektov, ki kvalitetno in s sodobno govorico znajo nagovoriti nove generacije. “Mi smo zdaj v polnem razvojnem procesu. Na področju knjig rastemo po 10% letno. Družina ima 16 revij, skupna naklada je 28 tisoč naročnikov”. Tednik ima “nenadomestljivo vlogo,

**“V medijih so ključ
uspeha ljudje”.**

to pozicijo nam zavidajo; naša odgovornost je, da jo še razvijamo in utrdimo”. Kulturo moramo še naprej predajati na načine, ki jih bo nova generacija lahko razumela. “Zato gremo tudi v nove poskuse... Kdor stoji, pade, hira, umira”. Pomembno je postaviti na noge “ustvarjalne delovne skupine, ki si bodo kaj upale narediti, tudi ko nas ne bo več. Moja vloga je ustvariti skupino, ki bo boljša od mene, ki bo mene lahko nadomestila... V medijih so ključ uspeha ljudje”!

O kristjanih v družbi

Roko je treba ponujati, dialog je treba iskati, a ne za ceno, da boš opustil svoj pogled na svet. “Kristjani smo poklicani biti akterji v družbi”. Biti morajo trdni, s konkretnim predlogom za družbeno ureditev, ker so prepričani, da imajo krščanstvo, družbeni nauk Cerkve in cerkveno učiteljstvo primerne odgovore na vprašanja današnjega časa. “Naša življenjska sila izhaja iz naše vere”. Zato “ne moreš oznanjati, česar v sebi nimaš. Ne moreš biti resnično kristjan v družbi in politiki, če nisi prvo vernik, če ne verjameš v Kristusa”. Razmišljati moramo o tem, “da skupaj nekaj pustimo za sabo... To ni stvar enega človeka, ampak omizij”. V politiki delaš za nekaj višjega. Sama politika je po besedah papeža Frančiška ena izmed najvišjih oblik ljubezni do bližnjega. Ko se bomo tega zavedeli in nas bo več o tem podobno razmišljalo, takrat bomo naredili preboj naprej.

DD

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

P. IVAN BRESCIANI DJ

Jezuit, teolog in Goričan.
Vrhovni predstojnik Družbe Jezusove
p. Adolfo Nicolas ga je 12. januarja 2014 imenoval za provinciala slovenske province Družbe Jezusove.

Četrtek, 12. februarja 2015, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Kulturni center Lojze Bratuž

vljudno vabi
na odprtje razstave

FRANKO VECCHIET

Skozi prostor in čas

Tržaškega umetnika in njegova dela bo predstavila
umetnostna zgodovinarica Verena Koršič Zorn

Glasbeni poklon: Kris Jug, harmonika

Kulturni center Lojze Bratuž
torek, 10. februarja 2015, ob 18. uri

Mladinski center v Vrtojbi

Predstavili so se štandreški zbori

Velika dvorana Mladinskega centra v Vrtojbi je bila 31. januarja nabito polna hvaležnih gledalcev, ki so prisostvovali predstavitvi zborovskega petja v Štandrežu in ob koncu nagradili nastopajoče z dolgim aplavzom. Kot je v svojem nagovoru povedal Damjan Paulin, se je v Štandrežu začelo zborovsko petje pred 140 leti, ko so ustano-

vili Bralno in pevsko društvo. Prvi zborovodje so bili učitelji štandreške ljudske šole, ki so tudi skrbeli za cerkveno petje. Štandrež in Vrtojba sta najbližja sosedata, zato je dogajanje v enem kraju vplivalo tudi na dogajanje v drugem. Dvakrat smo živeli v isti državi, najprej v Avstro-Ogrski do prve svetovne vojne in nato pod Italijo v obdobju fašiz-

ma, ki nam je bila sovražna in nas je hotela uničiti kot pripadnike slovenskega naroda. Po drugi svetovni vojni pa je železna zavesa padla ne samo med dvema državama, ampak tudi med dvema blokoma. Končno sta nas osamosvojitev Slovenije in Evropska skupnost spet združili in s tem ustvarili pogoje za normalno življenje ob nekdanji meji in sodelovanje na raznih področjih, tudi kulturnih. Zadnja leta beležimo razne pobude, ki prispevajo h krepitvi skupnega prostora, predvsem na kulturnem področju. Meje ni več, svobodno se lahko gibljemo. To gibanje naj zajame tudi naše skupne kulturne korenine in naj še okrepi že lepo utečeno sodelovanje. Dogajanje na odru in tudi ob njem so oblikovale pevske skupine, ki delujejo v Štandrežu. Rdeča nit je bila ljudska pesem, ki je najžlahtnejši izraz vsake skupnosti in so jo doživeto zapeli, po tematskih sklopih, štandreški pevci. Za gledališko razgibanost na odru sta poskrbeli

Marta Bizjak in Majda Zavadlav, ki sta celoten program smiselno povezovali na duhovit in pristrčen način. Ljubezenski prizor sta zaigrala Rosanna Zotti in Cristian Benedetti. Program je začel trio z ljudsko *Na planinah* v izvedbi treh generacij, najmlajša Makrina Quinzi, njena mama Darja Pavio in Aleš Hoban. Trio je na citre spremljala Marta Bizjak. Sproščeno so nato prišli na prizorišče otroci cerkvenega pevskega zbora in pod vodstvom Lucrezie Bogaro razveselili poslušalce z venčkom narodnih. Ljubezenske motive je sproščeno odpel Mešani zbor Štandrež pod vodstvom Mirana Ruzzierja. Cerkevni zbor pa je svoje glasove namenil Marijinim melodijam. Tiziana Zavadlav je poskrbela, da se je ženska skupina predstavila z občutenim izvajanjem pesmi, ki spominjajo na mlade v vojaških uniformah. Aleš Hoban je vodil skupino moških glasov, ki se zadnjič poslavljajo od prijateljev in znancev. V zadnjem delu pa so prišle na vrsto bolj vesele pesmi za vinček žejna grla skupine Sraka pod vodstvom Patricke Quaggiata. Ob koncu so skupno zapeli vsi pevci. Vezno besedilo je skupinsko delo, za koordinacijo pevsko-gledališke predstave pa je poskrbel Božidar Tabaj.

DP

DIJAŠKI DOM GORICA Pravljlična predstava

Zasijala je Zvezdica Zaspanka

Oder prenatrpane velike dvorane Kulturnega doma v Gorici je bil v četrtek, 18. decembra 2014, prizorišče ljubke uprizoritve, vsem otrokom zelo znane igrice *Zvezdica Zaspanka*, ki jo je najprej kot scenarij za radijsko igro, nato kot lutkovno igrico s tankočutnim posluhom za otroška srca napisal pisatelj, igralec in režiser Frane Milčinski s psevdonomim Ježek (1914-1988). Ob stoletnici njegovega rojstva so želeli to njegovo pravljlično delo, ki je

pa v skromni, bolj zanemarjeni hiški razbojnika Ceferina. Temu je prijazna, dobra zvezdica pomagala, da mu je spet začelo utripati srce v prsih in da je začutil, da lahko ponovno ljubi. Kostume, še posebno blesteče za zvezdice, si je zamislila vzgojiteljica Jani Fortuna. Prav za to priložnost je privlačno in poučno igrico Franeta Milčinskega priredila pevka Damjana Golavšek. Ona je otroke tudi naučila v igrici zapete pesmice. Še sama jih je nekaj odpela v živo. V pravljlično

v knjižni obliki izšlo l. 1959 in razveselilo od tedaj ničkoliko generacij otrok, v goriškem dijaškem domu Simon Gregorčič postaviti na oder z otroki, ki popoldneve preživljajo v njem ne samo ob utrjevanju šolskih predmetov in pisanju domačih nalog, ampak čas po teh učnih obveznostih namenjajo raznolikim dejavnostim. Izoblikovalke predstave, režiserka, mlada vzgojiteljica Andreja Benedetič in vzgojiteljica Danjela Simičič in Lili Grudina, ki sta s koreografskimi figurami razgibali pravljlični prikaz, so pripravile všečno igrico, polno veselega razpoloženja. Starši, ki so se ob koncu novembra udeležili ustvarjalne delavnice, so izdelali scensko ozadje, ki je na eni strani gledalce opozarjalo, da se del igrice dogaja na nebesnem oboku med oblaki, kjer kraljuje boter Mesec in so mu pokorne zvezdice ter kjer šviga komet Repatec, drugi del

zgodbico so poleg pevskih vpletenih tudi ritmično živahni plesni trenutki, tako da so v njej lahko vsi sodelovali, od najmlajših, ki obiskujejo ludoteko Pikanogavička, do večjih, najstniških obiskovalk Dijaškega doma. Pred samo predstavo so večji učenci na svojevrsten način prikazali življenje in delo Franeta Milčinskega - Ježka, humorista z velikim srcem. Zbrano občinstvo (le kje so vsi ti gledalci, ko so na sporedu druge kulturne prireditve?) je malim in večjim izvajalcem namenilo dolgotrajno ploskanje, ki je bilo tudi zahvala vsem tistim, ki so pripomogli k temu, da so odrski prikaz in plesni deli tako lepo uspeli. Ob koncu je nastopajoče pohvalila ravnateljica Dijaškega doma Kristina Knez, ki se je tudi poimensko zahvalila vsem, ki so se trudili pri uresničitvi tega lepega otroškega večera.

IK

Osma Pravljlična urica v Feiglovi knjižnici

Zaljubljeni gorili

Nad trideset otrok se je v ponedeljek, 26. januarja 2015, zbralo v mladinski sobi, polni prikupnih ilustriranih knjig, da bi na Pravljlični urici prisluhnili lepi zgodbi in ob njej spoznali kakšno modro življenjsko iskrico, ki pomaga pri razvijanju njihove osebnosti. Priljubljeni pravljlični popoldnevi so v zadnjem času postali prava drobna gledališka srečanja. Tudi tokrat je bilo tako. Karin Vižintin, ki so jo malčki že spoznali na zadnjih dveh Pravljličnih uricah, je s soščolcem Manuelom Quaggiatom, ki se je prvič predstavil otrokom kot igralec - oba obiskujeta tretji razred znanstvenega liceja v Gorici -, popeljala zvedave radovedneže naravnost v daljno, nepoznano džunglo, kjer med gostim rastlinjem živijo tudi gorile. Karin se je sproščeno spremenila v bolj suho gorilo Simonono, ki se je zagledala v močnega, velikega gorilo Gre-

gorja. Ta pa se je seveda do ušes zaljubil v ljubko Simonono. Vsak od njiju bi rad bil čim bolj podoben drugemu. Simonono se je želela zrediti, da bi bila čim bolj všeč Gregorju, on pa bi se rad posušil. Tako sta na ples odšla eden z zelo zategnjenim pasom, da bi se zdel čim bolj vitek, druga pa z opasno blazino, da bi bila videti bolj okrogla. In seveda sta se zgrešila!! Ko sta se končno našla, sta odkrila, da sta si všeč zato, ker sta takšna, kakršna sta. Iz vsebine se je izluščila misel, da se moramo sprejemati takšni, kakršni smo, saj smo prav zaradi naših lastnosti, ki se morda nam samim zdijo napake, edinstveni. Malčki so pozorno spremljali pravljlični gledališki utrinek in se ob koncu lahko posladkali z jabolčnimi krljji, ki sta jim jih ponudila Karin in Manuel, potem pa so si ob pomoči mamic, tet ali nonic izbrali zaželjeno knjigo.

IK

KD SABOTIN
KRAJEVNA SKUPNOST PEVMA-ŠTMAVER-OSLAVJE
OBČINA GORICA

ŠTMAVER - na sedežu društva - okraj Znorišče, 4

PRAZNIK SV. VALENTINA

Sobota, 7. februarja 2015

- ob 17.00: predstavitev 48. Kraškega pusta
- ob 20.30: kulturno-zabavni program in druga pustna presenečenja s kraljem in kraljico Kraškega pusta in plesno skupino AKŠD VIPAVA
- ob 21.00: Happy Hour
ples v maskah s triom EXPRESS

Nedelja, 8. FEBRUARJA 2015

- ob 9.00 odprtje kioskov
- ob 11.15 slovesna sv. maša
po maši družabno srečanje

Delovali bodo kioski z jedmi na žaru, vinom, pijačo in domačimi štruklji. Praznik bo v ogrevanem šotoru.

V SODELOVANJU Z ŽUPNIJO SV. MAURA IN SILVESTRA
TER CIVILNO ZAŠČITO OBČINE GORICE

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

Enkrat skavt, vedno skavt! Če je v tebi to geslo še vedno živo ali pa bi ga rad obudil, pridi na informativno srečanje za pripravo praznovanja 50-letnice slovenskega skavtizma na Goriškem. Letniki 1970, -71, -72, -73 in -74 se srečamo v petek, 6. februarja, ob 20. uri, na skavtskem sedežu v Gorici.

V nedeljo, 8. februarja 2015, ob 18. uri bo v Kulturnem centru v Jamljah gledališka skupina KD "Brce" iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Marjana Tomšiča Čespe na figi v režiji Sergeja Verča in Minu Kjuder.

Pastoralno področje Soča-Vipava vabi tudi letos na tradicionalno procesijo z lučkami ob obletnici prikazovanja Matere Božje v Lurdu. Obred bo v nedeljo, 8. februarja, z začetkom ob 18. uri v župnijski cerkvi v Štandrežu. Iz cerkve bo procesija krenila po vaških ulicah in se sklenila v isti cerkvi.

Ob 50-letnici slovenskega goriškega skavtizma se pripravlja spominska razstava. Prosimo vse aktivne in nekdanje člane, ki hranijo in bi lahko ponudili zanimivo skavtsko gradivo, da to javijo pripravljalnemu odboru na tel. št. 338-7501181 (Tamara) ali 347-5329299 (Marko). Zahvaljujemo se za sodelovanje.

Katoliška knjigarna v Gorici išče pomočnik / pomočnika. Zainteresirani naj oddajo do 14. februarja 2015 prošnjo z osebno predstavitvijo v knjigarni na Travniku 25.

Resna in zanesljiva gospa z večletno izkušnjo nudi pomoč pri likanju, čiščenju in drugih gospodinjstvih opravilih ter 24-urno nego in oskrbo starejšim osebam. Tel. 0038653051446 ali 0038641848064.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Diskretna in prijetna gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40153213.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

Mlajša gospa z izkušnjami pri negi starejših oseb in gospodinjstvih opravilih nudi pomoč na domu. Tel. št. 00386 41390244.

Mlajša gospa z večletnimi izkušnjami kot pomočnik v kuhinji nudi pomoč v gostinskih obratih in restavracijah ter pri gospodinjstvih in hišnih opravilih. Tel. št. 00386 40120919.

Prodajam suha gozdna drva in extradeviško oljčno olje. Tel. 0481/390238.

20-letna študentka z izkušnjami nudi

lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Dobrosrčna upokojenka iz Kozine z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam 24 ur dnevno. Tel. št. 00386 40 621 424 (iz Italije) ali 040 621 424 Slo (mobi).

Prodajam motokultivator NIBI dizel KW 18 v zelo dobrem stanju, malo rabljen. Primeren za vrtnarstvo. Tel. 0481 884077.

Darovi

Za Novi glas: Zaffalon Devetti Jolanda 35 evrov, dr. Pietro Pavlica 200 evrov, Ciril Ferletič 25 evrov, inž. Marjan Velikonja, Nemčija, 100 evrov, Marija Pegan 12 evrov, Saša Benulič 55 evrov.

Za Novi glas: Kati Burjes, ZDA, 163,92 evrov.

Sožalje

Ob smrti Ljudmile (Mile) Šuligoj izreka globoko sožalje svojem in prijateljem Prosvetno društvo Štandrež. Ohranili jo bomo v lepem in hvaležnem spominu, saj je veliko naredila za našo skupnost.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 6.2.2015 do 12.2.2015)

Radijska postaja iz Vidna oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Kamnjo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 6. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 7. februarja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 8. februarja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 9. februarja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 10. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 200 leti se je rodil sv. Janez Bosco - Izbor melodij.

Četrtek, 12. februarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

Občinska knjižnica Sovodnje ob Soči

pod pokroviteljstvom Fundacije
Cassa di Risparmio di Gorizia

v sodelovanju z
Goriško Mohorjevo družbo
in tržaško založbo Mladika
vabi ob dnevu slovenske kulture
na srečanje
z žlahtno umetniško besedo

Sodelovala bosta pesnika
MARIJ ČUK, avtor zbirke
KO NA JEZIKU KOPNI SNEG,
in **JANEZ POVŠE**, avtor zbirke
PESMI OB POTI

Pogovor bo vodila **NADIA RONCELLI**

V torek, 10. februarja 2015, ob 18. uri
v Občinski knjižnici Sovodnje ob Soči

SSG / Abonmajska sezona v Gorici

Humorno nostalgichen pogled v minule čase

Slovensko stalno gledališče je v ponedeljek, 26. januarja 2015, ponudilo svojim goriskim abonementom v pogled glasbeno gledališko predstavo *Kabaret zlatih let*, produkcijo Cafe' teatra po motivih iz romana *Kuba libe* Marka Vezoviška. Zamislila in izvedla so jo sama slavna imena: dramaturško jo je obdelal Matej Bogataj, glasbo je prispeval Mojmir Sepe (1930) z vzdevkom Mojzes, avtor mnogih zimzelenih slovenskih popevk, npr. *Zemlja pleše*, 1962, *Poletna noč*, 1964, režijo je podpisal Jaša Jamnik, elegantne, "brezčasne" kostume pa Alan Hranitelj, eden izmed najbolj kreativno izvirnih in cenjenih kostumografov na Slovenskem, ki je uspeh doživel tudi v tujini. Z igralko Laro Jankovič, nekdanjo iskrivo članico SNG Nova Gorica, nastopa v predstavi slovenski skladatelj, aranžer in producent Gregor Strniša (1959), samostojni umetnik, ki je napisal glasbo za več kot 50 gledaliških predstav in za to prejel dve prestižni nagradi, na festivalu MES v Sarajevu in Sterijinem pozorju v Novem Sadu. Za izvrsten godalni trio, ki ga je sam ustanovil, All Capone Štrajh Trio - pred leti je bil gost Goriškega vrtiljaka v Kulturnem centru Lojze Bratuž in je izredno navdušil mlade gledalce -, je komponiral vrsto uspešnih skladb.

Vsebinsko se predstava *Kabaret*

zlatih let z glavno in edino protagonistko Marjano, ki ima slaven priimek Trubar, saj je iz Dolenjske doma, malce nostalgичno ozira v tiste čase, ko so Slovenci živeli v skupni državi, pod socialističnim režimom, v katerem je bil nesporno vodja maršal Tito; njemu v

du Jugoslavije pri političnem preobratu najbolj navzeli kapitalističnega mišljenja in ravnanja. Da bodo prebrodili vse te zmote in končno dorasli, pa bo treba kar nekaj vztrajnosti in tudi ... humorja. Tistega humorja, s katerim protagonistka, igralka in pevka

Prizor iz predstave *Kabaret zlatih let*

poklon so prirejali šafete, dan mladosti ... Takrat je bilo veliko govora o bratstvu in enotnosti. S humorno noto se uprizoritev spogleduje tudi s tem, kako je Slovenecem uspelo preživeti ta socialistični čas in so se kljub vsemu na njegov račun znali tudi smejati, kako so se po osamosvojitvi znašli v demokraciji, za katero še sedaj niso zreli, saj so se po razpa-

Marjana, sočno prepleta svojo življenjsko pripoved, ki jo je iz socializma popeljala v svet punka in zagrizene borbe za svobodo, tudi osebno seveda, in je ob ljubljene fantu vzbujala tudi glasbo in z njo šansone. Slednjič je pristala v današnjem času kot bolj umirjena žena in mati. Svojo življenjsko zgodbo razgibano pripoveduje novemu pianistu, ki jo

spremlja na vaji. Igralka Lara Jankovič je s svojim živahnim nastopom, ki razkriva temperamenten, primorski značaj, in s svojo "ognjevitostjo" odrsko prezenco napolnila prizorišče, zastrto v ozadju s paravanoma, in duhovito razpletla pripoved, obogateno z glasbo, pesmijo in plesom. Pri klavirju v ospredju jo je spremljal Gregor Strniša, nekoliko bolj zadržan v vlogi pianista. V predstavi zavzeli kar nekaj znanih popevk in šansonov v odlični interpretaciji Lare Jankovič, ki ima tudi izrazito pevsko dušo in zna podživeto posredovati vsebine odbranih pesmi in šansonov, ki vselej zadobijo nekaj francoskega nadiha.

Sodeč po ploskanju in po tem, da so brez klepetanja spremljali odrsko dogajanje, je bila ta komorna glasbena predstava vseh tudi dijakom. Kljub navzočnosti višješolcev so sicer v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma zevali prazni sedeži, ki žal potrjujejo dejstvo, da se za SSG v Gorici niso še vrnili nekdanji "zlati" časi. Tisti, ki spremljamo goriško gledališko sezono SSG že veliko let, se še zmeraj ne moremo otresti občutka, da nas vodstvo tržaškega gledališča v zadnjih letih ima za bolj "obrobne, podeželske" gledalce, ki se zadovoljijo tudi z uprizoritveno bolj skromnimi predstavami. Zato jim zapored lahko postreže tudi dve precejlični glasbeno-gledališki uprizoritvi, kot sta predstavi *Zlati prah imaš v očeh* in *Kabaret zlatih let*. Pri tem voditelje gledališča verjetno sploh ne prešine misel, da bi si tudi goriški abonenti radi ogledali kakšno bolj markantno, solidno, "veliko" predstavo, ki jo oblikujejo priznani gledališki obrazi.

Iva Koršič

Pomemben življenjski jubilej Igralec Boris Juh osemdesetletnik

Dne 18. januarja 2015 je gledališki in filmski igralec Boris Juh praznoval okrogel življenjski jubilej: pred 80 leti se je namreč rodil v Celju. Na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani je diplomiral l. 1962. Prve igralske poklicne izkušnje si je nabiral v Slovenskem mladinskem gledališču, nato pa je bil od l. 1972 do l. 2002 redni član ljubljanske Drame. Na svoji

dolgi igralski poti je odigral nad 100 gledaliških vlog in nastopil v približno 20 filmih. Sodeloval pa je tudi v televizijskih dramah in pri radijskih igrarh. Bil je predvsem karakteren igralec, "ki je z izrazito intelektualno držo, s skepsjo in cinizmom ali s toplo in neobgleno zaupljivostjo dosegal vtis tragične nerazumljenosti". Med njegovimi najbolj opaznimi igralskimi stvaritvami v SMG so liki *Messenia* v

Dvojčkih rimskega komediografa Plavta, *Kraljeviča Bama* v *Čudežnem pisalnem strojčku* Smiljana Rozmana, Fagina v Dickensovem *Oliverju Twistu* in *Princa Tulipana* v *Veseli zgodbi o žalostni princeski* Frana

Milčinskega. V ljubljanski Drami pa je izoblikoval blesteče vloge *Vojčka* v istoimenski drami Georga Buchnerja, *Maksa* v Cankarjevi drami *Kralj na Betajnovi*, *Ivana Aleksandroviča Hlestakova* v Gogoljevem *Revizorju*, *Leoneja Glembajeva* v predstavi *Gospoda Glembajeva* Miroslava Krleža (zanjo je prejel Borštnikovo nagrado l. 1978 in nagrado Prešernovega sklada l. 1979) in *Hiisija* v *Kalevali* Daneta Zajca. Za vlogo *Slikarja v Dogodku v mestu Gogi* Slavka Gruma je bil deležen nagrade na Borštnikovem srečanju l. 1987. Boris Juh je oče igralk Polone Juh, odlične članice SNG Drama Ljubljana, ki je do sedaj odigrala kar nekaj pomembnih vlog.

Šesta številka otroške revije Pastirček Šaljivec pust se bo prav kmalu umaknil postu

Ko se s Svečnico ali Jezusovim darovanjem, 2. februarja, konča božični čas, se na ulicah pojavijo norčavi pust in z njim male in velike maskare, katerih nori ples ima svoj višek na pustni torek. Za njim pa nastopi resni post, ki nas vabi, naj se marsičemu odrečemo, naj bolj premišljujemo božjo besedo, naj se, skratka, dobro pripravimo na največji krščanski praznik, Veliko noč. Da je cerkvenih praznikov v februarju kar veliko (poleg Svečnice so god sv. Blaža, 3. 2., dan bolnikov, 11. 2., pa še začetek 40-dnevnega posta, letos 18. 2.), pojasnjuje Pastirčkovim bralcem Marijan

Markežič v urednikovi beležki šeste številke te otroške revije, ki je zamišljena tako, da jo s pisalom in z barvicami v rokah dopolnjujejo in lepšajo sami mali bralci. V veselje najmlajših risarjev se medvedka Metka odpravlja na pustno rajanje; kot vselej bodo ilustracijo Danile Komjanc otroci odeli v čim lepše barve. *K nam prihaja čudna spaka, / pred povorko, glej, koraka, / smeha seje zlato seme, / ploskajo mu pustne šeme*, tako se glasi prva kitica pesmice *Februar*, ki jo je šegavo napisal V. Tihomir Arhar, prav tako hudomušno ilustracijo je prispevala Danila Komjanc. Spretni prstki si bodo letos

lahko sami napravili pustno masko, velik nos, nataknen na črna očala, če bodo pazljivo prebrali navodila na 25. strani februarške številke Pastirčka. O Prešernovem dnevu, prazniku kulture, poje pesem Ljubke Šorli, ki jo je uglašil Patrick Quaggiato in bi bila zelo primerna za šolsko Prešernovo proslavo. *Glas srca* je naslov stihov, ki jih je stkalo drhteče srce iste pesnice. Iz njih izžareva neizmerna ljubezen do slovenskega jezika: *Kako je mila naša govorica... / Ko mamico pokličem in očeta, / zazdi se mi, da je beseda sveta / in da gori ko živa plamenica*. O milini in zvočnosti naše slovenske besede bodo bralci prebrali v zapisu *Slovenska beseda* na 15. strani šeste Pastirčkove številke. Nemarni Pacek Walterja Gru-

dine razmišlja o Prešernu, čeprav ne ve točno, kdo je. Rad bi namreč postal slaven kot on, ker mu vsako leto namenljajo proslave in mu nazdravljajo ... Za male in velike učence je svečan tudi mesec spričeval. Prvo šolsko polletje mineva tudi za Dojenčico, ki

si je izmislila posebno spričevalo, za koga, pa morajo bralci sami uganiti. O mali

Kratke

Veseljaki zlati v Pragi

Otroškemu zboru Veseljaki iz Doberdoba je čarobna Praga podarila magično doživetje. Pevci in zborovodkinja Lucija Lavrenčič Terpin so se skrbno pripravili na nastop na mednarodnem tekmovanju Allegro, kjer so osvojili prvo nagrado v svoji starostni kategoriji, navdušen sprejem publike in pohvalno mnenje žirije, ne nazadnje diplome, ki so jih organizatorji podelili vsakemu posameznemu pevcu kot otipljivo in trajno znamenje dosežka.

Igralsko in pevsko tekmovanje za otroke in mlade prireja praška Detska akademija, da bi tudi na ta način spodbujala

večstransko kreativnost mladih, v sozvočju z usmeritvijo svojih multidisciplinarnih učnih programov. Živahni Veseljaki so se uspešno prilagodili posebnim zahtevam in so v skladu s pravilnikom pripravili program pretežno tujih skladb (predvidena je bila samo ena pesem naroda, ki ga skupina zastopa) in koreografirano izvedbo. Nastopi so potekali v baročni palači Kaiserstein, ki jo je Unesco uvrstil med zaščitene zgodovinske znamenitosti.

Udeležba na praškem tekmovanju je nastala na osnovi osebnega stika zborovodkinje doberdobskega zbora z ravnateljico praške glasbene šole Pavlo Zumrovo, ki je vzbudila njeno zanimanje za te posebne preizkušnje. Na tekmovanju je koreografirana izvedba skladbe Sing Sing na poseben način izstopala, saj je žirija ravno zaradi prikupnega nastopa uvrstila Veseljake tudi v ožji izbor kandidatov za koncert nagrajencev.

Umetniško zadoščenje je nadgradilo še sodelovanje zbora pri bogoslužju v prelepi praški stolnici, kjer so mali pevci peli s stolnim zborom. / PAL

Dnevnik Alojzija Šuca, oskrbnika gradu Dobrovo, iz časa 1. svetovne vojne

Ob 100-letnici začetka soške fronte bi bilo zelo dobro objaviti ta rokopisni dnevnik, ki ga ima že pretipkanega Goriški muzej v Novi Gorici. Za Goriška Brda in za celotno Goriško bi bila to zelo zanimiva objava.

Dnevnik obsega obdobje od italijanske okupacije Brd leta 1915 pa do vrnitve Dobrovcev iz begunstva januarja 1919. Obsega kar 54 gosto tipkanih strani in v podrobnosti obravnava življenje Slovencev v spodnjih Brdih in v begunstvu v Italiji. To so bili Biljanci in Kozanci, ki so bili že poleti 1915 odpeljani v begunstvo. Dobrovci so ostali doma še do aprila 1916, ko so tudi oni morali zapustiti domove. Ob tem Alojzij Šuc opisuje pomembnejše vojne dogodke, pa tudi vsakodnevno življenje na Dobrovem in tudi v sosednjih vaseh, ki niso bile izseljene, na primer v Medani, Fojani, v Drnovku in Snežehah. Od aprila 1916 je avtor opisoval življenje v begunstvu v Lombardiji, hkrati pa omenja tudi različne informacije in novice, za katere je izvedel iz pisem in na druge načine. Posebej ga je zanimalo, kako je potekalo življenje doma v Brdih v neposrednem zaledju soške fronte. Šuceva sinova Stanko in Vencelj, kot tudi še nekateri mladi Brici, so v begunstvu obiskovali italijanske srednje šole in jih pozneje tudi dokončali.

Škoda bi bila, če ne bi prišlo do objave tega pomembnega vira o življenju Bricev pred 100 leti. / Peter Stres

navihanki piše Barbara Rustja, ilustrira pa Svetlana Breclj. Kot morajo otroci v šolo, tako obiskujejo tudi gozdne živalice pouk in tudi one morajo vestno pisati domače naloge, kajti njihova učiteljica lisica je zelo stroga. Kako se je godilo zajčku Uhačku in medvedu Rjavčku, bodo otroci izvedeli iz zgodbe *Lisičja šola*, v kateri, kot vedno, avtorica Mariza Perat nevsiljivo deli otrokom lepe nauke za življenje. Zvitorepko in ježka je z izurjeno roko narisala Danila Komjanc. Za boljše poznavanje Sv. pisma sta otrokom spet na voljo dve rubriki, *Zgodbe iz Svetega pisma* in *Spoznajmo Sv. pismo*, ki jih pišeta oz. ilustrirata Walter Grudina in Paola Bertolini Grudina. V *Zgodbah iz Sv. pisma* sta osvetljena Sara in Abraham, katerima je Bog obljubil, da bosta dobila sina, čeprav sta že stara, saj pri Bogu ni nič nemogoče! Za pre-

verjanje verskega znanja so tudi zelo priročni *svetopisemski kviz*, *zlogovna izpolnjevanja* in *magični kvadrat* pod naslovom *Kar lepo po vrsti*. *Zima, zima bela* je naslov dopolnjevanke, ki ustvarja pravo zimsko idilično vzdušje.

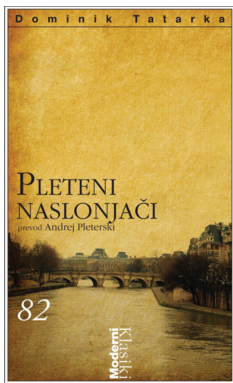
Stric Maks (po namigu Marijana Markežiča) je izročil Tjaši in Pastirčku zgibanko o Ajdovščini *Več tisoč let v enem dnevu ali več*, da bi se dobro pripravila na ogled ajdovskih zanimivosti. Uporabna je lahko tudi pri urah zgodovine in zemljepisa za boljše spoznavanje naše lepe domovine. V Pastirčkovi februarški številki je še marsikaj: strip Antonelle Del Bianco, v katerem nastopa tudi miška, ki se je izgubila v zasneženem gozdu, Pastirčkova pošta z množico lepih zapisov in še lepših risbic, dopolnjevanke *Družina*, pa še rubrika *SMS Jezusu*. - Pišite mu!

IK

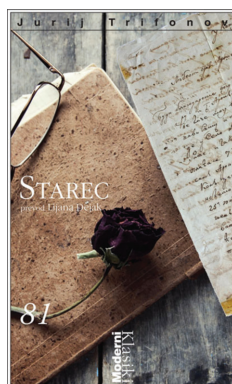
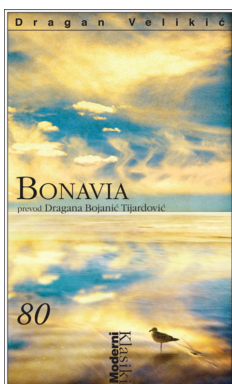
Novosti pri Cankarjevi založbi Štirje Moderni klasiki

Cankarjeva založba je zbirko *Moderni klasiki* obogatila z deli slovaškega pisatelja Dominika Tatarke, ruskega pisatelja Jurija Valentinoviča Trifonova, libanonskega pisatelja Rabija Džaberja in srbskega avtorja Dragana Ve-

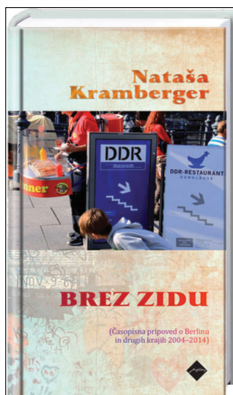
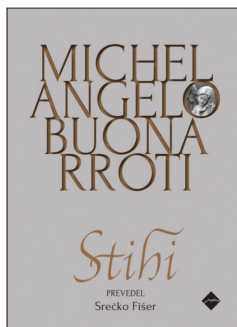
večmesečne preiskave atentata na nekdanjega libanonskega premiera Rafika Haririja. Džaberjev namen po besedah prevajalke Barbare Skubic, ki je zapisala tudi spremno besedo, ni bil raziskovanje političnih zavezništov in iskanje krivcev, ampak je preiskavo uporabil za ozadje slike, ki jo je ustvarjal. Ta slika kaže napetost, ki je v Bejrutu vladala poleti 2005, oziroma napetost, ki jo Libanon pozna še iz časov pred državljansko vojno in ki nikoli zares ne izgine. Velikičev roman

likiča. Izdala je tudi Stihe Michelangela Buonarrotija, v zbirki *S poti* pa knjigo Nataše Kramberger *Brez zidu*. Delo Tatarke nosi naslov *Pleteni naslonjači*. Avtor se z intimno razglednico predvojnega Pariza vrača v čas svojega študija na Sorboni v letih 1938/39. Kot je na predstavitvi dejal Andrej Pleterski, ki je zapisal tudi izjemno obsežno spremno besedo, velja roman za osrednje delo slovaške književnosti, poleg tega najboljše zgoščuje vse avtorjevo pisanje. Knjiga prinaša dokaj netipično ljubezensko zgodbo. V romanu *Starec* Jurija Valentinoviča Trifonova se v zgodbi o Pavlu Letunovu, ki ga pismo mladostne ljubezni povleče v obujanje dogodkov

Bonavia zasleduje svoje junake po nekdanjem avstro-ogrskem prostoru, med Puljem, Beogradom, Dunajem in Budimpešto čez dobrega pol stoletja dolgo obdobje od leta 1950 do danes. Po besedah Dijane Matković, ki je zapisala spremno besedo, je v njem težko govoriti o zgodbi, saj ta avtorja sploh ne zanima. Modus vivendi njegovih junakov je nenehno odpravlja in vlačenje kovčkov za seboj. Zdi se, kot da se nočejo ustaviti, saj bi jih to definiralo, in prav temu želijo ubežati. Knjigo je prevedla Dragana Bojanić Tijardović. Knjiga *Stihi* prinaša poezijo italijanskega renesančnega kiparja, arhitekta, slikarja in pesnika Michelangela Buonarrotija (1475-1564).

državljanske vojne, s tipično nezanesljivostjo starčevskega spomina preplete vrtinec zgodovinskih in osebnih tem. Pred bralcem oživi čas ruske revolucije, začetnega boljševiškega zanosa, nesmiselnih vojaških akcij in množičnih pobojev. V tak čas se vrne glavni junak, po vseh teh letih še vedno obremenjen s krivdo zaradi dejanja, s katerim je med vojno zapечатil usodo svojega poveljnika. Kot je povedala Seta Knop, ki je zapisala spremno besedo, sodi roman v pisateljev zgodovinski opus. V njem je Trifonov skušal rehabilitirati svojega očeta, boljševika stare garde Valentina Trifonova, ki je kot številni junaki revolucije in državljanske vojne nastradal v čistkah 30. let minulega stoletja. Roman je prevedla Lijana Dejak. Džaberjev roman *Mehlisovo poročilo* po besedah urednika Andreja Blatnika predstavlja drugačen Bejrut, kot ga poznamo iz časopisnih poročil. Poleg tega povezuje dve liniji: stvarno linijo in linijo, ki se navezuje na magični realizem. *Mehlisovo poročilo* je rezultat

Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici Prenovljena podoba pomembne ustanove

Kot poroča STA, je novogoriška raziskovalna postaja Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) konec januarja odprla vrata v prenovljeni podobi. Prenova prostorov, ki so jih odprli leta 2003 in ki jih je v na-

Danila Zuljan Kumar (Foto DPD)

jem dala novogoriška občina, je stala 75.000 evrov. Kot je na predstavitvi raziskovalne postaje povedala raziskovalka Petra Kolenc, je na postaji v Novi Gorici zaposlenih pet raziskovalk in knjižničarka, pomaga jim še upokojeni sodelavec Branko Marušič. "Naše temeljne raziskave potekajo na področju zgodovine, jezika, umetnostne zgodovine, v zadnjem času pa se lotevamo tudi različnih aplikativnih raziskav v sodelovanju z različnimi društvi, združenji in organizacijami v goriškem prostoru", je dodala. Vsaka izmed sodelavk novo-

goriške postaje dela za svoj raziskovalni inštitut s širšega slovenskega območja, na postaji pa jih povezuje skupni interdisciplinarni projekt z naslovom *Zahodna slovenska narodnostna meja v luči sprememb časa*, ki ga deloma sofinancirajo novogoriška in tri sosednje občine. Raziskovalna postaja je na Goriškem edina znanstvena ustanova. Njen cilj je poglobljeno raziskovanje zgodovine, jezika, etnologije, bibliografije in umetnostne zgodovine prostora, ki vključuje tudi Slovence v goriški in videmski pokrajini. "Prijavljamo se na različne razpise, pravkar končujemo projekt *Zbor zbirk*, konec lanskega leta pa se je končal program *Tetris*, ki smo ga delali prav na območju Goriške", je povedala Kolencova. Sodelavci Raziskovalne postaje ZRC SAZU so izdali več monografij o primorskem prostoru, saj se zavedajo, da morajo raziskovalci humanističnih in družboslovnih ved

še posebej razumeti zgodovino življenja, način razmišljanja, izkušnje, potrebe,

želje in pričakovanja lokalnega prebivalstva. V Novi Gorici je bila leta 1987 ustanovljena raziskovalna enota Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU, v okviru katere je deloval zgodovinar Branko Marušič. Leta 2004 se je raziskovalna enota razširila v Raziskovalno postajo ZRC SAZU, ki jo danes vodi Danila Zuljan Kumar.

Povše v Ljubljani

Zbirka pesmi Janeza Povšeta *Pesmi ob poti*, ki je lani izšla pri GMD, je na Svečnico doživela predstavitev na lepo obiskani matineji v knjigarni Celjske Mohorjeve družbe na Nazorjevi v Ljubljani. Urednica zbirke Majda Cibic je uvodoma izrisala sporočilnost naslovnice in Povšetovega pesniškega in stilnega razvoja. V razgovoru, ki ga je vodila s pesnikom, pa smo lahko spoznali njegovo gledanje na pesnjenje in življenje nasploh in kako se je z leti njegovo zanimanje širilo ob osebnega k občestvenemu. Kako z nenehnim iskanjem in ubesedovanjem išče bližino sočloveka in kako se čuti vse bolj vrasčenega v goriški prostor ter med naše ljudi, obenem kako čuti, da je smisel vsega v tem, da se v življenju zavzemamo za dobrobit drugega, ker s tem tudi največ naredimo za samega sebe, in kako to načelo velja za posameznika, a tudi za ožjo in širšo skupnost, od družine do društva ali končno naroda, ki mora, če hoče samemu sebi dobro, delati dobro sosednjemu. Predstavitve je ugajeno vodil prof. Jože Faganel, tri Povšetove pesmi, kot zadnjo zelo povedni Poziv k pomiritvi, pa je dovršeno podala igralka (in poslanka) Violeta Tomič.

Na matineji sta umetnostna zgodovinarja Metoda Kemperl in Luka Vidmar z besedo in diapozitivi predstavila svojo tehtno in imenitno ilustrirano knjigo Barok na Slovenskem, ki je lani izšla pri Cankarjevi založbi in bi gotovo zaslužila temeljito strokovno predstavitev. / MT

Janez Povše in Majda Cibic (Foto Alenka Veber)

Ob 80-letnici rojstva Fulvia Tomizze Kljub uspehu je ostal skromen človek

Pretekli teden, točneje v ponedeljek, 26. januarja, bi svoj 80. rojstni dan praznoval pisatelj in esejist Fulvio Tomizza. Žal je javnost to pomembno obletnico v veliki meri prezrla. V našem času je namreč navada, da ob 80-letnici počastimo živega človeka, saj se je danes povprečna življenjska doba krepko podaljšala v zadnje četrtno stoletje. Pokojni Tomizza pa te sreče žal ni imel in zato pretekli ponedeljek ni mogel spomniti nase. Njegovo srce je namreč nehalo biti maja 1999, v 65. letu starosti.

Tomizze osebno nisem poznal, saj se v dobi njegovega delovanja nisem še ukvarjal s publicistično oziroma časnikarsko dejavnostjo. Spominjam pa se, da je ob njegovi smrti, ki je sovpadala s časom, ko se je moj letnik pripravljal na višješolsko maturo, obnemela malodane vsa tržaška javnost. Slovenci se Tomizze spominjamo kot prvega italijanskega književnika, ki je naši stvarnosti v Trstu dal tisto mesto, ki si ga od nekdaj zasluži. Zanimivo je namreč, da je prav on šel raziskovat našo preteklost in tako povlekel na dan pozabljeno zgodbo mladoporočencev iz ulice Rossetti, torej Dani Tomažičeve in Stanka Vuka. Knjigo je leta 1986 objavila milanska založba Mondadori, naše stvarnosti pa se je v naslednjem poldrugem desetletju Tomizza dotaknil še v romanih *Frančiška* (*Franziska*) in *Obiskovalka* (*La visitatrice*).

Čeprav je bil Tomizza po rodu Istran – pred osemdesetimi leti se je namreč rodil v kraju Juricani v fari Materada, na pol poti med Bujami in Umagom –, se je znal odlično vključiti v mesto Trst. Temu je prav gotovo botroval njegov zakon z Lauro Levi, hčerko znanega glasbenika židovskega porekla Vita Levija, pri katerem se je v mladih letih učil violine tudi Pavle Merku'. V marsikaterem njegovem delu bomo namreč našli opis meščanskega okolja z vsemi njegovimi značilnostmi, denimo v romanu *Miriamino mesto* (*La città' di Miriam*).

Šestimi leti izšla v istoimenski zbirki, med avtorjeva najbolj reprezentativna dela. V krajšem zapisu, ki po zvrsti spada med črtico in esej, je namreč Tomizza opisal nastanek svojih pomembnejših del od *Materade* dalje. Njegov knjižni prvenec je izšel leta 1960. Skupaj z *Dekletom iz Petrovije* in *Akacijevim gozdom* sestavlja njegovo istrsko trilogijo, s katero se je avtor oddolžil svojemu poreklu. Zapisati pa moramo, da ga kljub temu marsikdo od njegovih, torej Istranov, ni maral, saj se je pred prihodom v Trst nekaj časa zadrževal oziroma izobraževal v Ljubljani in Beogradu,

kar je v njem najbrž odločilno prispevalo k temu, da je kasneje postal prvi zabrisovalec meja pri nas. Sam sem se v Tomizzov opus nekoliko bolje poglobil pred petimi leti, ko me je istrski publicist in pesnik Milan Rakovac, sicer duša srečanj, ki vsako leto maja, ob obletnici Tomizzove smrti, potekajo med Trstom, Koprom in Umagom, povabil predavat prav na Forum Tomizza. Zanimalo naju je, kakšni so bili stiki med Tomizzo in slovenskim svetom. Poleg že omenjene Ljubljane je zanimivo, da je Tomizza med pisanjem svojega drugega ro-

mana, že omenjenega *Dekleta iz Petrovije*, nekaj časa bival v Gropadi na Krasu, kjer je najel manjšo sobico. Še pred izidom njegovih *Mladoporočencev iz ulice Rossetti* pa je bil pred tremi desetletji med ustanovnimi člani Skupine 85, ki je stremela k medkulturnemu povezovanju med tržaškimi Italijani in Slovenci in ki v tej smeri deluje še danes.

Za slovensko javnost v matični domovini je Tomizza postal zanimiv po osamosvojitvi, torej v prvi polovici devetdesetih, ko so ga intervjuvali vsi pomembnejši slovenski časopisi (*Delo*, *Slovenec*, *Dnevnik* ipd.). Čeprav je šlo za čas, ko so se strasti med ob severnem Jadranu živečimi narodi počasi le začele umirjati, je Tomizza prav gotovo grenila nova meja, ki je bila leta 1991 postavljena na Dragonjo.

Opus Fulvia Tomizze je danes še vedno zelo aktualen, saj združena Evropa kljub svojim krizam presega vse tiste meje, ki so bile pisatelju trn v peti, predvsem v eksistencialnem smislu. Vsako leto se ga izobraženci spominjajo na že omenjenem *Forumu Tomizza*, ko se je leta 2000 rodil kot njemu posvečena obmejna srečanja. Najprej seveda kot poklon prerano preminulemu ustvarjalcu, kmalu nato pa so predavatelji začeli obravnavati tudi druge teme, tako da se je Forum počasi prelevil v pravi simpozij, na katerem se jemljejo v pretres predvsem obmejne problematike.

Fulvio Tomizza je v enem svojih intervjujev dejal, da je najbrž edini kmet, ki še vedno uporablja ročno orodje. Poleg tega, da je bil prvi zabrisovalec meja, velja namreč, da je bil tudi eden prvih povratnikov v Istro. V Mokijiji, nedaleč od svojega rojstnega kraja, si je uredil hišo, v katero je v poletnem času hodil ustvarjati, svoje istrske dneve pa je pestril z delom na vrtu oziroma polju. Kljub temu da je že od mladih let doživel velik uspeh, je ostal skromen, mestoma celo sramežljiv človek. Zato sem se odločil, da se spominu nanj ob njegovem 80. rojstnem dnevu, ki ga javnost ni praznovala, poklonim s krajšim oziroma skromnim zapisom.

Primož Sturman

Spominska maša v Rodiku

Iz raznih krajev Tržaške in kraških vasi so se na pobudo ZCPZ iz Trsta in župnije Rodik v mrzlem popoldnevu zbirali ljudje v cerkvi Sv. Trojice v Rodiku, da bi počastili s spominsko mašo dva zaslužna glasbena in kulturna ustvarjalca, Ubalda Vrabca ob 110-letnici rojstva in Zorka Hareja ob 5. obletnici smrti. Cerkev se je napolnila in zazvenela je s kora uvodna pesem Poslušajte vsi ljudje, v priredbi U. Vrabca. Združeni zbor ZCPZ, okrepjen s pevci iz Rodika, je vodil Edi Race, na orgle je spremljal Matej Lazar. V začetku je župnik Iztok Mozetič pozdravil prisotne, med njimi še posebno družino Zorka Hareja. Daritev se je nadaljevala z mašo v čast sv. Antonu U. Vrabca in z drugimi skladbami različnih avtorjev. V pridigi je bil poudarjen pomen spreobrnjenja. "Spreobrnite se in verujte evangeliju"! ... Bog sam v podobi človeka je prišel med ljudi"... "Jezus ponuja vsakemu možnost, da spremeni svoje življenje, da veruje vanj, da veruje evangeliju"... "Bog podpira tistega, ki se mu zaupa"... "Devica Marija naj nas v našem trudu spremlja in pomaga stopiti na pot spreobrnjenja in vere". Po sklepni pesmi, Oj hlevček betlehemski M. Fileja, so prisotni šli na pokopališče. S pesmijo, krajšim nagovorom občinskega svetnika Igorja Švaba in molitvijo so se ob obnovljenem nagrobniku Ubalda Vrabca, ki ga je krasil šop rdečih nageljnov, poklonili zaslužnemu glasbeniku in kulturniku. Pri tem spominskem dogodku sta bila prisotna predsednik SSO Drago Štoka in dolgoletni sodelavec prof. Hareja, Humbert Mamolo. Še drugi kulturni, politični in družbeni predstavniki so se udeležili te spominske slovesnosti, da bi se poklonili dvema zaslužnima možema, ki sta veliko naredila na glasbenem, kulturnem in družbenem področju za slovenskega človeka. / P. V.

V Finžgarjevem domu na Opčinah "Pot do sebe, pot do drugih"

Vprašanje slovenskega jezika je za nas Slovence iz Italije od nekdaj ključnega pomena. Vsak čas prinaša svoj glas, nove rešitve, pa tudi probleme, zato je društvo Finžgarjev dom v sklopu niza predavanj "Pot do sebe, pot do drugih" v četrtek, 22. januarja, organiziralo srečanje na ta račun. Osrednja gostja večera je bila psihologinja, pedagoginja in raziskovalka dr. Suzana Pertot, ki je predstavila najnovejše izsledke stroke o dinamikah, ki pospešujejo otrokov jezikovni razvoj v šolskih in izvenšolskih, neformalnih situacijah.

Dr. Suzana Pertot

Ob njej pa je bila še skupina delavcev "na terenu", ki se vsakodnevno srečujejo tako z učnim jezikom kot z jezikom igre in pogovornimi praksami mladih in najmlajših. Med njimi je povezovalka večera, časnikarka Breda Susič, predstavila odbojarskega trenerja in predstavnika ZŠSDI Martina Maverja, učiteljico iz republiške občine Valentino Destri, etnologinjo Jasno Simoneta ter italijansko mamo, ki je svoja otroka vpisala v slovenske šole, Elisabetto Ravizza.

Dr. Pertotova je največja strokovnjakinja vzgoje v večjezičnem okolju pri nas. Med zanimivimi raziskavami in priročniki o tej temi naj omenimo njeno publikacijo "Dvojezično otroštvo – navodila za uporabo", ki je nastala v sklopu projekta Jezik-Lingua. Raziskovalka je med problemi in izzivi za starše, učitelje in pristojele omenila dve temeljni spremenljivki, ki vplivata na otokovo uporabo in izbiro pogovorne jezika v dani situaciji. Kot prvo, otroci izbirajo jezik večine govorcev, to dejstvo pa po definiciji velja za vsa večjezična okolja. Drugič, izbi-

ra jezika v jezikovno pluralnem okolju bo odvisna od vodje, liderja skupine, ki neizogibno nastaja v njej in določa identifikacijo njenih članov. Ti dve spremenljivki, ki vplivata na govorne navade otrok, morajo upoštevati tudi odrasli, ki jih v specifičnih situacijah vodijo, od družine preko šole do popoldanskih, društvenih dejavnosti. Porazdelitev otrok po skupinah in predhodna izbira liderja torej bistveno določata jezikovno spodbudo okolja.

Večni problem ostaja uporaba narečja ali knjižnega jezika, saj jezikovni avtomatizmi nastopajo, ko "zmanjka" t. i. formalno govorno okolje. Kaj pa meni stroka o zmožnosti dvojezičnih otrok po prepoznavanju in izbiri jezikov? Pertotova trdi, da dvojezični otroci ločijo jezik "očeta" in "materne", torej ju lahko tudi zavestno izbirajo. Spodbuda staršev in učiteljev pri uporabi tega ali onega jezika mora vedno stremeti k aktivnosti otroka, ki jo sintetizira vprašanje: "Kako bi to prevedel v sloveščino"? Kaznovanje, kot vselej, ne pušča sledov učinkovitosti, dokazano pa deluje "igranje", da otroka "ne razumemo" in torej prikrita spodbuda, da nam spregovorijo drugače.

Prijetno kramljanje v obliki nekakšne okrogle mize je potrdilo sodobni preizkus jezikovne tolerance in odprtosti, pa hkrati aktualnega vrednotenja jezika kot najbolj "slišnega" kulturnega elementa. Naslednje srečanje iz tega niza bo na sporedu v četrtek, 26. februarja, ko bo psihoterapevtka in logoterapevtka dr. Cvijeta Pahljina spregovorila o iskanju individualnega smisla.

Jernej Šček

Osrednja Prešernova proslava v organizaciji ZŠSDI

Skupaj zmoremo!

Osrednja Prešernova proslava v zamejskem prostoru bo letos prvič potekala v priredbi Zveze slovenskih športnih društev v Italiji. Na odru Kulturnega doma bo v nedeljo, 8. februarja, ob 17. uri, zaživel vsebinsko večplasten in zanimiv dogodek, ki bo med občinstvo ponesel zlasti elan mlajših sil naše narodne skupnosti v Italiji. Tržačani in Goričani bodo namreč s skupnimi močmi, z besedo, petjem, glasbo in športnim gibom dokazali, da Slovenci *Skupaj zmoremo* – to je namreč geslo, ki sta ga koordinator dogodka Evgen Ban in režiserka Jasmin Kovic izbrala za tokratni poklon največjemu slovenskemu pesniku in naši kulturi.

Koncept postavitve, katere pokroviteljici sta krovni organizaciji SSO in SKGZ, se je namreč porodil lanskega meseca maja Evgen Banu, Kovičeva pa je na tej podla-

gi oblikovala razvejeno pripoved in jo razdelila na več poglavij. Vsako bo namenjeno športni panogi, v kateri smo Slovenci v Italiji najbolj aktivni: se pravi ritmični gimnastiki, odbojki, košar-

Evgen Ban

ki, nogometu, plavanju. Posamezne sklope bodo oblikovali pričevanja in življenjske zgodbe nekaterih športnikov, ki jih bodo občinstvu predstavili gledališki

igralci. Besedila in vezni teksti so nastali izrecno za to priložnost, tudi nekateri glasbeni vložki bodo v nedeljo krstno izvedeni: ključen doprinos bosta prinesla tudi pev-

ska sestava Bodeča Neža in Kraški Slavček-Krasje. Posebno vlogo bodo seveda imeli športniki, ki bodo svoj športni gib mestoma preoblikovali v umetniško govorico. Na odru bo tako nastopilo

Jasmin Kovic

130 oseb, od katerih bo okrog 80 športnikov. Tako številna sestava je namreč zahtevala velik oder, kakršnega lahko v našem zamejskem merilu premore le Kulturni

dom na Petroniovi ulici. To je namreč edini razlog, zaradi katerega se Prešernova proslava že drugič zapored dogaja v Trstu, zagotavljajo prireditelji. Idejno in geografsko složnost naše manjšine bo namreč dokazala tržaško-goriška zasedba, kateri pa zaradi organizacijskih in finančnih razlogov ni bilo mogoče priključiti še predstavnikov iz videmske pokrajine.

Kar si prireditelji želijo, je, da bi občinstvo odšlo iz velike dvorane Kulturnega doma s ključnim sporočilom, da se lahko naša narodna skupnost, zlasti njena mlajša generacija, le s skupnimi močmi predaja prihodnosti. V tem sporočilu ni nikakršne prikrite želje po poenotenju naše manjšinske razvejenosti, je pa le iskrena in preprosta želja, da bi vsak manjšinec ponotranjil geslo himne ZŠSDI *Skupaj zmoremo*: ta pesem bo namreč odmevala v dvorani ob koncu tokrat 'športne' Prešernove proslave.

IG

Lučka Peterlin Susič je praznovala okrogel življenjski jubilej

Na mnoga leta!

Pred nedavnim je slavila lep jubilej Lučka Peterlin Susič, česar so se pri Radijskem odru še posebej veselili s prisrčnim voščilom, da bi še naprej ustvarjala veliko, veliko let. "Slavljenkin prispevek k delovanju Radijskega odra je velik", nam je povedal predsednik Radijskega odra Marjan Jevnikar. "To zaradi njenih nedvomnih sposobnosti, saj napiše originalno gledališko ali radijsko besedilo z isto lahkoto, kot drugi zvrtno skodelico kave. Isto lahko trdim o njenih priredbah tekstov tako za oder kot za radijski mikrofoni. Dodatno je Lučka suverena na jezikovnem področju, ima posluh za jezik in

ji mnogi veliko dolgujejo. Sodelovanje z njo je izredno prijetno

zaradi njenega mirnega značaja, kot vejo vsi, ki so z njo v stiku.

K temu dodajmo zanesljivost in delavnost in imamo figuro, ki si jo vsako društvo ali ustanova lahko samo želi. Radijski oder je lahko srečen"! Njegovemu voščilu se pridružujejo tudi ostali pri RO in pri našem Novem glasu. Lučka Peterlin Susič je bila dolgoletna profesorica na naših nižjih srednjih šolah in je vse svoje življenje posvetila delu z mladimi: poleg poučevanja je veliko svojih ustvarjalnih sil namenila mentorskemu delu na gledališkem področju. Mlade je vzgajala in jih še vzgaja v ljubezni do dovršene odrske govorice in nastopanja, zanje je napisala na desetine izvirnih otroških in mladinskih iger, s katerimi so lahko nastopali in si bogatili izkušnje in znanje. Ve-

liko del je nastalo tudi za radijski medij. Lučka Susič je eden izmed stebrov igralske radijske skupine Radijski oder, v okviru katerega se je letos pod njenim vodstvom že sedemnajstič zavrtel *Gledališki vrtljak*, ki vsako sezono našim najmlajšim v ogled in zabavo ponuja otroške gledališke predstave. Vsako leto je tudi na vrsti *Mala gledališka šola* Matejke Peterlin, ki vsakič privablja nad 50 mladih gledaliških navdušencev, in tudi to v glavnem po njeni zaslugi. Lučka Peterlin je dolga leta vodila mladinsko skupino Slovenskega kulturnega kluba, različne igralske skupine, ki delujejo pod okriljem Slovenske prosvete, in je ustanoviteljica igralske skupine Tamara Petaros, ki deluje na Opčinah. Vedno vedra, vesela in sočutna z najšibkejšimi in najmlajšimi, a hkrati skromna, ostaja Lučka Peterlin nenadomestljiva gonilna sila gledališkega mentorstva in širšega kulturnega snovanja.

Književnost / Zbirko je uredila in pesmi prevedla prof. Tatjana Rojc

Miroslav Košuta v italijanščini

Dne 18. februarja bo zagledala beli dan pesniška antologija Miroslava Košute z naslovom *La ragazza del fiore pervinca*, ki bo izšla pri založbi Del Vecchio Editore.

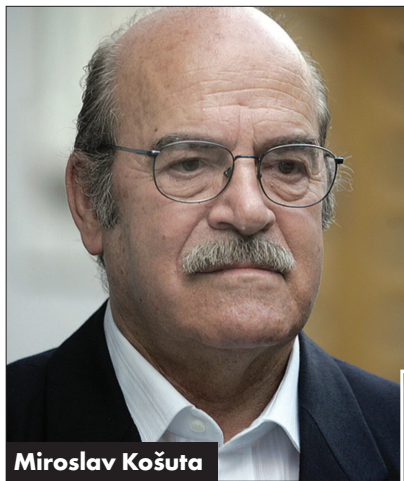
Knjiga bo vsebovala izbrane pesmi enega izmed največjih slovenskih pesnikov druge polovice 20. stoletja. Z njo bodo lahko italijanski bralci spoznali celoten pesniški lok tržaškega avtorja, od začetnih pesniških korakov do zrelega in poznega obdobja.

Košutova pesniška pripoved se namreč že več kot pet desetletij razvija z nenehnim ustvarjalnim zanosom. Obdobje po drugi svetovni vojni je Košuto poneslo v iskanje različnih umetniških prvin. Njegov verz je močno občutil vpliv zunanjega okolja, v določeni meri je obmorski milje celo postal sestavni del njegovega pesniškega tkanja. To je bilo geografsko okolje, kamor ga je vselej klical svetilnik velikih pesniških vzornikov, ki jih je Košuta črpal iz slovenske, itali-

janske in španske zakladnice. V Košutovi liriki se zrcali obenem tudi težavna osebna in narodnostna usoda, ki se kaže od Trsta pre-

kim sarkazmom: na tak način postane interpret resnične človeške izkušnje v najzlahtnejši humanistični tradiciji.

Publikacijo je uredila Tatjana Rojc, esejistka in prevajalka ter globoka poznavalka kulturno-literarnih dinamik našega okolja. Italijanski bralci jo že poznajo zaradi monografije o Borisu Pahorju in Trstu, ki jo je v izvirniku izdala Cankarjeva založba, italijanskemu svetu pa jo je posredovala založba Bompiani z naslovom *Così ho vissuto*. Rojčeva, ki je v dogovoru

Miroslav Košuta

ko Devina vse do Benečije. Vpet v vsakdanjo življenjsko stvarnost našega človeka, se pesnik poglavlja v svetobolje naše vsestranske dediščine, sicer nikoli ne s cenenno načelnostjo in plitvo patetiko, ampak z globoko ironijo ter gren-

Tatjana Rojc

s pesnikom Košuto razvrstila pesniško vsebino na šest sklopov, je prevedla pesmi in prispevala tudi esej, ki ga s krajšim pripisom uva-ja pesnik sam. V skladu s tradicijo založbe je tudi v tej knjigi poleg prevoda prisoten tudi izvirnik. "Mislim, da bo italijanski bralec docela ponotranjil Košutovo poezijo, saj je njena sporočilnost izrazito univerzalna", nam je povedala prof. Tatjana Rojc, ki je zbirko uredila po načelu široke antološke razsežnosti. "Zgledovala sem se po antologiji *Canzoniere* Umberta Sabe, to je pesnik, ki ga je Miroslav Košuta vselej imel za zgled. V Košutov pesniški dnevnik sem vključila pesmi različnih vsebin. En sklop je posvečen pesnikovemu doživljanju Beneške Slovenije in v ta namen se je založnik odločil vključiti še eno pesem, Nadiža. Drugače sem izbor pesmi izvedla na podlagi lastnega občutka. Želela sem ustvariti pesniški dnevnik, ki bi bralca vodil od pesnikovega rojstnega Križa preko tržaških 'vprašanj', erotičnih tematik vse do njegovega odnosa do Besede in družbenega angažmaja. Hotela sem sestaviti mozaik ne le Košutove poezije, ampak tudi njegove osebnosti".

IG

V Društvu slovenskih izobražencev

Tokrat o Slovenskem stalnem gledališču

V Društvu slovenskih izobražencev sta se v pogovoru z Lučko Susič umetniški vodja Edvard Miler in režiser Igor Pison, po predstavitvi njunih življenjskih poti, dotaknila številnih, tako kočljivih kot vsakdanjih tem Slovenskega stalnega gledališča. Beseda je tekla tako o odpovedani predstavi, Molierovem Amfitrionu, kot o gledališkem ansamblu, poteku letošnje sezone in namigih nove, pa še o pomenu lektorja v gledališču in odnosih z italijansko govorečo publiko. Redni ponedeljkov večer se je začel s kočljivo temo, odpovedano predstavo. Edvard Miler je brez dlak na jeziku dejal, da mu je odpoved predstave popolnoma samoumevna, če niso izpolnjena pričakovanja visoke kakovosti. Tekst je bil nelogično povezan in pokazali so se prvi znaki, da stvar ne teče dobro, zato so morali ukrepati. Od mladega režiserja, Marka Čeha, so zahtevali, naj pokaže svoje dotedanje delo. Tako se je izkazalo, da je predstava brez repa in glave. Takoj so ukrepali, pregledali zmešnjavo na odru in

razmišljali, kako naprej. Težava je bila v tem, da je režiser delal kratke prizore, ni pa oblikoval celote. Tako se je sestala celotna ekipa in predstavo je prevzel Igor Pison. Ko so po štirih vajah spet pregledali opravljeno delo, so določeni prizori zaživel, a celotna ekipa se je sprla, saj je vsak igralec imel svojo idejo, zato ni bilo več zaupanja. Ker v ekipi ni

Pison predstavo vseeno dokončala brez honorarja, močje jeseni. Režiser Igor Pison se je dotaknil kvalitete, saj jo mora gledališče ščititi še posebno danes, ko se povsod udejanja izrek "samo, da je". Pison se s tem ne strinja, saj pravi, da imamo dovolj vitezov povprečnosti. To, da se predstava ustavi in počaka na

Lučka Susič, Edvard Miler in Igor Pison (Foto Damijon)

prišlo do dogovora, so predstavo preložili, a prišlo je do težav, saj je po Hlapcih že Möderndorfer in s tem konec sezone. Igralci so zaposleni do 15. maja, zato bo odpadlo predstavo nemočje doštudirati. Da ne bi izgubili sredstev, pa bosta Miler in

pravi trenutek, spada v življenjski bioritem režiserjevega dela. Tudi njemu se je zgodilo dvakrat nekaj podobnega. Prepričan je bil, da bo zmožni izpeljati zadevo, a se mu ni izšlo in projekta sta se mu razblinila: "K sreči smo samo režiserji, ne

pa kirurgi". Kot je dejal Miler, je mladi režiser sicer dobil blokado in ne verjame več vase, a je tudi priznal, da se v štirih letih ni toliko naučil kot v teh štirih dneh kritike, ki mu je odprla oči. Miler je mnenja, da to ni pomanjkanje talenta, temveč trikov, saj moraš idejo, ki jo imaš v glavi in je sijajna, tudi izpeljati; to pa dobiš s prakso. Umetniški vodja je drugače zadovoljen s potekom sezone, ki jo je zelo dobro zastavila Diana Koloini: od uspešne Čarobne gore in Trsta - mesta v vojni pa do Angela pozabe. Kakovostnega programa se zaveda tudi publika, saj je Miler prijetno presenečen zaradi obiska gledališča in pogovorov tako pred predstavo kot po njej. "Čeprav ni moja sezona, je sijajna", je še dodal. Kar se tiče naslednje sezone, sta s Pisonom izdelala načrt za tri leta. Pri tem se je Pison pošalil, rekoč, da je to tipično v italijanskem stilu: veliko pišeš, a nič ne poveš. Ansambel je pač skrčen na minimal-

no število, drugače pa je Miler že podpisal pogodbe s pomembnimi gledališči, tudi evropskimi, za koprodukcije. To so zahtevni projekti, poleg tega bodo zadolžili režiserko za otroške igre.

Šin

Občina Trst, Skupina 85 in Glasbena matica Tržaški poklon Merkuju

Na koncertu, ki so ga Občina Trst, Skupina 85 in Glasbena matica priredile v spomin na Pavleta Merkuja, so Malo dvorano opernega gledališča Verdi napolnili kulturniki in prijatelji, Tržačani slovenske in italijanske narodnosti. To je bil zgovoren dokaz o nazorih razgledanega človeka, ki se je s svojim delom in mišljenjem dotaknil svetovljanske duše mesta. Ni naključje, da je bil tudi med soustanovitelji Skupine-Gruppo 85, ki združuje različne kulture, kot je v svoji sklepnih zahvali za ganljiv poklon povedal sin Andro Merku'.

Občino je zastopal odbornik za kulturo Paolo Tassinari, ki je poudaril Merkujevo dvojno na-

Prireditve brez priložnostnih nagovorov je zrcalila ta dva vidika: beseda in glasba sta bili namreč protagonistki poklona. Skupina 85 je izdala spominsko, dvojezično brošuro z besedami (in verz) Marka Kravosa, Roberta Dedenara in Fabia Nie-

poskrbeli za raznolik prikaz glasbenega opusa Pavleta Merkuja, ki ga je uvedel pozdrav ravnatelja šole Bogdana Kralja. Skladatelj vnuč, tolkalist Marko Jugovic, je na marimbo z občutkom zaigral spevni dip-tih Vespero-Mattutino, kitarist

Foto Damijon

ravo znanstvenika in umetnika, jezikoslovca in glasbenika.

derja. Glasbena matica in drugi glasbeni ustvarjalci so na odru

pranistka Tamara Stanese in pianist Tomaž Simčič. Človeški

glas je instrument, ki je skladatelja najbolj očaral: organizatorji tega niso prezrli, saj se je koncertni poklon nadaljeval z zborovskimi nastopi. Merku' je izkazal veliko spoštovanje do malih pevcev, saj je zanje skrbno zbiral besedila in je ustvarjal premišljene uglasbitve. Mladinska skupina Piccolo coro Natissa iz Ogleja je na primer izbrala originalno *Ko se otrok smeje* na besedilo Roberta Piuminija in pretresljivo *Chicchi di riso*, s katero se je Roberto Dedenaro tankočutno dotaknil teme Rižarne. Zbor je vodila Patrizia Dri. Z umetnimi in ljudskimi skladbami je za konec nastopil mešani zbor Hrast

iz Doberdoba, ki je doživeto, zbrano zapel izbor skladb, s katerimi je z glasbo spregovoril o izvirnem stilu skladatelja, o njegovem posluhu za pesniški navdih, o etnomuzikoloških, dragocenih raziskavah na področju glasbene dediščine Slovencev v Italiji. Nastop se je začel z nabožno skladbo *Pater Noster*, končal pa se je, kot pričakovano, z Merkujevo najbolj znano zborovsko skladbo, že kulturno *Jnjen čeuu jti gna*, s katero so se vsi navzoči, idealno povezali z domačimi in bolj oddaljenimi griči in dolinami, vse do pokrajin onkraj nebes, kamor je bilo petje namenjeno. **PAL**

Poslovil se je Karlo Guštin Veliko je naredil za vso našo skupnost

Pred nedavnim smo se za vedno poslovili od Karla Guština, poznane-ga in cenjenega gospodarstvenika, točneje gostinca, nekdanjega lastnika dobro poznane in uveljavljene restavracije Furlan na Poklonu (Colu) v repentabski občini, ki nas je zapustil v častitljivi starosti 92 let. Preden je na začetku sedemdesetih let prevzel iz stečajnega postopka omenjeno restavracijo, je upravljal na Poklonu od povojnih let dalje lastno trgovino jestvin, ki jo je nato prepustil nečaku. Kot trgovski vajenec je služboval in si s tem pridobival izkušnost v sami trgovini na Poklonu in tudi v Trstu. Ob prevzemu restavracije Furlan je s pomočjo tudi družinskih članov vložil ogromen napor za ponovno uveljavitev

dobitev obratnih prostorov od kuhinje do jedilnic in sob. Kuhinjska ponudba se je nenehno izboljševala in dosegla zavidljivo kakovost, saj je bila restavracija med najboljšimi in najbolj obiskanimi na našem ozemlju in je postala poznana tudi v širšem okolju, bodisi na italijanski kot slovenski – takrat še jugoslovanski - strani državne meje. Poleg restavracije mu je uspelo zgraditi "Vilo Marijo", to je nekaj samostojnih stanovanj za oddajanje, katerih se poslužujejo številni turisti, ki obiščejo naše kraje in se za krajši ali daljši čas ustavijo na našem prelepem Krasu. Pokojni Karlo pa se ni omejil na delovanje samo v svojem družinskem podjetju. Ne moremo in ne smemo pozabiti na njegovo dolgoletno sodelovanje v Hra-

nilnici in Posojilnici na Opčinah, sedanji Zadrugi kraški banki, kjer je dolga leta opravljal funkcijo upravitelja in podpredsednika upravnega odbora. Svoj prvi mandat je nastopil že daljnega leta 1975. Na tedanjem občnem zboru v Marija-nišču, dne 4.5.1975, je kar završalo, ko je bilo prebrano njegovo ime za kandidata za upravni odbor, kar je pomenilo, da je bil g. Karlo med pristojnimi člani dobro poznan in cenjen. Svoje nove funkcije se je lotil z vso resnostjo in se stalno zanimal za celotno delovanje ustanove. Želel je biti seznanjen z vsemi problemi, povezanimi z upravljanjem, kot tudi se je zelo zanimal za osebe. Njegovo zanimanje in resen pristop k vodenju so upoštevali tudi ostali odborniki, ki so ga na seji 18.4.1983 izvolili za podpredsednika upravnega odbora. To funkcijo je opravljal s še večjo vnemo kot funkcijo odbornika in bil vedno na razpolago ravnateljstvu in ce-

lotnemu osebju za katero koli potrebo in kakršno koli pomoč. To funkcijo je opravljal nepretrgoma vse do leta 1998, ko je na občnem zboru zaradi osebnih razlogov odstopil. Sam se je takrat zavzel, da se na njegovo mesto izbere mlajši član odbora. V poslovilnem govoru se je iskreno zahvalil najprej članom za dolgoletno izraženo mu zaupanje, kolegom upraviteljem in vsem uslužben-cem banke pa poudaril, kako se je banka v tem obdobju razvila in iz male vaške hranilnice postala banka, ki je razširila svoje poslovanje tudi na mednarodno raven. S hranilnico oz. banko smo se razvijali in rastli vsi, posamezniki, naša podjetja in naša celotna skupnost.

Pokojni Karlo je dolgo in aktivno sodeloval tudi s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem, kjer je bil v obdobju od leta 1977 do 1987 predsednik gostinske sekcije in nato član glavnega odbora. Pod njegovim predstvom se je takrat udeležila pobuda "Cesta terana", ki je valorizirala kraški teran in gostilne in restavracije, ki so ga in ga še vedno ponujajo svojim gostom. Kot nekdanji partizan je vedno sodeloval in pomagal tudi pri krajevni repentabski sekciji partizanov. Nikoli ni bil odsoten pri katerikoli pobudi krajevne skupnosti, bodisi na kulturnem kot cerkvenem delovanju. Bil je tudi med pobudniki za poimenovanje repentabskega otroškega vrtca po cenjenem učitelju A. Fakinu. Ne nazadnje je bil dolga leta tudi svetnik pri repentabski občinski upravi in se stalno zanimal za razvoj svoje občine. Hvala gospod Karlo za vse, kar ste naredili za našo banko in za našo skupnost ... Ohranili Vas bomo v najlepšem spominu.

ZKB – Zadruga kraška banka

Občine Dreka, Srednje in Sovodnja za povezavo slovenskih občin

Za avtonomno Benečijo

Tri občine se brez strahu borijo, da bi Benečija imela svojo upravno avtonomijo in bi se zaradi reforme lokalnih avtonomij ne utopila v furlanskem morju. Dreka, Srednje in Sovodnja so najmanjše občine v Nadiških dolinah, a jim ne manjka "ko-rajže" in z vsemi močmi podpirajo idejo, da bi ustanovili povezavo beneških občin. Njihovo delo je že obrodilo prve sadove, saj so za tako povezavo tudi Grmek, Bardo in Tipana. Špeter, Sveti Lenart in Podbošec pa ne vedo, kako in kam. Niso sprejeli iniciative Dreke, Srednjega in Sovodnje, pa so v strahu pred težnjami čedajske občine, ki jih sili v veliko združenje, ki bi seglo celo do videmskega predmestja, vključno z občino Pavia di Udine, in bi imelo 65 tisoč ljudi.

Deželni odbor bo sredi februarja sprejel predlog, kakšne naj bi bile

nadobčinske povezave in katere občine naj bi bile v njih. Reforma pravi, da je treba združenja napra-

viti v mejah današnjih socialnih okrajev, ki naj bi imeli vsaj 40.000 prebivalcev ali 30.000, če gre za

gorsko območje. Po tej logiki bi Benečijo razdelili na dve uniji. Nadiške doline naj bi bile s Čedadom, z Manzanom, s San Giovanni-jem al Natisone in z drugimi, Terske pa s Čento, Povolettom, z Reano, s Tricesimom. Rezija in Kanalska dolina s Huminom. Seveda bi velike občine v Furlanski nižini ukazovale tudi gorskemu območju in Slovencem. Obstaja pa tudi druga pot. Reforma določa, da 32 občin, v katerih živijo Slovenci, pri ustanovitvi novih medobčinskih povezav lahko ne spoštuje kriterija, da so občine druga blizu druge, da imajo skupaj najmanj trideset tisoč prebivalcev in da so v istem socialnem okraju. To pomeni, da bi se lahko občine, kjer je priznan slovenski jezik, med sabo povezale in tako bi Benečani sami skrbeli za vsa opravila in imeli v rokah prihodnost svoje deželice.

/str. 15
M. K.

Prejeli smo (4)

Odprto pismo Davidu Bandlju, goriškemu pesniku in še marsikaj

No, zdaj pa še obljubljeni pesmico, ki je v tenni zvezi s prvo svetovno vojno, saj je bila tudi ona nesrečne sorte, le pri njej je časovno vrstni red obrnjen na glavo:

Bil sem vedno človek nesrečne sorte. Na dan mojega pogreba so se pogovarjali o pogrebu lekarnarjeve hčere, ki je umrla dan poprej.

Druga svetovna vojna je sicer metaforično umrla oziroma končala dan kasneje od prve, in ker je bila bolj sveža, so se na njenem pogrebu pogovarjali le o njej, saj je spomin na prvo za marsikoga malce že zbledel. Zgubašev se vrh tega redko kdo (rad) spominja. Se rajši pridruži zmagovalcem. Po sto letih potrpežljivega čakanja je prva svetovna vojna tudi pri nas le doživela svojo apoteozo in s tem satisfakcijo, da so se o njej končno na dolgo in široko le razpisali. V stilu: *chi piu' ne ha, piu' ne metta*. Tudi nakladanje je dobrodošlo. In zgodilo se je brez metanja v frs temu ali onemu, da je bil bolj krvoloč, bolj zverinski, bolj zločinski ali bolj svet in zaslužen od onih drugih. Sami angelčki. Čisto miroljubno in spravno, David. Tako, kot je tebi najbrž všeč.

O klavcih bolj malo govora, in dokaj poplošenega, skoraj abstraktnega, neopredeljivega. Veliko besed o klavnici, ki prej kot ljudi, ki koljejo, in one za zakol, prikljče v našo zavest samo ubogo klavno živino, ki brez vsake krivde in alternativne možnosti konča pod... izučenim in spretnim mesarjevim nožem in nato v mesnice kot slastno meso za mesojede kupce.

Nobene zahteve, da se, recimo, v Italiji - kot nedavno pri nas Titova, Kardeljeva, Kidričeva in še druge - preimenujejo vse ulice Cadorna, Diaz itd. in podobno vse ostale enako sporne drugje, nobene zahteve, da med največje krivce proglasijo tudi... Franca Jožefa, in naj se - krvoloka, ki je za nameček s to krvavo vojno spravil na kant tudi cesarstvo - zlepa ali zgrda vrže ven iz kapucinske grobnice, kjer sladko počivajo njegovi posmrtni ostanki ob ljubljeni ženi Elizabeti (imenovani ljubkovalno Sissi), tik zraven sina Rudolfa, in vsi trije uživajo v blaženem miru samo cesarske in vrhunske časti, živ krst se ne zgraža nad pokojnim Habsburžanom in mu ne očita: Ti si zlasti kriv! Brez tvoje zaslepljenosti, nerazsodnosti, maščevalnosti in prenagljene komande velike vojne sploh ne bi bilo in niti milijona mrtvakov... Nobene omembe z negativnim predznakom ali prizvokom, kdo so bili še ostali dejanski krivci in povzročitelji te grozotne in čisto nesmiselne morije, le naštevane njihovih visokih funkcij in zvenceh imen in pogo-

stno navajanje strašljivo visokega števila mrličev, ranjencev, pohabljenec. Ko da bi šlo za naravno ujmo in katastrofo, ki je živ človek ni zagrešil. Padla je tako rekoč z neba kot strela z jasnega in razdejala zlasti srednjo Evropo. Tudi ti se verjetno kot jaz spominjaš pokojnega avstro-ogrskega cesarja bolj v zvezi z ljubezensko zgodbo z mlado ženo in nadvse živahno nevesto, kot je bila Sissi prikazana v posladkanem filmu, kot pa, da bi videl v njem glavnega in najbolj odgovornega povzročitelja nesreče brez primere, imenovane prva svetovna vojna, ki je hočeš nočeš pogojevala in posledično povzročila tudi drugo. Konec digresije, to je odmika od glavne teme, da se lahko povrneva k spravi, ki ti je očitno tako prirasla k srcu, da si jo s svojimi prispevki tudi nam predlagal, mi pa smo jo, kot že rečeno - najbrž ne da bi ti vedel za ta dogodek -, že celebrirali pred skoraj četrto stoletja. In ne nameravamo - vsaj jaz ne - stopiti spet k spravnemu kamnu in se iti ponovni krst ali birmo. Oziroma... ne mislim spravno premiero razveljaviti na diktat tega ali onega in jo zamenjati s kakšno na novo zrežirano in prirejeno reprizo kot v teatru samo zato, ker se je nekaternikom, bolj zahtevnim ali kapricioznim ali bolj nadutim in veljavim kot pa spravnim, zdel tisti obred pomanjkljiv, nezadosten, defekten, premalo po njihovi meri, skratka neveljav. Ali ker jim je sprava le večni izgovor, da kalijo medsebojne odnose in napeljujejo vodo le na svoj mlin. Saj poznaš znani izrek Napoleona Bonaparta, kateremu bom jaz na začetku spremeni- nila le prvo besedo: Marsi(ko) (namesto ljudje) se za svoje koristi bojuje veliko bolj zagrizeno kot za svoje pravice. (Da o tujih pravi-

cah, za katere se redkokdo poteguje, niti ne govorimo.) No, jaz med Napoleonove "ljudi" ne sodim, zato se z narodnimi spravami po tem ali onem novem ritualu, predpisanem naročilu in okusu ne mislim več ukvarjati. Niti s tvojimi simpatičnimi prispevki z nekoliko naivnimi recepti, kako to gre najlažje od rok in kako naj poskusim ta novi instant spravn postopek. Osebnost sem opravila ta obred že takoj po končani vojni, ker po mojem mnenju nas je premalo, da bi si lahko privoščili luksuz večnih nasprotnikov tudi v mirnem času, kolektivno pa pred slabimi 25 leti, ko je bila pravna slovesnost v Kočevskem rogu v navzočnosti nadškofa in metropolita Alojzija Šuštarja pa Milana Kučana in drugih takratnih znanih politikov in kulturnikov in kar velikanskega števila ljudi. Nadvse veličastna manifestacija v naravi. Pa še vreme je bilo zlato. In židano. Prelestno. Ko utegneš, si oglej vse dokumentarce, ki so pri nas prav gotovo kje na razpolago, ne bo ti žal ne časa ne truda.

/dalje
Jolka (Milič seveda)

Mario Gariup je izdal obširno knjigo o zgodovini Kanalske doline

Tisoč strani o narodu, ki izumira

Ukovski župnik g. Mario Gariup je ob 40-letnici župnikovanja v Kanalski dolini napisal in predstavil obširno knjigo, ki obravnava celotno zgodovino Slovencev v Kanalski dolini. Naslov knjige je sicer *Un popolo in estinzione - 1000 pagine per 1400 anni di storia degli Sloveni della Val Canale tra Tedeschi, Friulani e Italiani*, kar se v slovensčini glasi *Narod, ki izumira - 1000 strani za 1400 let zgodovine Slovencev v Kanalski dolini med Nemci, Furlani in Italijani*. Kakor je sam Gariup priznal ob predstavitvi v Ukvah, knjiga ni strokovnega značaja in je namenjena še posebej tistim prebivalcem Kanalske doline, ki bi radi izvedeli kaj več o svojih slovenskih koreninah, pa tudi pripadnikom ostalih treh tamkajšnjih jezikovnih skupnosti in ožjemu krogu italijanskih bralcev. V knjigi je Gariup precej neposre-

den in omenja dogodke, dinamike in okoliščine, ki so vplivale na do-

mače slovensko prebivalstvo. V knjigi pa je med drugim dokumentiranih kar nekaj zgodovinskih do-

godkov, ki so nekako ponižali kanalsko slovensko skupnost. Na primer opozarjamo na dejstvo, da so leta 1924 - malo po priključitvi Kanalske doline Italiji - ukinili tedanjo občino Ukve-Ovčja vas, ker so občinski svetniki na sejah posegali po slovensko. Opozarjamo tudi na delovanje tajnih organizacij, kakršna je bila Gladio, po drugi svetovni vojni tudi na tem delu obmejnega območja. Na predstavitvi sta Gariupa in knjigo predstavila tudi predsednik združenja *Don Mario Cernet* Antonio Sivec in inženir Sergio Dell'Anna. Oba sta prisotne opozorila na avtorjevo skrb za krajevno slovensko kulturo in na posamezne vsebine v knjigi - med katere sodijo tudi dinamike, ki so povezane z vaško vsakdanjostjo in krajevnimi razprtijami.

/str. 15
Luciano Lister

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (83)

Mariza Perat

Log pri Vipavi

Ob 200-letnici omenjenega dogodka so novembra leta 2013 spomenik huzarja Rostasa ob loški cerkvi obnovili. Ob tej priložnosti so se tukaj zbrali predstavniki slovenskih in madžarskih oblasti in poudarili, da obnova spomenika poleg oddolžitve padlemu junaku ustvarja tudi nove vezi prijateljstva med obema sosednjima državama, Slovenijo in Madžarsko. V bližini stoji še drugi spomenik, ki ga je tu 25. septembra 1994 postavila vipavska dekanija. Na njem bere mo:

"Zamolčanim žrtvam vojne-ga in povojnega nasilja na Vipavskem".

Zraven so vklesane besede:

"Mati, domovina, Bog!"

Leta 1822 je goriški nadškof Jožef Wal-land četrto nedeljo po Veliki noči v cerkvi v Logu posvetil novi Marijin oltar. V tem času je v Šentvidu pri Vipavi (danes Podnanos) župnikoval Matija Vrtovec (1784-1851), doma iz Šmarij, odličen zgodovinar, kemik, astronom ter strokovnjak za kmetijstvo in vinogradništvo. Bil je v pisnih stikih

Obnovljeni spomenik Pavlu Rostasu

prejeli od Marije Tolažnice. V svojem govoru je dejal:

"O, prijatelji! Kadarkoli smo pred viharji sveta tukaj sem v zavetje pri-bežali, smo se tu-kaj oddahnili, od-počili in oživel: mrtvično in kla-verno smo sem prilezli, veselo in čvrsto nazaj na dom stopali. V tem zatišju nam je vselej bilo do-

bro biti; tukaj so se naša srca omehčala; tukaj se nam je vselej milo storilo; zdelo se nam je, kakor da bi nam Marija sama solze obri-sovala, nas tolažila in naša srca z nebeškim veseljem zalivala. Resnično, prijatelji: Tukaj je sveti kraj".

Sliko za novi oltar je leta 1821 izdelal priznani goriški slikar Josip Tominc. Slika je predstavljala Marijo, Tolažnico žalostnih.

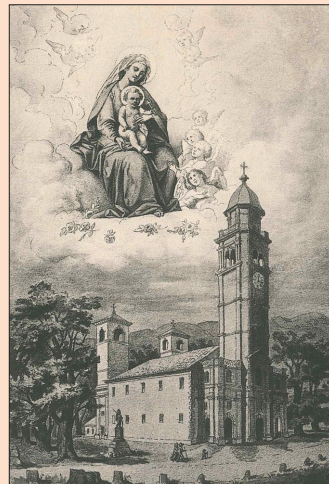
Po vsej verjetnosti je to ista slika, ki jo vidimo na priloženi podobici iz prve polovice 19. stol., kjer je prikazana tedanja cerkev v Logu. Oba manjša zvonika ob prezbiteriju sta v tistem času bila prekrita z zvončasto in ne s piramidasto streho, kot je to danes. Ob cerkvi sta vidna še Rostasov spomenik in procesija vernikov. Današnja slika Marije Tolažnice je iz leta 1861, izdelal pa jo je slikar Mihael Stroj.

/dalje

Pri Materi božji v Lógu. V' Jpavi.

Podobica loške cerkve iz 1. polovice 19. stol.

PRI MATERI BOŽJI V LOGU NA VIPAVSKEM

Oltarna slika Marije Tolažnice v Logu (naslikal Mihael Stroj)

Grčija dolžnik tudi Sloveniji

Vlada bolj skrbi za proračun kot pa za reforme

V Sloveniji potekata hkrati dva procesa, ki pa sta oba skladna s širokim demokracijskim duhom. Vlada v zadnjem času redno in tudi pospešeno deluje, pri čemer se pri pomembnejših državnotvornih zadevah, ki zahtevajo večje število glasov, uspešno usklajuje tudi z opozicijo. Izjemo predstavljajo poslanci Združene leve, ki opogumljeni z volilno zmago svoje sestrške stranke Siriza v Grčiji, poskušajo razširiti čim več njenih programskih izhodišč in duha tudi k nam v Slovenijo. Ta stranka naj bi svojo moč in vpliv v javnosti najprej pokazala 7. februarja z udeležbo na demonstraciji v Ljubljani zoper t. i. razprodajo državnega premoženja. Gre dejansko za privatizacijo oziroma prodajo petnajstih državnih podjetij, ki ju najbolj zavzeto zagovarjata premier Miro Cerar in vlada, vendar ima njun projekt tudi v državi čedalje več privrženec.

Vlada je sprejela popravke proračuna za letošnje leto, ki predvidevajo, da se po primanjkljaj državnih blagajin z vrhom v proračunu znižal pod tri odstotke bruto domačega proizvoda, kar še dovoljuje Evropska komisija. Uza-

konjeno bo varčevanje na vseh področjih in ravneh državne uprave in zagotovljeno osnovno financiranje vseh funkcij, ki jih opravlja država. Finančni minister Dušan Mramor zagotavlja, da bo popravljeni proračun za leto 2015 zagotavljal tudi nekaj sredstev za pospešen zagon gospodarstva. Leto sicer kaže nekatere spodbudne dokaze in znake ponovne rasti, zlasti porast izvoza. Toda tisto, kar preseneča, je, da premier in posamezni ministri čedalje manj govorijo o reformah, ki so v Sloveniji nujno potrebne. Najbolj kritične so razmere v zdravstvu. O stanju slovenske družbe in države, torej tudi o potrebi in nujnosti reform, je pred dnevi v časopisu Delo v daljšem članku razmišljal tudi prof. dr. Dušan Turk iz Inštituta Jožef Stefan. Po njegovem "država živi v preteklosti in je zato razumljivo, da je prihodnost ne zanima. Vendar za to niso odgovorni zgolj politiki. Večina prebivalstva noče sprememb in se jih boji. Večina ljudi hoče živeti v Sloveniji prejšnjega stoletja, tisti, za katere je takšna družba nesprejemljiva, pa odhajajo v tujino".

Po ideološki in politični plati pa sedanja oblast zmeraj znova do-

kazuje, da pri vodenju in upravljanju Slovenije ohranja svoje vrednote, politiko in prakso iz preteklosti, seveda vse to prilagojeno novim razmeram in demokracijskim obrazcem. Večina poslancev je, denimo, na izredni seji parlamenta zavrnila predloge poslanske skupine opozicijske SDS za spremembe zakona o slovenskem grbu, zastavi in himni. Z njimi bi določili, da se na državnih proslavah izvajata celotna Zdravljica, ki jo za državno himno določa Slovenska ustava, zakon pa bi kot skrajšano verzijo dopustil izvajanje druge in sedme kitice Zdravljice, in ne le sedme. S spremembami bi še zavezali glavno mesto Ljubljano, da mora ob svojih praznikih izobešati slovensko zastavo, v Sloveniji pa bi morali tudi prepovedati poveljevanje fašizma, nacizma in komunizma, njihovih simbolov, med njimi rdeče zvezde, in njihovih predstavnikov. Nobeden od omenjenih predlogov največje opozicijske stranke v slovenskem parlamentu torej ni bil sprejet, sledili pa so seveda komentarji in ocene takega glasovanja. Dr. Egon Zakrajšek, sodelavec Ameriške centralne banke,

najvplivnejše centralne banke na svetu, sicer pa skrben in natančen spremljevalec in analitik vsega, kar se dogaja v njegovi matični domovini Sloveniji, je v pogovoru z Metodrom Berlecem, glavnim in odgovornim urednikom tednika Demokracija, menil tole: "So globoki vzroki za sedanje slovensko politično in gospodarsko stanje. Tako imenovani izvorni greh je to, da se je slovenski prehod iz komunizma v demokracijo popolnoma izrodil. Slovenija ni nikoli sprejela

ko je prišel dovolj velik šok, se je pokazala vsa šibkost, vsa gniloba tega sistema. Dejansko Slovenija nikoli ni opravila osnovne zamenjave prejšnjega političnega sistema. Elita nekdanjega političnega sistema ne samo iz vrst politike, temveč tudi iz gospodarstva, družbenih ved, medijev, se je nekako prelevila, zamenjala kostume, hkrati pa ohranjala paradržavni, parazitski sistem, v katerem so utrdili svojo politično in gospodarsko moč".

Dušan Mramor

osnovnih tržnih mehanizmov, ki so nujno potrebni za dolgoročno gospodarsko rast in razvoj. Kmalu po osamosvojitvi se je Slovenija zaprla in nekdanja politična elita je začela ljudem prodajati zgodbo, da obstaja nekakšna tretja pot, nekakšna slovenska pot v prihodnost. S tem se je izrodil celoten politični in gospodarski sistem, in

Sicer pa se obe politiki v Sloveniji, tista vladajoča in opozicijska z vodilno SDS, pogosto sprenevedata. Po počastitvi Judov in drugih žrtev, med njimi Slovencev, zlovesčega nemškega koncentracijskega taborišča Auschwitz so v medijih priznali, da tudi Jugoslavija in z njo Slovenija po drugi svetovni vojni do judovske narod-

nosti nista bili prijazni. Zaradi nasilne politike se je ta narodna skupnost pri nas, posebej v Prekmurju, močno skrčila. Nekateri Judje so iz strahu pred različnimi oblikami preganjanja uradno raje prikrili svojo narodnost in so se začeli predstavljati oz. se morda še predstavljajo kot Slovenci. V Sloveniji naj bi bilo sedaj uradno registriranih samo še okoli 100 pripadnikov judovske narodne skupnosti.

Pred 70-letnico konca druge svetovne vojne v mesecu maju in pobojev tisočev ljudi različnih narodnosti, ki so se potem zgodili v Sloveniji, se znova obuja dvom v neko trditev in domnevne dokaze o njej. Gre namreč za trditev ali pričevanja, da se je po drugi svetovni vojni tedanja Jugoslovanska armada na podlagi Titovega ukaza neverjetno hitro umaknila iz Trsta, Gorice in Koroške, in sicer zgolj zaradi tega, da so Anglo-Američani Titu v zahvalo in kot nekakšno kupnino izročili njegove politične nasprotnike ter jih s tem poslali v smrt. Do umika Jugoslovanske armade naj bi torej ne

prišlo na podlagi drugih zahtev politično strateške narave zahodnih zaveznikov? Trditev o omenjeni zamenjavi oziroma kupnini navaja tudi Marko Štrovs v svoji novi pred nekaj dnevi objavljeni knjigi z naslovom, *Neme priče. Množični poboji nasprotnikov komunizma 1941-1946.*

Marijan Drobež

O privatizaciji podjetij

Neskončna zgodba

Neskončna zgodba. Kot roman nemškega pisatelja Michaela Endeja. Njegova Neskončna zgodba je bila namenjena najstnikom in šolarjem, z ekranizacijo je potem dosegla svetovni uspeh. In bila je znanstvena fantastika. Kot E. T. V Sloveniji pa imamo različico te neskončne zgodbe, ki se vrti že 24 let, a ki ji še zdaleč ni videti konca. In ne, ni namenjena samo šolarjem in najstnikom, o njej pišejo in govorijo malodane že vsi. Da, spet o privatizaciji podjetij, pa čeprav smo o tem prav pred kratkim že pisali. Stvari pa postajajo iz tedna v teden bolj "vroče", pritisk javnosti je vse hujši.

Vprašanje privatizacije, vprašanje Telekomu

Peticiji, ki so ju začeli zbirati nasprotniki in podporniki, sta že zbrali vsaka po več kot 10 tisoč podpisov. Zgodba teče okoli 15 podjetij, v katerih nastopa kot lastnik (tudi) država in ki jih je vlada Alenke Bratušek maja 2013 uvrstila na seznam za prodajo. To je bil eden od ukrepov, dogovorjenih z Evropo, s katerim je Slovenija obljubila, da bo zavezila naraščajočo krizo. Med vsemi podjetji, uvrščenimi na seznam, bi Telekom sam lahko v državno blagajno prinesel približno milijardo evrov vredno kupnino. Hkrati pa bi njegova prodaja pomenila za mnoge zaprtje pipice finančnega toka. Telekom, ki področje telekomunikacij še vedno obvladuje, je namreč eno izmed najbolj likvidnih podjetij v Sloveniji, to pomeni podjetje z zelo dobrim finančnim tokom oziroma podjetje, ki ima dotok sredstev iz naslova poslov. Zaradi tega je zanimiva "krava molznica" za številne zunanje

izvajalce, svetovalce in podobne poslovnice, ki imajo dobro napeljeno mrežo poznanstev. In prav to je eden od razlogov, zakaj bi morala Slovenija Telekomu prodati. Da bi se ta mreža, ki se plete okoli njega, presekala.

Kako je Slovenija doslej privatizirala?

V kontekstu privatizacijskega vprašanja se je v prejšnjem tednu z intervjujem v Nedelu oglašil tudi ekonomist Franjo Štiblar, podpisnik peticije proti privatizaciji in eden od bolj poznanih obrazov na slovenskem ekonomskem parketu. V intervjuju je dejal: "Pravijo, da so podjetja v tuji lasti uspešnejša. Zdaj vam bom povedal nekaj, česar še niste slišali: res je, da so uspešnejša, a zato, ker so tuji kupili naj-

pusten za tuje investitorje. Le manjšemu številu podjetij iz tujine je uspelo priti v Slovenijo. Pri tem je tudi res, da je med redkimi, ki so jih tuji le odkupili, veliko takih, ki so uspešni. Štiblar pa je zavajajoč, ko pravi, da so ta podjetja danes še vedno uspešna, ker so že takrat bila med uspešnejšimi. To ne drži. Podjetja v tuji lasti, ki so danes še vedno uspešna, svoj uspeh dolgujejo pametnemu, razsodnemu in podjetniškemu upravljanju, ne pa nekdanji slavi. Revvoz (skupina Novartis) sta dva taka primera. Nekoč pa so bila tudi uspešna slovenska podjetja, ki so potem ostala v rokah države in njenih nameščencev ter klavirno propadla. Propadla pa niso zaradi čudnih zunanjih okoliščin, padcev meteoritov ali kake mednarodne zarotniške zalege. Propadla so, ker so novi (stari) lastniki z njimi ravnali kot svinja z mehom. In

da je cesar gol. Govorim na primer o gradbenih podjetjih, ki so bila v svojem sektorju dana vrednost za slovensko gospodarstvo. V prvi vrsti mislim na SCT in Primorje, podjetja, ki so imela znanje, delovno silo in zelo dobro mehanizacijo. A so zaradi menedžerskih igravic propadla. Se spomnite Elana? Ingemar Stenmark je svojih 86 zmag na belih strminah (rekord, ki še vedno drži) dosegel na slovenskih smučkah: takrat je bila begunjska firma malodane globalna znamka. Leto 1990 je Elan šel v stečaj, danes pa je že spet pred drugim stečajem. Tudi Pivovarna Laško ima svojo bogato zgodovino, ki jo je treba že več let reševati z davkoplačevalskim denarjem. Torej? Ne, tuji niso kupili vseh najboljših podjetij. Veliko tistih, ki jih niso kupili in so bila včasih dobra podjetja, so ostala v slovenskih rokah in šla potem v stečaj.

Ko bi imeli slovenske investitorje

Naslednjo Štiblarjevo izjavo v intervjuju bi sicer veljalo podpisati: "Težava je v ljudeh, ki vodijo podjetja. Zamenjati je treba vodstva, nastavljen po političnem kriteriju, ne pa prodati podjetij". Ja, izjavo je veljalo podpisati pred petnajstimi leti in v pogojih normalnega tržnega gospodarstva. Res je, da je težava v ljudeh, ki vodijo podjetja. Za-

vajajoče pa je, da je dovolj nastaviti nova vodstva, ki naj ne bodo po političnem kriteriju. To Slovenija formalno počenja že dve desetletji. Brez uspeha. V podjetjih so se spreminjala vodstva, spreminjali so se nadzorni sveti, a politične igrice in izčrpavanje se ni nikoli zares

sklenilo. Štiblar še pravi: naj prevzamejo slovenski zasebni lastniki. S tem se strinjam. A realno gledano, kdo od slovenskih zasebnikov bi lahko prevzel velika podjetja? Težko bi v Sloveniji našli resne zasebne investitorje: če pa so, so seveda dobrodošli. Resni investitorji so taki, ki imajo lastna sredstva in ki ciljajo na dobiček z dobrim poslovanjem ter ne z izčrpavanjem podjetij. Privatizacija, realno gledano, ne more iti mimo tujih investitorjev. Slovenija pa se je prav teh v zadnjih dveh desetletjih na ve-

liko izogibala. Uniona ni hotelu prodati belgijskemu pivovarju Interbrew, tudi ko je belgijski KBC hotel odkupiti večinski delež Nove ljubljanske banke, je bil odgovor negativen. Zgovorno pa je, da so v bančnem sektorju v zadnjih kriznih letih najboljše rezultate pokazale tuje banke, pa čeprav z zelo majhnim tržnim deležem (Unicredit, SKB v lasti Societe General, Banka Koper v lasti Intese Sampaolo).

In danes smo, kjer smo. Lepa hvala za neskončno zgodbo!

Andrej Černic

V Črničah predstavitev knjige Črniška kronika

Pričevanja o dogodkih v času prve svetovne vojne v Črničah in okoliških vaseh vse do hudih spopadov na soški fronti in o prvih letih življenja primorskih Slovencev pod Italijo, zbrana pod peresom črniškega župnika msgr. Alojzija Novaka v delu, ki nosi naslov Črniška kronika - Frontno zaledje v Vipavski dolini med prvo svetovno vojno, so v petek, 30. januarja 2015, doživela zelo uspešno predstavitev v Črničah samih. Predstavitev je v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Črniče in Goriško Mohorjevo družbo priredila Lavričeva knjižnica. Urednika knjige zgodovinarja Drago Sedmak in Renato Podbersič sta skupaj s knjižničarko Zdenko Žigon in predsednico sveta Krajevne skupnosti Bruno Kastelic črniškim občanom na izredno zanimiv in prijeten način predstavila delo njihovega nekdanjega župnika in njegov popis dogodkov nedaleč od frontne črte in življenja v neposrednem frontnem zaledju, saj so bile Črniče prva vas, gledano iz Gorice proti vzhodu, od koder avstro-ogrske oblasti niso evakuirale civilnega prebivalstva v begunstvo.

boljša podjetja. Uspešna so bila že prej, zato ni nobenega razloga, da ne bi bila uspešna še naprej". Gre za izjavo, ki je morda všečna in se dobro sliši, a je hkrati tudi precej zavajajoča. Prvič, slovenski trg je bil v času tranzicije in denacionalizacije zelo zaprt in težko pro-

to ravnanje je bilo najbolj očitno v številnih primerih nedržerskih prevzemov. Cilj v teh primerih ni bilo dobro upravljanje, ampak oblast in zaslužki. Finančna kriza ni bila vzrok za propad teh podjetij, ampak samo kaplja čez rob. Finančna kriza nam je razkrila,

Kulturni dom Gorica / Komigo baby

Zlatolasa zvezdica in njene zemeljske dogodivščine

Vlanski sezoni je Kulturni dom Gorica v sodelovanju z zadrugo Maja iz Gorice in ob podpori še drugih ustanov poskusno uvedel niz abonmajskih predstav za otroke *Komigo baby*. Uresničitev zamisli se je tako posrečila, da so organizatorji tudi letos ponudili najmlajšim obiskovalcem gledališča vrsto predstav pod istim naslovom in podnaslovom *Mama, očka ... gremo v gledališče*. Vabilo je tudi letos nalletelo na zelo dober odziv. *Komigo baby* je že v novembru predstavil poetično klovnsko predstavo *Luna na cesti*. Na štefanovo so si otroci ogledali igrice Balon velikon Andreja Rozmana Roze, ki jo je tudi odigral v družbi lutk. V sklop *Komigo baby* je spadal vesel

službo na nebu". Nikdar ni pravočasno na svojem mestu, zato gre vse narobe: otroci ne marajo spati, mornarji ne najdejo poti v pristan, pesnik si nikakor ne more domisliti rime na besedo lonec! Za kazen pošlje Mesec nemarno zvezdico na Zemljo, kjer doživi kar nekaj pustolovščin, tudi v cirkus zaide, kjer spozna človeka, ki bruha ogenj, opico, človeka iz gume, plesalko na gugalnici ... Na cesti pa sreča zvezdogleda, ki ji za ceno zlatega laska dovoli, da skozi velikanjski daljnogled pokuša na široko nebo, po katerem se ji grozno toži. Spozna pa tudi smešnega sladoledarja, ki se dela pogumnega, a se grozno boji razbojnika Ceferina. Drobna zlatolasa zvezdica prijazno nagovori tolovaja Cefe-

berta Smolika, ki si je prizorišče zamislil kot pokončno valjasto strukturo, do katere vodita dva "klačka". Po njih stopajo lutke, pa tudi igralci se pojavijo na njih. Učinkovito režijsko vodenje je podpisal Robert Walzl (1965), režiser, igralec, lutkar in predvsem umetniški vodja Mini teatra, ki je na Križevniški ulici v Ljubljani l. 1998 začel svojo gledališko ponudbo za otroke, pa tudi za odrasle. Predstavo je režiral tako, da se zaiskri v vsej svoji poučni jasnosti in v prepletanju dveh svetov, zemeljskega in "nebesnega", ki je še posebno čaroben, tudi zaradi zvočno-glasbenih trenutkov, ki se še bolj magično zaiskrijo ob projekciji tiščerih stiliziranih zvezdic na nebu. Te neutrudno preštev

Mesec, med njimi pa kot blisk šviga Komet Repatec. Ta gledališka inačica *Zvezdice Zaspanke* je res očarljiva; prevzela je male gledalce in njihove odrasle spremljevalce. Vseh se je tokrat nabralo kar lepo število. Ob izhodu so malčki prejeli oranžen balon, "razpoznavni znak" *Komigo baby*, in pa veliko polo papirja, na katerega bodo narisali svojega najljubšega junaka.

Risbice bodo organizatorji tudi nagradili na zadnji predstavi tega otroškega abonmaja, in sicer 1. marca 2015. Takrat bo na vrsti predstava *Gledališče iz kovčka*, ki je nastala kot produkcija Slovenskega stalnega gledališča Trst in KŠD Štumf. Mali gledalci bodo z igralcem Lukom Cimprichem doživeli skok v pravljični svet ob znanih junakih.

V torek, 17. februarja 2015, ob 15. uri, ko bo pust šaril naokrog, bo *Komigo baby* v goriškem Kulturnem domu povabil otroke na pustno rajanje. Zabaval jih bo Evgen Ban, televizijski voditelj, ki se v zadnjih letih predstavlja kot animator otroških prireditev.

IK

popoldan z Damjano Golavšek, kateremu je sledil prihod dobrotnika Miklavža, ki je obdaril vse otroke v dvorani. Ob iztekajočem se letu, 29. decembra 2014, so otroke s svojimi čarovnijami očarali italijanski čarodeji in iluzionisti. Po novoletnih prazničnih dneh je gledališka ponudba za otroke zažvela v nedeljo, 18. januarja 2015. Tokrat jim je izjemoma zjutraj postregla z zimzeleno pravljico Franeta Milčinskega – Ježka (1914-1988), *Zvezdico Zaspanko*, v dramaturški predelavi Zlate Dobovšek in režiji Roberta Waltla. V goste je prišel Mini teater iz Ljubljane z novo, svežo postavitvijo pravljicega spleta o zvezdici, ki venomer zamuja "svojo

rina in mu s svojo dobrotnostjo omehta njegovo kot kamen trdo srce, da mu začne spet veselo biti v prsih, potem ko se kamen dobesedno zakotali po odru. Potem pa komet Repatec zvezdico spet odpelje na nebo, saj je tam njeno mesto. In tako se na zemlji spet vse uredi. Ena izmed najbolj priljubljenih pravljic je zablestela v vsej svoji sporočilni lepoti v izvedbi igralcev Nine Ivanišin, Tadeja Piška in Igorja Štamulaka, ki je v animacijo svojih lesenih junakov vdahnil kar nekaj tiste duhovitosti, ki mu je lastna. Vsi trije so spretno in prepričljivo oživljali čudovite lutke, ki jih je izdelala Rosana Knavs. Vse se je dogajalo ob zanimivi likovni zasnovi Ro-

Desetletnica priljubljenega natečaja

Osebnost Primorske 2014 je Nina Kapelj

Radio Koper, Televizija Koper in časnik Primorske novice so v dvorani Evropa portoroškega hotela Bernardin že desetič zapored razglasili *Osebnost Primorske*. Poslušalci, gledalci in bralci so kot izjemnega in častnega posameznika v družbi tokrat prepoznali tabornico Nino Kapelj. Nina Kapelj je tabornica in obraz akcije Obnovimo slovenske gozdove. Svoje ime je zastavila za družbeno akcijo, v sklopu katere je taborniška zveza z Zavodom za gozdove in 800 prostovoljci posadila 28.000 sadik mladih dreves. Po njenem mnenju lahko skupaj naredimo veliko dobrega, saj upa, da bo sledilo še več zamisli in družbeno koristnih akcij.

"To je pomembno za tabornike nasploh, ne le zame. Izbor za osebnost Primorske je nagrada, ki človeku da krila za naslednje podvige". Na slovesni podelitvi v soboto, 17. januarja, so zmagoval-

cu podelili nagrado Zlato jabolko, delo akademskega kiparja Boštjana Drinovca. Za dobro vzdušje in obilico smeha v dvorani sta poskrbela

voditeljica in novinarka Radia Koper Nataša Benčič ter igralec Boris Kobal. Seveda pa tudi glasbe ni manjkalo. Zagrli in zapeli so številni primorski glasbeniki: Tinkara Kovač, Slavko Ivančič, Rudi Bučar, Lea Sirk, Anika Horvat, Polona, Martina Feri, Mef in Enzo Hrovatin ter Big band Roberta Vatovca in

Obalni komorni orkester pod dirigentsko paličico Patrika Grebla. Prireditve Osebnost Primorske je letos praznovala svojo prvo okroglo obletnico, in sicer so jo Radio Koper,

Televizija Koper in Primorske novice organizirale že desetič. Namen prireditve je, da bralci in gledalci vsak mesec izberejo osebnost, ki so jo pripoznali kot izjemno in častno v družbi. Ob začetku novega leta pa med dvajsetimi mesečnimi finalisti izberejo velikega zmagovalca.

Letošnji zmagovalci se bo pridružil seznamu zmagovalcev, ki so laskavi naslov *Osebnost Primorske* že prejeli v prejšnjih letih. To so: srčni kirurg, dr. Tomislav Klokočevnik (2005), onkolog, dr. Erik Breclj (2006), duhovnik, oče Franc Prelc (2007), pisatelj, Boris Pahor (2008), direktorica bolnišnice Stara Gora, Tea Leban (2009), gasilec Peter Ventin, (2010), zdravnik Jadranska Vrh Jermančič (2011), dirigentka Pia Cah (2012), predsednik območne organizacije borcev za vrednote NOB Vladimir Krpan in pater Bogdan Knavs (2013).

Med državljani Slovenije več žensk

Slovenija je imela 1. oktobra 2014 2.062.731 prebivalcev, kar je 1108 več kot v prejšnjem četrtletju. Število državljanov Slovenije se je sicer zmanjšalo, naraslo pa je število tujih državljanov, kažejo podatki statističnega urada. Tako med slovenskimi kot tujimi državljani prevladujejo ženske. Število slovenskih državljanov se je zmanjšalo za skoraj 600. Število tujih državljanov se je povečalo za približno 1700, vse skupaj jih je 100.388, kar znaša skoraj pet odstotkov celotnega prebivalstva Slovenije.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (54)

PROBIOTIKI

Tretja najpomembnejša integracija za naše telo je probiotična. Obstaja neizpodbitno dejstvo, da se kar 60% celic imunskega sistema nahaja v črevesju, ki nima samo funkcije uravnavanja prebave, temveč tudi krepitev imunskega sistema. Le-to je potrebno, vendar znanost se zadnja leta opira in raziskuje še dlje – kako se lahko s pomočjo probiotičnih bakterij odpravi ali zavre določene bolezni, med katere spada tudi rak.

Lahko trdimo, da ima 90% bolezni svoj začetek v črevesju, saj je tu sedež naše imunosti. Bolno telo je znak nepravilnega delovanja imunskega sistema, zato ga moramo krepiti. Probiotična integracija je smiselna 2-krat letno po 2 meseca, in sicer s probiotičnimi bakterijami, ki odpravljajo patogene glive v telesu in krepijo imunski sistem, primer: *Saccharomyces boulardii*, *Lactobacillus Acidophilus*, *Lactobacillus Lactis*, *Lactobacillus Casei* idr.

Za probiotično delovanje izdelka potrebujemo določeno količino dobrih bakterij, in sicer 1 milijardo, ki bodo naselile črevesje in v njem vzpostavile trajne kolonije, za kar pa probiotični izdelek potrebuje 2 meseca. Zaradi tega razloga je vredno jemati probiotike neprekinjeno 2 meseca v letu. Probiotiki bodo v črevesju uredili absorpcijo hranil in okrepili naš imunski sistem. Ubili bodo patogeno kandido v telesu in druge slabe bakterije *Streptotokoke*, *Escherichia Coli*, *Helicobakter Pylori* idr.

Po končani integraciji probiotikov je treba stanje

evbioze v črevesju vzdrževati, in to s primerno prehrano, ki predvsem vključuje zdravo večerjo. S hrano moramo hraniti dobre bakterije, pri tem pa moramo biti pozorni predvsem na večerjo, ki mora biti zdrava, bazična, zelenjavna. Samo z vlakninami hranimo dobre bakterije v črevesju. Sladkor in ogljikovi hidrati pa hranijo slabe, patogene bakterije. Ko le-te v telesu porastejo, nastopi bolezen oz. se začne vzpostavljati nepravilna absorpcija, ki zavira zdravje in privilegira rast bolezni, ki se lahko čez leta sprevrže tudi v degenerativno obolenje.

Hipokrat, oče medicine, je prvi rekel, da svetovanje zdravilca ne bi smelo biti nikdar tako, da bi človeku lahko škodilo. Vsak naturopatski napotek mora biti brez stranskih učinkov, svetovanje pa mora posameznika samo krepiti.

Uradna medicina deluje simptomatsko, torej odpravlja bolezenske znake, ali operativno, ko določen pokvarjeni del zamenja z novim brez upoštevanja stranskih učinkov oziroma brez preventivnega delovanja. Pomembno je, da določene "tablete" jemljemo občasno, vendar ne smemo imeti stranskih učinkov; na takšen način bomo učinkovito krepili naš organizem. Zato moramo biti previdni pri njihovi izbiri. Opisana integracija je zdrava, krepi naš organizem in mu ne more na nikakršen način škoditi! Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - Pzsa Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USP in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tehnik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. februarja, ob 14. uri.

Potrošnja, nakupovanje, kopičenje smeti ...

Vse se da popraviti oziroma se je dalo

Otroštvo sem preživela tako rekoč med zvitki električnih kablov, pocinkanimi vodovodnimi cevmi, žarnicami in orodjem. Moj oče je imel namreč kot električar in vodoinštalater manjšo trgovino pri Sv. Jakobu, tedaj v predmestju, sedaj bi rekli nekje v središču Trsta. Sam je imel po navadi kar nekaj dela, saj je opravljal manjša popravila po hišah, pa tudi večje projekte na gradbiščih, mama je zato večkrat ostajala za pultom, jaz pa sem zadaj v skladišču na okorni leseni delovni mizi pisala domače naloge.

Med dolgočasnimi matematičnimi enačbami si seveda nisem mogla kaj, da bi včasih ne zapustila zvezkov in zatavala v čudoviti svet najrazličnejšega orodja in pripomočkov. Kaj lahko je bilo osnovnošolskemu otroku vzeti v roko vijačnik, klešče ali kako drugo orodje, počasi posnemati očeta in preizkušati svoje ročne spretnosti. Kmalu sem znala zamenjati vtičnico, ugotoviti, ali je žarnica pregorela, vstavljati baterije v žepne svetilke in še kaj več. Najlepše je bilo seveda poleti, ko

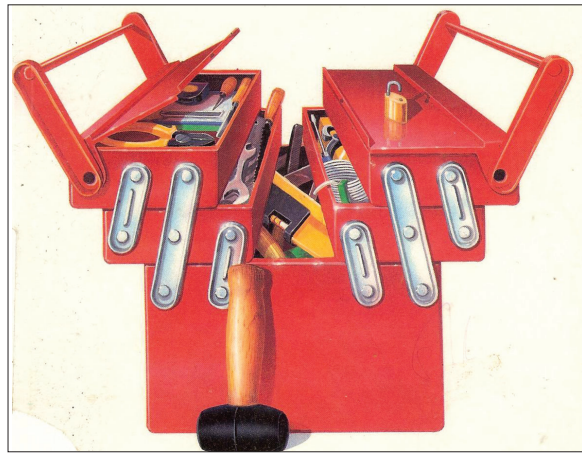
mi je bilo dovoljeno, pravzaprav ukazano, da sem šla z očetom na delovišče. Moj oče je imel rad veselo družbo in gostilne in se je po delu rad zamudil, ker mama tega ni prenesla, pa me je poslala zraven, češ otrok ti bo pomagal, podajal orodje ali vlekel kable. In sem rada šla, rada pomagala, predvsem pa rada opazovala, tako da sem kmalu razumela, kaj vse tiči za stenskimi vtičnicami, kako voda priteka do pipe in kaj je narobe, ko zmanjka luč ali pušča cev. Taka je bila pač moja najzgodnejša mladost; morda oropana tistega pravega otroštva, nedolžnega, igrivega in brezskrbnega. A ravno zato polna tihih popoldnevov, ko sem pisala naloge v temnem skladišču brez oken, z vonjem po bakru in cinku, po prahu in zarjavelem orodju. Medtem ko sem zadovoljno poslušala stranke, ki so mami hvalile očeto ve spretnosti vse, čisto vse zna popraviti. Da, moj oče je res znal popraviti vse. Če je le hotel. Nemi televizijski ekrani so spet zaživel, radijski aparati so se ponovno oglasili, znal je pričarati svetlobo in toplot

to. In znal je popraviti pokvarjen pralni stroj, ne da bi vsakič naročal nove rezervne dele.

To je bil pač tisti stari svet, ko se politiki še niso domislili, da je potrošnja nujna za preživetje, no, denimo za njihovo preživetje, in ko so bili gospodinjski aparati tako grajeni, da jih je znal še otrok popraviti. Da, kajti tudi sama sem skrbno sledila očetu in marsikdaj v mamino veliko veselje tudi sama popravila lučko ali žepni radio. To znam seveda še danes. Orodje mi veliko bolj "leži" kot kvačka ali šivanka. Pa tudi v moški družbi sem rada, ker imam raje trezne, tehtne delavske pogovore kot obrekovanje, ki je ženskam tako pri srcu.

No, letošnji januar je bil mesec, ko se je pri nas doma kar nekaj stvari pokvarilo. Najprej seveda pralni stroj, ki je bil sicer v garanciji, a se podjetje ni oglasilo, zato smo se obrnili do drugega tehnika, veliko bolj prijaznega in pripravljenega pomagati. Problem naj bi bil pri elektroventilu, ki je odpovedal. Zamenjali so mi seveda ves vložek s tremi ventili, dva izmed teh sta bila sicer brezhib-

na, a se jih ni dalo rešiti. Tako je narejeno, da moraš nujno zamenjati vse tri, če se eden pokvari, veliko delov pri tem pralnem stroju pa se sploh ne da več zamenjati, mi je priznal tehnik. A sem vseeno skrbno spremljala njegovo delo, prihodnjič, ko se zgodi kaj podobnega, bom namreč najprej skušala očistiti mali ventilski filter. In bom morda prihranila stotak. Nikoli se ne ve, oče me je naučil, da je vredno poskusiti. Že nekaj dni potem, ko je pralni stroj, pravzaprav pralno sušilni stroj spet lepo pral in brezhibno sušil obleke in perilo, so odpovedala balkonska vrata. To seveda ravno tistega jutra, ko je vremenska napoved obljubljala polarne temperature in apokaliptično sneženje. Moža je, medtem ko sva z lepilnim trakom lepila vrata, da bodo vsaj za silo zaprta, zgrabila panika. Vrata bo treba v nekaj dneh zamenjati, je bil prepričan. Ne bomo jih, smo že vse tri ventile pri pralnem stroju zamenjali, za ta mesec je to čisto dovolj, sem bila jezna, medtem ko sem odvijala nastavke pri ključavnici. Vse se da popraviti, je bil očetov moto in seveda sedaj tudi moj.

Kar se da hitro sva prebredla vse železnine, od Čedad, preko Krmina do Gorice, nastavkov seveda ni imel nihče, ker so bili prestari. V Krminu so ravno pred nekaj meseci prodali zadnji par. Jaz si jih seveda poklapano ogledujem, taka enostavna železna zadeva, pa je ne najdeš. Da moram zamenjati vrata, so mi rekli v trgovini.

Domislil se Jožkota, našega kleparja v Kostanjevici na Krasu, ki naju je z možem tolikokrat rešil iz zagate, tudi tedaj, ko nama je orjaška burja popolnoma odtrgala strešno obrobno. In Jožko je znal čisto vsako stvar narediti v najkrajšem času.

S polomljenim vložkom v žepu hitiva do njega. V Kostanjevici. Na srečo je v delavnici. In že mu razlagam, da se je zlomil zobek, da vložkov ni več, da vrat nočem zamenjati, da je v hiši mraz in da

se po mojem da nekako narediti čisto enak vložek. Jožko me gleda in se smeje, prosi me za uro časa. Ko se vrnem v delavnico, dobim štiri nove vložke, ki so popolnoma taki, kot je bil tisti, ki sedaj leži polomljen na delovnem pultu. Čudež.

Jožko, kaj bi brez tebe, se mu smejem. Občudujem ga. Njega in njegov tako blagoveneč stavek, ki ga slišim vsakič, ko pridem k njemu z novo idejo ali novo prošnjo. VSE SE DA

NAREDITI.

Mož je sicer nekoliko nezaupljiv, pravi, da je nemogoče, da bi se sedaj vrata res ponovno zapirala. Ko prideva domov, vzamem orodje in ga prosim, naj mi da samo pet minut časa. Ne verjame mi, a po petih minutah me že vidi, kako se smejem. Na toplem smo, vrata se zapirajo, kot bi bila ključavnica nova.

Zvečer na toplem razmišljam o tem našem svetu, ki ga ne razumem, še manj odobravam, ne samo zaradi tega, ker v njem velja zakon, da se NIČESAR VEČ NE DA POPRAVITI, ampak tudi zaradi vsega drugega. Potrošnja, nakupovanje, kopičenje smeti... in umiranje duše in človečnosti. V svetu, kjer odlagamo in kupujemo: Sami, vsak dan bolj sami. In bolj ubogi... po srcu in denarnici.

Suzi Pertot

Nagrada Zlati let

Naši športniki, v katerih se javnost prepoznav

Sredi prejšnjega tedna so v Kulturnem domu na Proseku ob izjemno dobrem obisku v dvorani podelili nagrade *Zlati let*, ki jih skupaj razpisujeta Primorski dnevnik in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Zlati let v nekoliko prenovljeni in okrepljeni obliki je letos, po dvanajstih letih v prejšnji preobleki, nadome-

litvi nagrad – ravno dobitniki. Pri Primorskem dnevniku si že vrsto let prizadevajo, da bi primerno ovrednotili tiste res uspešne in prizadevne športnike (po večini iz treh najbolj razširjenih panog – košarke, nogometa in odbojke), ki so vsak dan v telovadnici in spričo zakonitosti našega športa pač ne pridejo do prvoligaških ali medna-

Karin Crissani, odbojkar Vasilij Kante, košarkar Borut Ban in nogometaš Edvin Carli; ekipa leta nogometaši Vesne, najboljši trener pa Andrea Mura, košarkarski strokovnjak; v mladinski kategoriji pa odbojkarica Petra Grgič, odbojkar Jernej Terpin, košarkar Martin Ridolfi, nogometaš David Colja, mladi up, smučarka Katrin Don, mladinska ekipa leta pa odbojkarji Olympie. Podelili so tudi nagradi za odmeven mednarodni uspeh jahalki Irini Počkar in kot že omenjeno – Brez meja – karateistu Matteu Blocarju. Priznanje ZŠSDI za zvestobo našemu športu so prejeli odbornika Ivan Batistič in Peter Žerjal ter odbojkar-ski trener in nekdanji uspešni igralec Edi Bosich. Prisotni na Proseku so preživeli prijeten in zanimiv večer, voditelja sta sodelovala z notarko Evo Čuk in vključila v dogajanje akrobatsko plesno skupino Vip Dance Company iz Nove Gorice ter brhki mladi botri prireditve, pa tudi številne prisotne zamejske politike, ki so sprejeli povabilo organizatorjev. Skratka, posrečena prireditve, ki je požela pohvale in odobravanje.

Pa še povabilo, ko smo pri športu, na letos nevsakdanjo osrednjo Prešernovo proslavo, ki bo pod geslom *Skupaj zmoremo* v režiji Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in pod pokroviteljstvom obeh krovnih organizacij v nedeljo ob 17.00 v veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu.

HC

Foto Damij@

stil *Oskarje zamejskega športa*. Bil je to predvsem praznik našega športa in športnikov, ki v širšo javnost nosijo sloves slovenskih klubov v Italiji. Pogoj za prejetje te nagrade je namreč prav nastopanje v naših klubih, ki so člani ZŠSDI, z izjemno priznanjem Brez meja (dobil ga je karateist Matteo Blocar, Italijan, ki se sicer uči slovenščine) pa so se na odru pojavili sami slovensko govoreči tekmovalke in tekmovalci. Voditelja večera Evgen Ban in Marko Sancin sta v svojem slogu ustvarila pravi šov, v katerem so bili v ospredju – tudi z živahnimi pogovori ob pode-

rodnih prizorišč. Zanje tako ni dovolj prostora v brezmejni skupni vseprimorski nagradi *Naš športnik*, zato pa je *Zlati let* čisto ugledna prireditve, ki naše športnike navsezadnje motivira, javnost pa pritegne. V bistvu so namreč nagrajenci v naši skupnosti zelo poznani in cenjeni, o njih stalno pišemo in poročamo, v njih se dejansko mladina prepoznavi in istoveti. Tudi ker jih na tekmova-liščih v domačih logih – z razliko od vrhunskih športnikov – srečujemo iz tedna v teden. Kdo pa so ti zlati za leto 2014? Na članski ravni odbojkarica

Z 12. strani

Za avtonomno ...

Pravijo pa, da bo deželni odbor težko to dovolil in bo na vse načine kratil Benečiji pravico do avtonomije.

"Zanimivo je, da se že nekaj časa iz uradov deželne uprave širi teorija, da so možna odstopanja čisto teoretična, vezana na minimalne spremembe in torej neuporabna, toliko da skupinam županov, ki snujejo neke svoje predloge, kratkoma odsvetujejo vsako iniciativo", ugotavlja

deželni svetnik SSK Igor Gabrovec.

"Res je, da je deželna vlada poklicana, da ponudi osnovni predlog, vendar prav tako zakonsko predvideno posvetovanje in torej soudeležba županov nujno logično in politično predpostavlja njihovo aktivno vlogo. Na osnovi odgovorov z območja je zato možno tudi, da se Združenja ne le spreminjajo po obsegu, ampak tudi, da se njihovo število zmanjša – ali

pa poveča. Tu pride na vrsto možnost odstopanj, saj bi drugače dejansko lahko obveljal le predlog uprave, ki seveda sloni na osnovnih parametrih, načelno brez kakršnega koli odstopanja", nadaljuje Gabrovec. "Če se na območju avtonomne izoblikujejo resni in utemeljeni predlogi, potem res ne vidim, kako naj jih deželna vlada, ne glede na njene želje in pričakovanja, preze", je prepričan Gabrovec, ki z zadovoljstvom ugotavlja, da tudi v Benečiji skupina županov snuje povezavo med občinami iz zaščitenege območja in nekdanje gorske skupnosti.

Z 12. strani

Tisoč strani o narodu ...

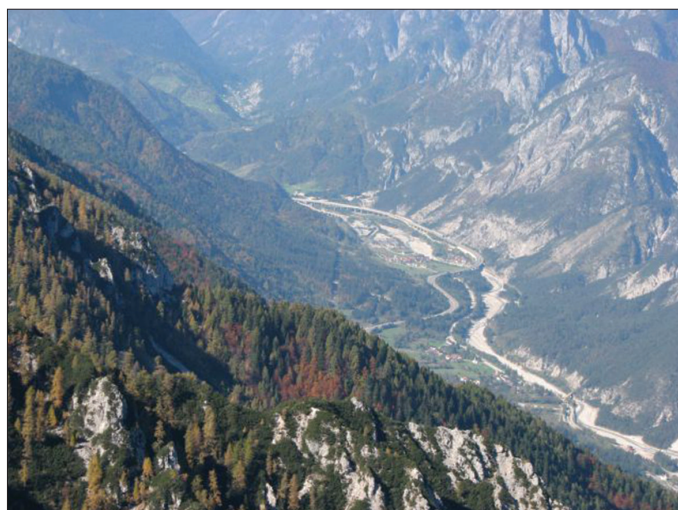
Odgovorni urednik petnajst dnevnika *Dom* msgr. Marino Qualizza, ki je bil zaradi boleznih odsoten, je poslal pisno sporočilo. V njem obžaluje dejstvo, da je v Kanalski dolini javna oblast zelo pogosto v zgodovini raje skrbela najprej za svoje koristi kakor za splošno dobrobit.

Težave s slovensko kulturo pa so prišle do izraza še posebej po drugi svetovni vojni, ko se ni razlikovalo med jezikom in politično pripadnostjo. Knjiga o zgodovini Kanalske doline je izšla ob 40-letnici Gariupovega župnikovanja v Ukvah. Med slovesno mašo – ki jo v Ukvah še vedno darujejo pre-

težno v slovenskem jeziku – je župnik Gariup imel seveda priložnost, da se je spomnil na

svoje konkretno delo med ljudmi, še posebej ob poplavi leta 2003. Posebno pozornost je v svojem govoru namenil slovenski besedi v Ukvah.

Ob njegovem prihodu so ga vaščani pozvali, naj ohranja vaške navade. Tej obljubi je bil on zvest – še posebej pa se je vseskozi zavzemal tudi za ohr-

nitev slovenščine v verskem življenju, in to kljub pritiskom, ki so izvirali iz dejstva, da so

nekateri nacionalisti gledali na slovenščino kot na težavo in ne kot na zaklad, ki ga je treba varovati.

V imenu pastoralnega sveta in ukovske skupnosti se mu je zahvalila kulturna delavka Anna Wedam: "Od srca se mu zahvaljujemo, ker nas je pospremil v vseh poglavitnih trenutkih, ki zaznamujejo življenje vsakega dobrega kristjana, od krsta preko svetega obhajila tja do poroke".

Wedamova je g. Gariupa označila kot vztrajno in trmasto referenčno točko v vasi, s tem da je bil vedno v prvi vrsti in je kot izvrsten pastir popeljal svojo čredo mimo vseh nevarnosti. Seveda so mu med drugim javno priznali, da si je med svojim delom v ukovski skupnosti stalno prizadeval za slovenski jezik in za ohranitev krajevnih navad.

8. februarja 1895 je izšla prva številka Planinskega vestnika

Prireditve ob 120-letnici mesečnika slovenskih gornikov

Planinski vestnik je najstarejša še izhajajoča slovenska revija, slovenske ljubitelje gora pa razveseljuje že 120 let. Njegova prva številka je kot glasilo Slovenskega planinskega društva (SPD) v Ljubljani izšla 8. februarja 1895. V vseh obdobjih izhajanja je PV ogledalo duha nekega časa: mesečno izpričuje delo planinske organizacije, pogloblja gorniško kulturo, preslikava splošne razmere in duševno doživljanje gora Slovencev, danes pa predstavlja najpopolnejši zgodovinski arhiv slovenskega planinstva in njegove krovne organizacije, Planinske zveze Slovenije.

V prvi številki je zapisan program revije, za katero bi ustanovitelji težko napovedali tako bogato in

vplivno prihodnost. *“Da slovensko planinsko društvo doseže svoj namen (izdajati, pospeševati in podpirati zanimljive planinaslovne spise in slike), sklenil je odbor ‘Sl. pl. dr.’ od leta 1895. počenši izdajati blagemu planinoslovstvu posvečen mesečnik, kateri bode objavljati zanimljiva predavanja in različne planinoslovne spise in slike”.* Mlado SPD je v letih preizkušanja narodove zavesti potrebovalo povezovalno, izobraževalno in informativno poslanstvo, ki ga je Vestnik načrtno uveljavljal med članstvom. Do danes se je (na srečo) marsikaj spremenilo, revija pa ostaja referenca vseh, ki kaj dajo na kulturo človeka, ki obiskuje gorski svet.

Najstarejši slovenski redno izhaja-

joči mesečnik je spremljevalec planincev že vse od časa Jakoba Aljaža. Skupaj s prvimi redkimi bralci je, denimo, prisostvoval postaviti Aljaževega stolpa na vrhu Triglava, z njimi se je veselil prve koče na Kredarici, poročal je o odprtju naših prvih poti v visokogorje, pozneje pa podoživljal drznost prvih plezalcev doma in, ko je nastopil čas, na najvišjih vrhovih sveta. Planinski vestnik se je vselej veselil ob velikih zgodbah slovenskega hribovstva in žalostil ob tragiki, ki je sestavni del človeškega bivanja.

Vladimir Habjan, od leta 2001 urednik PV, je ob jubileju takole

dejal: “Planinski vestnik predstavlja ogledalo 120-letnega dogajanja na slovenski planinski sceni. V njem je shranjen celoten zbir znanj, s katerim je naša planinska organizacija uspešno previharila vse čeri v obdobju svojega dolgega obstoja. Ta znanja so danes vredna ravno toliko kot dobra kuharska knjiga na polici; koristna je le tedaj, ko je v uporabi – in tega se zaveda vsak dober kuhar. Naša je še popolnejša. V njej bodo ostale zapisane tudi ponesrečene jedi, iz katerih bodo lahko nauk črpale pri-

hodnje generacije planincev”, in še poudarja, da “je današnja revija po obliki in vsebini primerljiva z vrsto najkakovostnejših tujih planinskih in alpinističnih revij”. Čestitke Planinskemu vestniku pošilja tudi predsednik Planinske zveze Slovenije Bojan Rotovnik, ki verjame, da bo “Planinski vestnik tudi v prihodnje ohranjal primerno razme-

je med raznovrstno planinsko tematiko in tako še naprej ostal osrednja slovenska revija s področja planinstva, obenem pa tudi revija planinske organizacije”. 120-letnico Planinskega vestnika primerno obeležuje februarjska številka, v kateri predlagamo v branje zgodovinski prispevek člana uredniškega odbora Dušana Škodiča. Priložnostna prireditve bo v petek, 6. februarja, v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani, kjer bodo Tomaž Banovec, Danilo Cedilnik - Den, Stanko Kli-

nar in France Malešič spregovorili o pomenu revije, vidni predstavniki stroke pa odprli razstavo o zgodovini Planinskega vestnika. Za vse digitalne bralce bo nemara koristno še to opozorilo. V letu 2012 se je po dobrem desetletju dela končal projekt digitalizacije vseh števil Planinskega vestnika. Danes so vsi izvodi od leta 1895 dalje dostopni v formatu PDF na spletni strani www.pvkazalo.si, kjer je v veliko pomoč tudi iskalnik po posameznih objavah. Od januarja 2010 revija izhaja v velikem formatu A4, s čimer so bralci poleg kakovostne vsebine dobili bogatejšo grafično podobo z boljšimi fotografijami. Zaradi moderne zasnove, ki sledi svetovnim gibanjem tovrstnega založništva, ponovno doživlja nekakšen mladosten vzpon. Ne bere se kot običajna revija, ampak kot povabilo planincem, alpinistom, smučarjem, kolesarjem, jamarjem, jadralnim padalcem ... ali zgolj gorskim estetom!

Jernej Šček

S 1. strani

“Pride čas, ko ...”

Toda njegova izkušnja je vendarle povezana z izkušnjo mladih ljudi, za katere v takšni družbi, družbi kapitala, povezanega s politično močjo, nekako ni več prostora. Kako naj človek sanja, ko pa je treba najprej misliti o možnostih količjak spodobnega preživetja. V knjigi esejev Pisanja in znamenja boste našli tudi kakšno misel o tem, o čem smo ljudje peresa razmišljali na prelomu s starim svetom in njegovim “socializmom” in kaj smo si predstavljali, vsekakor ne tako divjega kapitalizma, v katerem se rušijo mnoge vrednote in tudi znanje in ustvarjalnost nista dosti vredna, pač pa zgolj zvitost in brutalnost.

Katero vlogo pa lahko v tej družbi (še vedno) odigrata književnost in tudi širše estetika, torej umetnost?

Zagotovo ne več takšne, kot jo je igrala v osemdesetih letih, ko je literatura - pa tudi gledališče in film - delovala osvobajajoče. Saj tako lahko deluje še danes, a bojim se, da lahko osvobaja bolj z možnostjo bega pred trdo resničnostjo v azil estetike kakor pa z dejanskim poseganjem v zavest o družbi in položaju posameznika v njej.

Osemdeseta in začetek devetdesetih veljajo za zlato obdobje našega dramskega ustvarjanja (Disident Arnož in njegovi, Veliki briljantni valček, Dedalus, Klementov padec ipd.). V preteklem desetletju je bila upriporjena dramatisacija našega romana Severni sij, zadnjo dramo Niha ura tiha pa je gledališče postavilo na oder pred osmimi leti. Šte na tem področju odložili pero oziroma tipkovnico ali pripravljate še kaj?

Kadar grem po kakšni predstavi iz gledališča, me zmeraj spremlja misel, da bi bilo treba še kaj napisati. Seveda, če ne grem s predstave, kjer so zmrcvarili dramsko besedilo do nespoznavnosti in ga zamenjali z vsakršnimi efekti ali pamfleti. Kakor da so mnogi gledališki ustvarjalci pozabili, kakšna magija je teater, kadar se v njem ustvari skladnost besedila in igre, kadar v njem nastane atmosfera, ki nas zajame in ji verjamemo. Zdi se mi, da bom še kaj napisal, tudi

če bo to estetika, ki je proti današnjim spektakularnim tokovom.

Nekje na polovici preteklega

desetletja so v zelo kratkem času izšli kar trije prevodi vaših del v italijanski jezik. Kako ste doživljali stik med našo in italijansko kulturo ter sprejemanje svojih del v njen prostor?

Italijansko kulturo občudujem, marsikaterega sodobnega avtorja izjemno cenim. Ne razumem pa povsem, kako površno lahko italijanska kulturna javnost včasih sprejema druge kulture. Pomislimo samo, koliko časa je bilo potrebno, da so odkrili svojega sodržavljanca, ki piše v drugem jeziku - Borisa Pahorja. Šele potem, ko ga je odkrila Francija, tudi Nemčija in dobršen del Vzhodne Evrope. Moj Severni sij je imel izjemno dober odmev, tudi po zaslugi Claudia Magrisa, ki je o njem pisal v Corriere della Sera, knjigi Joyceov učenec in Zvenenje v glavi pa sta ostali nekako neopaženi. To ni nič hudega, ni mogoče pričakovati, da bo vsaka knjiga odmevna. Nenehno se mi zdi samo, da je med pozornostjo in ignoranco lahko samo majhen korak.

Letos oziroma lani pozimi vas je z ugledno literarno nagrado za francoski prevod dela To noč sem jo videl, ki si je prislužila priznanje za najboljšo tujo knjigo leta v Franciji, počastil tudi Pariz. Tu se bom navezal na Borisa Pahorja, ki je, kot ste omenili, v preteklem desetletju v Franciji doživel zelo velik uspeh. Koliko mislite, da je on

pripomogel k utiranju poti spoznavanja slovenske kulture v tej pomembni evropski državi?

Borisa Pahorja v Franciji danes pozna vsakdo, ki se kakorkoli ukvarja s književnostjo. Imajo ga za pisatelja, ki zastavlja globoka vprašanja o življenju in smrti, ljubezni in sovraštvu, o strašnih spozbah nad človekovim dostojanstvom v ideološkem dvajsetem stoletju. Za njegov opus magnum velja Nekropola, ki je tudi po mojem mnenju eno največjih evropskih del o nasilju, umiranju in volji do življenja. Tudi Spopad s pomladjo, ki je izšel v francoščini z naslovom Printemps difficile, torej Težka, Težavna pomlad, ima zelo dober odmev med kritiki in bralci. Mimogrede: meni je slovenski naslov bližji, z lepo prispodobo govori o človeku, ki pride s prizorišča človeške smrti in se mora spopasti z življenjem, tudi z ljubeznijo. A prevodi Andree Luck - Gaye, ki je tudi moja prevajalka, so sijajni, zato moram verjeti, da je tako prav. Pahorjeve knjige in njegovi javni nastopi so veliko pripomogli k temu, da je slovenska kultura, pa tudi kultura slovenske skupnosti v Italiji, postala prepoznavna.

Pariz je bil pred mesecem tudi prizorišče grozljivega atentata oziroma pokola na uredništvu satiričnega tednika Charlie Hebdo. S kakšnimi občutki ste spremljali dogajanje, katere so po vašem korenine sovražstva in gneva, ki ju zapoveduje islamski ekstremizem oziroma integralizem? Kje lahko po vašem iščemo rešitve temu problemu?

V Charlie Hebdo, ki ni samo satiričen časopis, ampak goji tudi literarno kritiko, je pred več kot desetimi leti izšla prva pomembna ocena moje knjige, zato me je ta strašni dogodek še dodatno pretresel: streljali so na ljudi, kot sva ti in jaz, ki se lahko šaliva, smejeva in piševa o knjigah. Že pred desetimi leti sem v eseju Duša Evrope pisal, da je eden velikih problemov evropske prihodnosti, kako bo integrirala svoje muslimane, ne da bi se odpovedala načelom razsvetljenstva, ki jih je sprejelo tudi večkrat reformirano krščanstvo, ne samo s protestantizmom, tudi z moderniziranim katolištvom. Trenutno je videti, da je to tako težko vprašanje, kot je v matematiki menda kvadratura kroga.

Če se razgledamo širše, je na Bliznjem vzhodu, ki ga je za-

hodni svet v preteklem desetletju s svojimi preventivnimi vojnami in izvozom demokracije do konca destabiliziral, nastala nova država, ki se sama imenuje za islamsko oziroma kalifat. Kolikšne so po vašem razsežnosti tega pojava? Nekateri evropski izobraženci, med njimi vaš pisateljski kolega Umberto Eco, so ga, denimo, primerjali z nacizmom oziroma Hitlerjevo Nemčijo.

Vsak kalifat, vsaka samovoljna religiozna zamejenost bo nujno v sporu s sodobnim svetom, ne samo z Evropo razsvetljenstva, tudi z neizogibnimi globalnimi komunikacijskimi tokovi. Tem ni mogoče vsiliti enodimenzionalnih miselnih, moralnih in družbenih rešitev.

Vrniva se k domačim temam. V slovenski družbi ste se v preteklosti velikokrat tudi javno postavili ter tako razgibali javno mnenje. Pred petindvajsetimi leti ste, denimo, podprli koalicijo DEMOS ter lobirali za priznanje slovenske osamosvojitve pri svojih evropskih pisateljskih kolegi, velikokrat ste spregovorili o naši totalitarni preteklosti, konkretno z razstavo in knjigo Temna stran meseca ipd. Marsikdo ima vtis, da ste se v zadnjem času nekoliko umak-

nili iz javnega življenja oziroma, da se ne izpostavljate več tako, kakor ste se nekdaj...

Mislil, da sem povedal, kar sem imel povedati. In za vsem, kar sem povedal, stojim še danes. Ne morem ponavljati zmeraj istih stavkov, to je za človeka, ki se je v življenju odločil za literaturo, vendarle premalo zahtevno. In poleg tega: pride čas, ko začne časa zmanjkovati, ko se je treba bolj kot angažmaju posvetiti umetnosti in napisati še kakšen roman ali dramo.

S prof. dr. Milčkom Komeljem ste na čelu ene najstarejših in hkrati najpomembnejših slovenskih kulturnih ustanov - Slovenske matice, ki je pred kratkim praznovala svoj 150. jubilej. Matica seveda ostaja zvesta svojemu poslanstvu, torej širjenju slovenske kulture in narodne zavesti. S katerimi izzivi in težavami se ta ustanova sooča danes? Živimo namreč v dobi hitrih komunikacij in elektronskih medijev, brez prilagajanja spremembam pa najbrž ne gre, kajne?

Ne vem, kako lahko sodobni mediji nadomestijo ali spremenijo znanje in ustvarjalnost. Jaz jih razumem kot instrument ne kot vsebino. Sredi današnjega sveta morajo nujno obstajati tudi ustanove,

npr. za Cankarjevo priznanje. Mladostnik ne potrebuje samo mikavnih projektov in izmenjav, ki vsekakor tkejo prijateljstva in odnose med mladimi različnih jezikov in kulturnih stvarnosti, temveč mora imeti tudi solidno pripravo in temeljna znanja, na katerih lahko gradi nadaljnjo študijsko pot ter nato svobodno in premišljeno odloča o univerzitetni in poklicni izbiri. Ali pri nas tako kot za izobražbeno oglaševanje skrbimo tudi za to, da se naložbe v kulturno, izobražbeno in vzgojno oblikovanje mladih v prihodnje obrestujejo v prid naše skupnosti? Ustvarjamo zaposlitvene možnosti in ugodne razmere za nastanek, razvoj in obstanek mladih družin? Spodbujamo in konkretno omogočamo generacijsko prenovu naših ustanov? Tisti, ki jim je pri srcu prihodnost naše skupnosti in so na pomembnih mestih, naj že prenehajo z obrabljenimi gesli. Naj od besed preidejo h konkretnim dejanjem: za naše mlade in za nas.

S 1. strani

Med ponudbo in ...

Med oglaševanim vzgojnim blagom poredkoma ali skoraj nikoli (na višji stopnji) ne najdemo slovenščine, še manj pa latinščino, ki se vse bolj izirinja iz predmetnikov. Morda zato, ker ni povpraševanja? Verjetno bi bilo treba ustvariti potrebe, tako kot v ekonomiji. Slovenščina, pa ne tista povprečna, z napredno stavčno intonacijo in naglaševanjem (da ne govorim o hudih napakah, ki se jih govorci in govorniki, tudi uveljavljeni, sploh ne zavedajo več), zvečine ni zanimiva, razen na nižjih stopnjah, ko si neslovenski starši ob vpisu malčkov v slovenske šole obetajake konkretne prednosti, recimo, pri kasnejši zaposlitvi. Znanje slovenščine, ne samo pasivno, temveč aktivno, ne samo približno, za silo, temveč odlično, če ne brezhibno: to bi morala biti naša prioriteta. Ne pa da ta

pričakovanja mnogi slovenski starši že od otroškega vrtca dalje vlagajo v poučevanje in znanje angleščine. Z odličnim znanjem tujega jezika in skromnim znanjem slovenščine vsekakor ustvarjamo pogoje, zaradi katerih bodo mladi v prihodnje lažje in prej odšli drugam (in tam po vsej verjetnosti tudi ostali). Odločitev za to ali drugo šolo naj se zato sprejema tudi na osnovi tistih vidikov, ki na prvi pogled niso tako poudarjeni. Kvaliteta medosebnih odnosov tako med učnim kadrom kot tudi med dijaki, zdravo šolsko okolje, povezanost šole z območjem, poučanje na kakovosti in znanju slovenskega jezika z vsemi dejavnostmi in pobudami, ki krepijo zavest pripadnosti in spodbujajo učence k branju knjig in samostojnemu obisku slovenskih predstav, k udeležbi na tekmovanjih,